

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"צ שליט"א

פרשת
וישלח
י' – ט"ז כסליו תשפ"ז

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

לשם עצים. והאי דנקט לישנא דעצים ולא נקט לשם מים משום לישנא דקרא דאותביה מבל תקטירו נקט לה: **לריח ניחוח אי אתה מעלה.** בתריה דההוא קרא דכל שממנו לאישים כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית אשאור ודבש הכתוב בראש המקרא העליון קאי וקאמר יש לך להביא מהן ביכורים מן הדבש ושתי הלחם מהשאור ואל המזבח לא יעלו אבוליה קרא קאי ואדרשה דבל תקטירו: **שיריים.** הך פורתא מה שהוסיף אחר קמיצה ודלמא נדבה הוה ולא שרי להו מתנות המצורע אלא קמיצה קא שרי להו: **דפריק ליה.** ואומר אם אינו מצורע הלוג נדבה הרי מה שהוספתי שלא לצורך מחולל על מעות הללו דכלי שרת אין מקדשים אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג ע"מ שיקדשנו הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון: **קא מעייל חולין.** כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן של חולין בעזרה: **איפסיל ליה.** כל הלוג ביוצא דהא קדש קדשים הוא כמנחה ואי קשיא למה לי בולי האי דקמיץ ברישא והדר מוסיף עליה ואיבא לאקשויי כל הני ליעבד ברישא כל צרכי מצורע והדר נימלייהו וניקמוץ וניקטר ולא בעי למיפרקיה איבא לתרוצי מאחר שהקדישו למזבח אין יכול לשנותו לצרכי מצורע שמא אינו מצורע והלוג של מזבח נמצא מאבד קדשי מזבח בידים הלכך קמיץ ברישא לצורך גבוה ואי נמי מצורע הוא לא מפסיד מידי דהדר ממלי ליה כדאמרן: **והאמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן.** לקמן בפ' כל התדיר (דף צא.) והיכי אמרת לר"ש לוג זה יהא נדבה: **ונימא אם אינו מצורע אשם זה יהא אשם תלוי.** לכפר על ספק עבירה שבידו כר"א דאמר בכריתות (דף כה.) מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר טפי שזמן אחד לאכילת כל האשמות ולא מביא קדשים לבית הפסול: **תורה תורה.** כלומר היכן היא תורה של אדם גדול כמותך: **אימרי בדיבורי קא מחלפין לך.** כבש בן שנתו מיחלף לך באיל בן שתי שנים אשם מצורע כבש בן שנתו הוא והיאך יכול הוא להתנות עליו באשם תלוי שאינו בא אלא איל בן שתי שנים: **מתני' יתן למעלה.** על המזבח: **ורואה אני את בשר חטאת.** שהוא בבל תקטירו כאילו הן עצים דבין דלא להקטרה מכוין שרי: **ויצאו לבית השריפה.** דלית להו רואין וקעבר בכל שממנו לאישים הוא בבל תקטירו שכבר אימוריו קרבו ונעשה הבשר שיריים: **גמ'** ואל המזבח לא יעלו. בתר לא תקטירו ממנו דדרשינן מיניה כל שממנו לאישים כתיב: **אותם.** ברישא דקרא כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואשאור ודבש קאי כדפרישית לעיל מה יש לך להביא מהן שתי הלחם מן השאור שהיא ראשית לבל המנחות וביכורים מן הדבש ואל המזבח לא יעלו וגו' אבל אתה מעלה לשם עצים: **אבל מידי אחרינא לא.** אבל שממנו לאישים דנפיק מסיפיה דקרא קמא לא קאי: **ורבי אליעזר.** להכי כתיב אותם למעוטי אשאור ודבש למעוטי שיריים מאוהרת אל המזבח לא יעלו דמרבינן מיניה כבש במזבח כדתניא בתורת כהנים אין לי אלא מזבח כבש מניין תלמוד לומר אל המזבח: **ורבנן תרתי שמעינן מינה.** דמיעוטא דאותם אבל מאי דכתיב בהדא קרא קאי [וכי] היכי דממעט שיריים מאיסורא דריבויא דכבש במזבח ממעט להו נמי מהיתירא דהעלאה לשם עצים דנפקא מהאי קרא: **מתני'.** דקתני [דבבשר] חטאת פליגי רבנן וקתני נמי איברים בבעלי מומין לר'

דלוג הוי כלי שרת כדאמרי' בפ"ק דמנחות (דף ז.) ובפ' שתי מדות (שם דף צ.) וי"ל דכלי שרת אין מקדשין אלא מלאין דלא מצטרף להתקדש האי פורתא עם האחר שכבר נתקדש אי נמי האי פורתא מנח ליה בלוג לשם קדושת דמים והשתא משמע הכא דאע"ג דלא קדיש למזבח לא הוי כחולין בעזרה מאחר דקדוש קדושת דמים כדמסיק:

וחולין ממילא הואי. וכי האי גוונא משני בפ' התכלת (שם דף מח.) גבי שחט שני כבשים על ארבע חלות דשתים מהן נאכלות ע"י פדיון וכי האי גוונא משני בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גבי ביכורים דמקדיש להו ותימה דבפרק התודה (מנחות דף פ:) גבי תודה שתנערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חבירתה אין לה תקנה ופריך ולייתי לחם ולימא אי הך קמייתא תודה היא הא לחמה ואי לא ליפוק לחולין ומשני וכי מכניסין חולין בעזרה והשתא אמאי לא מקדש להו והדר פריק להו וכן בפ' הזורע (חולין דף קל.) דקאמר טעמא דכתב רחמנא זה הא לאו הכי הוה אמינא חולין חייבין בחזה ושוק הא בעי תנופה היכא לינופינהו אי אבראי לפני ה' כתיב אי אגואי קמעייל חולין בעזרה אמאי ליקדשינהו והדר ליפרקינהו ומיהו התם ניחא דמקרא קא דריש וזה לא חייבה תורה אבל עוד קשה בפרק בתרא דמנחות (דף קד:) גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא מנחה של ששים עשרון דברי חכמים רבי אומר כו' וקאמר דפליגי במותר להכניס חולין לעזרה דרבי סבר דאסור להכניס חולין לעזרה ואסור לערב חובה בנדבה והשתא ליקדשינהו קדושת דמים והדר לפרקינהו וי"ל דגבי תודה לא בעי למימר דמקדישה ופריק גזירה שמא יאמרו יש פדיון ללחמי תודה וכן בההיא דפ' בתרא (גז"ש) שיש שם שיעור מנחה אתי למימר שיש לה פדיון אבל הכא דליכא שיעורא ידעי דהא דיש לה פדיון משום דאין לה שיעור לכך אין קדוש קדושת הגוף וכן בביכורים ידעי דמשום ספיקא הוא דאין ביכורים נפדין כתרומות ומעשרות דהשתא נמי לאחר פדיון אין נאכלין אלא לכהנים וליכא למיטעי מידי וכן בההיא דהתכלת (שם דף מח.) גבי שחט שני כבשים על ארבע חלות ידעי דלא קדשי אלא שתים ובלחמי תודה דלא קדשי אלא ארבעים ואין להקשות הנך שיריים דהכא דליפרקינהו לשם עצים חדא דרחמנא אמר דליכלינהו למצוה ועוד דלא שרינן לשם עצים אלא בדבר שנתערב במידי דבר הקרבה כגון איברי עולה באיברי חטאת: **תקוני** גברא שאני. תימה אי דאורייתא קאמר ר"ש אין מתנדבין שמן היכי שרי משום תקוני גברא ועוד כיון דאין מתנדבין חולין גמורין הוו:

מאן תנא דפליג עליה דר' אליעזר ר' שמעון הוא. והההוא דקדושין (דף נה.) דבהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר דמשמע התם דאי אישתכח בן שתי שנים דאיכא לספוקי באשם ליה תקנתא צריך לומר דפליגא אדר' אליעזר דאי מתנדבין לייתי בהמה וליתני באשם תלוי: **ורבי** אליעזר אותם הוא דרבאי לך כבש במזבח אבל מידי אחריני לא. וא"ת מה סברא היא זו לר' אליעזר דאותם לא קאי אבולהו ולריח ניחוח דבתריה קאי אבולהו אפי' אשיריים ויש לומר משום דלא מסתבר ליה טעמא לר' אליעזר להחמיר בשיריים טפי משאור ודבש ודרשא דכבש במזבח חומרא היא ולא קאי אלא אשאור ודבש דחמיר:

ורבנן תרתי שמעת מינה. הך סוגיא כרבי אלעזר דאמר בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף נז:) המעלה מכולן ע"ג הכבש פטור ור' יוחנן מחייב התם והא דקאמר התם ור' יוחנן האי אותם מאי עביד ליה הוה ליה למימר דאיצטריך לכדדרשינן הכא רבנן אבל ניחא ליה לשנויי אפי' כר' אליעזר ועוד בבמה מקומות סוגיא דשמעתא כוותיה לעיל דמשני דמסיק לשם עצים ובפרק (שני) דמנחות (דף כ.):

לְשֵׁם עֲצִים. וְהָא אֵיפָא שִׁירַיִים. דְּבָעֵי (מילינהו) [מֵיכְלִינְהוּ]. וְאֵיפָא הַךְ פּוּרְתָּא דְּלָא קָמֵיץ עֵילָוֵיהּ. דְּפָרִיק לֵיהּ. דְּפָרִיק לֵיהּ, הֵיכָא. אִי גַּוּאוֹ, קָא מְעַיֵּיל חוּלִּין לָעֲזָרָה. אִי אַבְרַאי, אִיפְּסִיל לֵיהּ בְּיוֹצֵא. לְעוֹלָם, גַּוּאוֹ. וְחוּלִּין, מְמֵילָא הָווֹיִן. וְהָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין מִתְנַדְּבִין שֶׁמֶן. תַּקּוּנֵי גַּבְרָא, שָׁאנֵי. יָתֵיב רַב רְחוּמֵי קַמֵּיהּ דְּרַבִּינָא, וְיָתֵיב וְקָאָמַר מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב הוּנָא בַּר תַּחֲלִיפָא, וְנִימָא אָשָׁם זֶה יֵהָא אָשָׁם תָּלוּי. שְׁמַע מִינָּהּ, מַאן תַּנָּא דְּפָלִיג עֲלֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא, דְּאָמַר אֵין מִתְנַדְּבִין אָשָׁם תָּלוּי. אָמַר לֵיהּ, תּוֹרָה תּוֹרָה. אִימְּרֵי בְּדִיבְּרֵי, מְיַחֲלְפִי לָךְ: **מִשְׁנָה** אֵיבְרֵי חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֵיבְרֵי עוֹלָה, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, יִתֵּן לְמַעְלָה. וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת בְּשַׂר הַחַטָּאת מִלְמַעְלָה, כְּאֵילּוּ הֵן עֲצִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, תְּעוּבַּר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה: **גְּמָרָא** מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר קְרָא, 'וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ'. לְרֵיחַ נִיחוֹחַ אִי אַתָּה מַעֲלֶה, אֲבָל אַתָּה מַעֲלֶה לְשֵׁם עֲצִים. וְרַבָּנָן, מִיעֵט רַחֲמָנָא 'אוֹתָם'. אוֹתָם, הוּא דְּאִי אַתָּה מַעֲלֶה, אֲבָל אַתָּה מַעֲלֶה לְשֵׁם עֲצִים. אֲבָל מִידֵּי אַחֲרִינָא, לֹא. וְרַבִּי אֶלְעָזָר, 'אוֹתָם' הוּא דְּרַבַּאי לָךְ כֶּבֶשׂ כַּמִּזְבֵּחַ. אֲבָל מִידֵּי אַחֲרִינִי, לֹא. וְרַבָּנָן, תַּרְתֵּי שְׁמַע מִינָּהּ. מַתְנִיתִין, דְּלֹא כִּי הַאי תַּנָּא. דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וַחֲכָמִים עַל אֵיבְרֵי חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֵיבְרֵי עוֹלָה, שֶׁיִּקְרְבוּ. בְּרוֹבַע וְנִרְבָּע, שֶׁלֹּא יִקְרְבוּ. עַל מַה נֶּחְלְקוּ, עַל אֵיבְרֵי עוֹלָה תְּמִימָה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֵיבְרֵי בַּעֲלַת מוּם. שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, יִקְרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי לְמַעְלָה כְּאִילּוּ הֵן עֲצִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא יִקְרְבוּ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר, מַאי שְׁנָא רוֹבַע וְנִרְבָּע, דְּלֹא חָזוּ. בַּעֲלַת מוּם, נַמִּי לֹא חָזוּ.

אמר

תוספות

הכא בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו. מילתיה דר"ע בפ' המזבח מקדש (לקמן דף פד.) דתנן ר"ע מכשיר בבעלי מומין ואמר ר' יוחנן בגמ' לא הכשיר ר"ע אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעופות דלא פסל בעופות אלא מחוסר אבר כדדרשינן בת"כ ובפ"ק דקדושין (דף כד:) יכול נקטעה רגלה ונשברה גפה וא"ת אמאי לא חשיב נמי ניב שפתים דאמר פ' הניזקין (גיטין דף נו.) דשדא מומא בניב שפתים אתרא דלדידן הוי מומא ולדידהו לא הוי מומא דלא פסול לבני נח אלא מחוסר אבר ושמא בעוף לא שייך ניב שפתים מיהו אבתי קשה דאיבא במה מומין דלא פסלי ואמאי נקיט דוקין שבעין וכן בגיטין הוה מצי למישדי מומא במקום אחר:

אי הכי אפ' בעינייהו נמי. תימה דלישני דלדבריהם קאמר להו כדמשני לבסוף:

הא עבר מום ירצו. אע"ג דדרשינן בבכורות (דף לז.) בכלל ופרט דמום עובר מרצה מום עובר דמוקדשין איצטריך דה"א כיון דנדחה שוב אינו נראה: ורבנן בם בהם לא דרשי. משמע דלא דרשינן מיניה תרתי אפ' ר"א לא דריש אלא מדכתיב בהם ולא כתיב בם ותימה דבפ' שני שעירי (יומא דף סד.) דריש רבי יוחנן מבהם ג' דרשות הני הוא דכי עבר מומם ירצו הא שאר דחויין הואיל ונדחו ידחו ועוד דריש בם הוא דלא ירצו הא עבר מומן ירצו ועוד בם הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו ושמא משום דכתיב נמי בם דמייתר ובם ובהם שניהם מיותרין ודרשינן לרבי יוחנן חדא דרש מבם ותרתי מבהם ולרב דרשינן תרתי חדא מבם וחדא מבהם אבל בם בהם לא דריש וכולה סוגיא התם בין לרב בין לר' יוחנן אליבא דר"א ואין לחוש בכך דהכי נמי לעיל (דף עו:) ובפ' בתרא דמנחות (דף קו:) כר"א אי נמי אפ' כרבנן דבין ר"א ובין רבנן דמתני' אית להו דע"י תערובת ירצו והכי פירוש התם בעינייהו הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו דתנן איברים שנתערבו כו' ומשמע מתוך המשנה דמודו רבנן דהנהו דקרבו ועלו למערכה יקרבנו דלא ירדו שמעינן מינה דאית להו דך דרשא אלא לכתחלה אסרי מדרבנן דאי לית להו הוה להו למיסר אפ' אותם שעלו ירדו כיון דלא בטלי אי לאו משום דשריא תערובת דאורייתא דכיון דאתמר רבנן דלא ליבטלו משום דדרכו למנות (ואית לן למישרי) ע"י ביטולו ברוב בדיעבד משום דעלו והא דקאמר הכא ורבנן בם בהם לא דרשי ולא בעי למימר דרבנן נמי אית להו דך דרשה אלא דלכתחלה אסרי להקריב מדרבנן כי תנאי דמתני' משום דמשמע ליה דלא יקרבו לרבנן מדאורייתא כמו דלא יקרבו דרובע ונרבע דריש דברייתא דאפ' בדיעבד ירדו השתא א"ש דרב ור' יוחנן לא שבקו רבנן ואמרי כר"א ותדע מדמייתי התם מלתא דרבנן דאי אליבא דר' אליעזר קאמרי לא הוה ליה לאיתויי מלתייהו דרבנן ואע"ג דרבנן דברייתא לא דרשי הכי מתני' עיקר והא דדריש התם מבם בהם טעמא דר' יוחנן ומתרי בם דריש עבר מומם וע"י תערובת והכא דריש מבם תערובת ועבר מומם מבם בהם ואייתר להם בם דבתרא לכדר' יוחנן כדפרישית לא קשה מידי דלא איכפת ליה להש"ס רק שיוכל לעשות ג' דרשות ולא חש להזכיר דרשא דר' יוחנן אלא השטוטה יותר וזה אין לפרש דאיברי בעלי מומין בתמימים לא בטלי מן התורה דמאיזה טעם לא בטלו אי משום דאין עולין מבטלין זה את זה הא בעלי מומין לא עולין נינהו ועוד דאפ' עולין נראה דלרבנן מדאורייתא מבטלין זה את זה בדבר שאינו מתערב כמו מין במינו לר' יהודה שאינו מתערב דלא הוי כדם וסולת בטל מדאורייתא: **אודו** לי מיהדת בשר בעל מום בעצים דמי. אע"ג דר"א גופיה לא חייש להאי טעמא מדמצריך קרא מ"מ תיקשי להו לרבנן והכי אורחיה דהש"ס כדפירשתי בריש פירקין: **כדם** בהמה או בדם חיה רואין אותו כאילו הוא מים. וא"ת דם בהמה וחיה היכי זריק להו למזבח נהי דאמר רואין כאילו הוא מים ולא מבטל דם אחר מ"מ מים גמורין לא הוי ולא בטל ממנו שם חולין ואפ' למ"ד (נזיר דף כט.) חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היינו שחיטתן אבל להעלותן לגבי המזבח נראה דאסור וי"ל כיון דדם כשר מעורב בו ואין עיקר זריקתן לשם הפסול אלא לשם הכשר שרי אע"ג דבאיברים לא אמר רואין לשם עצים ומיהו בלאו הכי אתי שפיר דבנזיר פ' ואני (שם) משמע דלמ"ד לאו דאורייתא אפ' העלאה נמי שרי גבי מדיר בנו בנזיר למ"ד לחכנו במצות דמביא חטאת העוף דקא סבר חולין בעזרה לאו דאורייתא ושמא סבר לה כר"א דשרי לשם עצים ולשם מים ואפשר דאפ' רבנן מודו דלא אסרי לשם עצים ולשם מים אלא במידי דהקרבה כגון איברי חטאת ואיברי עולה וכן ניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה ומתן אחת במתן ארבע אבל חולין גמורין שרו לכ"ע לשם עצים ולשם מים וכן נתערב בדם פסול ובדם התמצית וכן מוכח לקמן (דף עט:) מדדחיק עלה בגמ' במאי פליגי בגזרין גזירה במקדש ולא קאמר דפליגי ברואה אני כדפליגי בסיפא ולקמן מפרש (ד"ה במאי): **רואין** אותו כאילו הוא מים. הקשה ה"ר שמואל מוורדום הא דאמרי' בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) ולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר סברי רבנן מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה היכי דריש ליה מיניה הא דלא בטיל היינו משום דאפ' הוי מים היה בו מראית דם וי"ל דפעמים שהוא כל כך רבה דאי הוי דם הפר מים משתנה מראית דם השעיר עד שנעשה דיהה ופסול דאם יש בו מראית דם דקתני היינו מראית דם גמור ולא חזותא בעלמא ועוד י"ל אי לאו משום דאין עולין (אין) מבטלין זה את זה לרבנן או מין במינו לר' יהודה כשמערה טיפה ראשונה הוי ליה בטל ונדחו ומיהו קשה דאיפכא ה"ל למידק דהא אמרי' ביומא (דף נג:) שעירה דם הפר בדם השעיר ובדם שנתערב במים אמר בגמ' לא שנו אלא שנפל מים לתוך דם אבל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל הלכך האי דם פר היה לו להתבטל ראשון ראשון בדם השעיר ואפ' מאן דלית ליה ראשון ראשון בטל בפ' בתרא דע"ז (דף עג.) הכא מודה משום דה"ל נראה ונדחה וי"ל דלא אמר ראשון ראשון בטל כשמערה בשפע הרבה יחד כמו שמחלק בע"ז (גז"ש) בין חבית דנפיש עמודיה לצרצור קטן דלא נפיש עמודיה אפ' למאן דאית ליה ראשון ראשון בטל בחבית ביותר מפי חבית היה מודה דלא בטיל ועוד מי לא עסקינן שמערה דם הפר שבכלי זה ודם השעיר שבכלי זה משנידם יחד תוך כלי שלישי:

רבי

אָמַר רַב הוּנָא, בְּדוּקִין שֶׁבָּעַיִן, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר, אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ. אֵימַר דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, דְּאִי עֲבַד. לְכַתְּחִלָּה, מִי אָמַר. אָמַר רַב פָּפָּא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן שֶׁעָלוּ עַל גַּבֵּי כֶּבֶשׁ. אִי הָכִי, אֲפִילּוּ בְּעֵינַיְיהוּ. אֶלָּא, טַעֲמַיְיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מִיעֵט רַחֲמָנָא 'מוּם בָּם' הוּא דְּלֹא יֵרָצוּ. הָא עַל יְדֵי תַּעֲרוֹבֶת, יֵרָצוּ. וְרַבָּנָן, 'מוּם בָּם' הוּא דְּלֹא יֵרָצוּ. הָא עָבַר מוּמָם, יֵרָצוּ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מ'בָּם' בָּהֶם'. וְרַבָּנָן, 'בָּם בָּהֶם', לֹא דָּרְשִׁי. אִי הָכִי, רוֹאֶה, הָא רַחֲמָנָא אַכְשְׁרֵיהּ. לְדִבְרֵיהֶם, קָאָמַר לְהוּ. לְדִידִי, רַחֲמָנָא אַכְשְׁרֵיהּ. לְדִידְכוּ, אוֹדוּ לִי מִיהָא, בְּשַׂר בַּעֲלַת מוּם כְּעֵצִים דָּמֵי, מִידֵי דַּהֲוָה אַבְּשַׂר חַטָּאת. וְרַבָּנָן, הָכָא מְאִיסִי, הָתָם לֹא מְאִיסִי: **משנה** אֵבָרִין, בָּאֵבָרִין בַּעֲלֵי מוּמִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם קָרַב רֹאשׁ אֶחָד מֵהֶן, יִקְרְבוּ כָּל הָרָאשִׁין. כְּרָעַיִם שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, יִקְרְבוּ כָּל הַכְּרָעַיִם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֲפִילּוּ קָרַב כָּלָם חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן, יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה: **גמרא** אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא הִכְשִׁיר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אֲבָל אֶחָד אֶחָד, לֹא. מֵתִיב רַבִּי יִרְמְיָה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֲפִילּוּ קָרְבוּ כּוּלָּן חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן, יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יִרְמְיָה בַּר תַּחֲלִיפָא, אַסַּבְּרָה לָךְ. מַאי אֶחָד, זוֹג אֶחָד: **משנה** דַּם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם, אִם יֵשׁ בּוֹ מַרְאִית דָּם, כָּשֵׁר. נִתְעָרֵב בְּיַיִן, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא מַיִם. נִתְעָרֵב בְּדַם בְּהֵמָה אוֹ בְּדַם הַחַיָּה, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא מַיִם.

רבי

רש"י

לר' אליעזר לא קרב אלא אם כן קרב אחד מהן קודם שנמלך דלאו כי האי תנא: **כגון שעלו על הכבש**. וכיון דלר"ע לא ירדו מן המזבח הני מעלן לכתחלה מכבש למזבח דקי"ל לקמן (דף פו.) כשם שהמזבח מקדש כך הכבש מקדש: **אפי' בעינייהו**. שלא נתערבו בתמימים אם עלו בעלי מומין לכבש לר"ע יקרבו: **כם**. משמע כשהן בפני עצמן: **מידי דהוי אבשר חטאת**. דמודיתו לי דאם נתערב באיברי עולה יקרב לשם עצים כדאמרן: **מתני' איברים**. של עולות הרבה באיברי עולת בעלת מום אם קרב [א' מהם] תלינן איסורא ביה: **יצא לבית השרפה**. דלא תלינן איסורא בקריבין כבר: **גמ'** (לא נחלקו כו'): **אלא שנים שנים**. זוג זוג יקריבם דאיבא למימר מיגו דהאי לאו דאיסורא הוא דהאי נמי לאו איסורא הוא ואיסורא אזיל ליה בההוא דקרב קודם שנמלך אבל אחד אחד דליכא מיגו לא: חוץ **מאחד** מהן כו'. מכלל דלרבי אליעזר קרב: זוג **אחד**. שני ראשים: **מתני' שנתערב ביין**. שהוא אדום ואין מראה ניכר בו: **רואין אותו יין כאילו הוא מים**. ואומדין אם היה דם שנתערב כאן ניכר במים הללו כשר לזריקה: **כדם הבהמה**. של חולין: **רואין אותו**. של חולין כאילו הוא מים ואומדין אותו אם היה דם הזבח ניכר כשר ואע"פ שהחולין רבין עליה: **אין דם מבטל דם**. דמין במינו לא בטיל ואפ' טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה: **נתערב**

רש"י

בדם פסולין. כגון ברובע ונרבע או בנשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **ישפך לאמה.** ואפילו הכשר רבה עליו וכן בדם התמצית ישפך לאמה ואע"פ שדם הנפש רבה עליו ומשום גזירה כדמפרש בגמ': **ור"א מכשיר.** טעמא מפרש בגמ': **אם לא נמלך ונתן כשר.** אפילו לת"ק דאפילו לכתחלה אי לאו משום גזירה היה מכשיר: **גמ' לא שנו.** דאם יש בו מראית דם כשר ואע"ג דרובא מים אלא שנפלו מים לתוך דם: **ולענין כיסוי.** דתנן ביה נמי כה"ג נתערב במים אם יש בו מראית דם חייב לכסות בפ' כיסוי הדם (חולין דף פז.): **אינו כן.** דאפילו נתן דם לתוך מים אם יש בו מראית דם חייב לכסות ולא אמרינן קמא קמא בטיל ליה: **לפי שאין דחוי במצות.** דאע"פ שנדחה טפה ראשונה שנפל לתוך המים ולא היה מראיתה ניכר אפ"ה כי הדר נפל טפה שניה חוזרת ראשונה וניעורה להצטרף עמה וכי נפל עד שהפכו מים למראה דם חוזר ונראה לכיסוי ולא אמרינן הואיל ונדחה ידחה דלא שייך דחוי אלא בדבר קדושה: **שבללן זה בזה.** כזית מזה וכזית מזה ונתן לתוך פיו פטור ממלקות ואפילו התרו בו: **אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו כו'.** כשהוא לועס אותה בפיו נבלל מין לתוך חבירו מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברוב והבטל בכל מין נוסף על המבטל ונקרא בשמו ונגרע ממינו וא"א לכוין שלא יהא ממין האחד בטל בחבירו יותר ממה שבטל ממין חבירו בו ונמצא שאין באותו [מין] כשיעור דבציר ליה שיעוריה ולא ידעינן הי מינייהו בצר ליה כי ידעינן משום מאי נתרי ביה וצריך להתרות בו משום האיסור הילכך כי מתרו ביה התראת ספק דלמא לא בדידיה תהוי חיובא וכן בנותר ואע"ג דבמסקנא ודאי אחד מינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו אם לא והתראת ספק לאו התראה היא: **שמע מינה איסורין מצטלין זה את זה.** כי היכי דהיתר מבטל איסור ולא אמרינן איסורא לא מבטל איסורא: **ושמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא.** הא דאמור רבנן בכל דוכתי איסור הנו"ט בהיתר אוסרו ואע"פ שההיתר ברוב לאו דאורייתא הוא ללקות עליו דאי דאורייתא נהי נמי דרבה מין על חבירו מ"מ טעמא יהיב ואיכא טעמא דשיעור שלם וקס"ד השתא דאפילו פיגול ונותר מב' מינים שטעמו של זה ניכר בזה נמי פטור לר"ל כגון האי בשר והאי שירי מנחה: ה"ג **עשה עיסתו מן חטין ומן האורז כו'.** ואדם יוצא בה ידי חובתו של עשה דקום אכול מצה בפסח ואי נותן טעם ברוב לאו דאורייתא היכי נפיק הא קי"ל (פסחים דף לה.) דאין יוצאין אלא במצה שהיא מחמשת המינין דכתיב לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות (דברים טז) דברים הבאים לידי חימוץ אתה יוצא בהן ידי מצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סרחון:

אלא רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם. בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) פי' בקונטרס דלרב חסדא דאזיל בתר מבטל הויא דלא כרבי חייא ולעיל פי' בריש פירקין דאפילו לר' חנינא דאזיל בתר בטל דאיכא כמה משניות וברייתות דלא כר"ח: **הפיגול** והנותר כזית מזה וכזית מזה שבללן ואבלן והתרו בו פטור ממלקות א"א שלא ירבה מין על חבירו כו'. כשהוא לועס אותן לתוך פיו נבלל מין לתוך חבירו מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברובו והבטל בכל מין נוסף על המבטל ונהיה כמוהו ונקרא בשמו ונגרע ממינו וא"א לכוין שלא יהא ממין האחד בטל בחבירו יותר ממה שבטל ממין חבירו בו ונמצא שאין באותו [מין] כשיעור דבצר ליה שיעוריה ואנן לא ידעינן הי מינייהו דבצר ליה וכי מתרינן ביה לא ידעינן משום מאי נתרי ביה וצריך להתרות משום האיסור הילכך כי מתרו ביה משום פיגול הויא התראת ספק דלמא לאו בדידיה הוי חיובא וכן בנותר ואע"ג דמסקנא אחד מינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו ואם לאו והתראת ספק לאו התראה היא ע"כ לשון הקונטרס וקשה דאם התרה בשלשתן פשיטא דלוקה אפילו למ"ד (מכות דף טז.) לאו שמה התראה היכן מצינו התראת ספק כה"ג דודאי עבר אלא דלא ידעינן אהי מהני תלת דפיגול ונותר וטמא ואי לא התרו אלא על האחד פשיטא דפטור אפילו למ"ד התראת ספק שמה התראה דאפילו לבסוף שמא אותו שהתרה בו כבר נתבטל דהיכי דמי התראת ספק כגון דלאחר גמר הדבר ודאי שעבר על מה שהתרה אלא דלא ידעינן בשעת התראה אם עובר עבירה בההיא שעתא אם לאו כגון הכה את זה וחזר והכה את זה (יבמות דף קא.) וכן גיד הנשה דלא ידעינן אי דימין אי דשמאל ועוד קשה היכי מיחייב כלל משום חד מינייהו דמיעוט הבטל ברוב לא מצטרף עם הרוב להשלימו לכשיעור דאפילו היתר לא מצטרף לאיסור כ"ש איסור לא מצטרף לאיסור וא"כ אפילו אם תימצא לומר דהתראת ספק שמה התראה הכא פטור דא"א שלא יתערב מכל אחד ואחד משהו בחבירו ובצר ליה שיעורא ועוד קשה אם נפרש פיגול ונותר וטמא שלשתן יחד למה לי למימר א"א שלא ירבה מין על חבירו הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את השלישי ואבולהו ליפטר דכל אחד הוי בטל ומבטל ונ"ל לפרש דמיירי כגון דאיכא ב' זיתי פיגול וזית נותר יחד בחתיכה אחת ועוד יש ב' זיתי נותר וזית פיגול בחתיכה אחרת יחד ואכל אחת מן החתיכות והתרו בו אל תאכל פיגול שמא זו היא חתיכה שיש בה רוב נותר ואחרי כן לאחר כדי אכילת פרס או אפילו בתוך כדי אכילת פרס אכל חתיכה שניה והתרו בו אל תאכל פיגול כבראשונה שמא זו היא אותה שיש בה רוב נותר שאוכל באחרונה עתה הוי ממש כמו הכה זה וחזר והכה זה דלמ"ד לאו שמה התראה פטור. ברר"ך. נראה לפרש דבתרי מינייהו קאמר דשקל תרי מהני תלת ובללן זב"ז ואבלן וכגון דשקל ב' זיתים מחד איסורא וד' זיתים מב' איסורין ובללן בקערה אחת ואבלן וא"א שלא יהא רוב מן האחד ומבטל את חבירו הילכך לא ידעינן בהאי איסורא אם יש עליו שם פיגול או שם נותר דאיסורין מבטלין זה את זה לפטור מטעם התראת ספק כגון דאכל בשתי פעמים בכדי אכילת פרס ובאכילה ראשונה התרו בו משום פיגול ובשניה משום נותר א"נ אפילו פחות מכדי אכילת פרס פטור כשאכל בשתי פעמים דכשהתרה בראשונה משום פיגול שמא נותר רבה ולא שפיר מתרי ביה ובשניה כשהתרה משום נותר שמא פיגול רבה ולא שפיר מתרי ביה ואי משום דכבר התרה בו משום פיגול מאכילה ראשונה ואמרינן בקדושין (דף עז.) דבעל חמש אלמנות חייב משום אלמנת ראובן ואלמנת שמעון ובחדא התראה מיירי דאי בשתי התראות אפילו באלמנה אחת נמי חייב דהתראות מחלקות אלמא כיון דעסיק בביאה ומתרה בו בתחילה הוה התראה לכל אחת ואחת וה"נ הרי עסוק כל שעה באכילה ותועיל לו התראה ראשונה לא דמי שאני הכא דנראה כחוזר בו מהתראה ראשונה כשחוזר ומתרה בו משום נותר וכאילו אמר לו לא על פיגול אתה שב אלא על נותר ואם תאמר והא תנן במעילה בפ' קדשי מזבח (דף יז:) הפיגול והנותר אינן מצטרפין זה עם זה מפני שהם ב' שמות ואמר בגמרא ל"ש אלא לטומאת ידים דמדרבנן אבל לענין אכילה מצטרפין דתניא ר"א אומר לא יאכל כי קדש הם כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לו תעשה על אכילתו וי"ל דהתם בדלא מערב אבל הכא דמערב בטל דאיסורין מבטלין זה את זה א"נ הכא ללקות משום פיגול או נותר קאי אבל התם מיירי לעבור עליו משום כל שבקדש פסול ועוד התם נהי דאיסורא איכא מלקות ליכא משום דהוי לאו שבכללות כדאי' בפסחים (דף כד.): **מתיב** רבא עשה עיסה מן החטין. תימה דלא מקשה ליה מכל התורה כולה דקי"ל טעם כעיקר: [בס"א מה"ד] **אלא** מין בשאינו מינו בטעמא בו'. תימה דבהקומץ רבה (מנחות דף כג:) פריך מההיא דתבלה בקצת למ"ד בתר מבטל אזלינן מאי קא מדמי אההיא דבתר בטל או בתר מבטל אזלינן שהטעם שוה אההיא דתבלה בקצת שאין הטעם שוה כיון שיש בתבלין טעם מצה ראוי לצאת בו ידי חובתו כדאמרינן הכא אם יש בו טעם דגן חייב בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ובכל התורה כולה קי"ל דטעם כעיקר ואין להקשות אהך דשמעתין מהא דאמר בערבי פסחים (פסחים דף קטו.) לא לברוך אינש מצה ומרור בהדי [הדדי] דלמא אתי מרור דרבנן ומבטל מצה דאורייתא דהתם חזק המרירות הוא דמבטל טעם מצה אבל אורז לא מבטל טעם דגן ועוד דהתם כשאוכל כזית מצה דכי מבטל ליה מרור ליכא טעם כזית מצה אבל אם אוכל הרבה שרי:

ונשער

ונשער מין במינו כמין בשאינו מינו. פי' בקונטרס כיון דהיכא דקיימינן אטעמא כל כמה דיהיב טעמא לא בטל כי ליכא למיקם נמי אמאי מזלזלי באיסורא למיהדר לבטלן נימא רואין אילו היה מין ושאינו מינו הא יש בו היכר טעמא השתא נמי לא בטיל ואת אמרת מין במינו בטל מן התורה אע"ג דאילו היה אינו מינו היה נותן טעם: הג"ה. ואע"פ שהזכיר בקונטרס זלזול איסור אינו רוצה לפרש שמקשה מדרבנן דהא מתניתין דאורייתא היא וכולה שמעתין כן:

לא רואין לדם כאילו הוא מים. כלומר הדם פסול דמין במינו בטיל ברובא כגון שהמים פסולין לזריקה: ה"ג **דלי** שיש בו יין לבן וחלב והטבילו הולכין אחר הרוב. לא דמי להא דתנן (שבת דף קכ:) הדיו והחלב לחין אין חוצצין דהכא כיון דהאי דלי יש בו חלב עד רובו לא מחלחלי מיא ולא דמי לחלב דמנח אגבא דמנא או אגבה דגברא ונחית וטביל הולכין אחר הרוב ואם לא היה חציו כיון שהטבילו ונתמלא ממי מקוה ורבו המים על היין טהור ואם תאמר והא אמרינן (שם דף עז.) כל חמרא דלא דרי על חד תלתא מיא לאו חמרא הוא וכ"ש הכא דאיכא חמרא טובא לא בטל ממנו שם יין ולא מהני ליה השקה דחמרא מזיגא מיקרי כדאמרינן בפ"ק דמכות (דף ג.) וי"ל דהכא מיירי בחמרא מזיגא אי נמי בחמרא דרפי ואין יכול לקבל רוב מים שאין כל היינות שוין כדאמרינן בפרק המוציא יין (שבת דף עז.) יין השרון לחוד דרפי וכן יש לפרש בסוף הערל (יבמות דף פב:) דאמר נתן סאה ונטל סאה כשר עד רובו ופי' בקונטרס דמיירי במי פירות והשתא אי ביין מיירי אמאי כשר והלא יין גמור הוא לברך בורא פרי הגפן ולכל דבר וביין הוא טובל אלא מיירי בחמרא דרפי ומיהו איכא למימר בשאר מי פירות בר מיין ובפ"ז דמס' מקואות תנינן לה וקאי אשאר משקין ומי פירות והציר והמורייס והתמד משום דחמיץ: **דלי** שהוא מלא רוקין גרסינן כאילו לא טבל. שהרוק עב הוא וחוצץ בפני המים ואינו בטל במים ומלא לאו דוקא אלא איידי דבעי למיתני מלא מי רגלים דדוקא הוא לאשמועינן רבותא דלא בעי לבטולינהו דכיון שעברו מי המקוה על פיו ונשקו לאותן שבתוכו נעשו חבור להן וטהר דמי רגלים מים הוא תנא נמי מלא רוקין רואין אותו כאילו הם מים כלומר אע"פ שמראיהן חלוק במקצת ממראה שאר מים אפ"ה כיון דמין מים הם לא בעי רובא לבטולי אלא רואין אותן כו' מלא מי חטאת הואיל והן אב הטומאה וחשיבי משום קדושתייהו לא בטלי אלא ברובא מאן שמעת ליה דאית ליה רואין ר' יהודה וקאמר דהיכא דשוה מראה הבטל למראה המבטל כגון מי חטאת שאין מראיהן חלוק דסגי למיבטל ברובא ולא אמר רואין אותן כאילו הן יין אדום להחמיר: **הא** דרביה. הא דתנן לעיל רואין אותן כאילו הן יין אדום דרביה הוא דמחמיר בבטול כי היכי דמחמיר במין במינו כך פירש בקונטרס וקשה לפירושו חדא דמה ענין האי רואין דמי רגלים ליין וחלב דלעיל שאינו מינו לא שייך בהו השקה אבל מי רגלים לדברי רש"י שהם מים גמורים וסלקא להו השקה אם כן מאי רואין

אֶלָּא, מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, בְּטֵעָמָא. מִין בְּמִינוֹ, בְּרוּבָּא. וְנִשְׁעָר מִין בְּמִינוֹ, כְּמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. דְּתַנַּן, ׳נִתְעָרֵב בְּיַיִן רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא מַיִם׳. מַאי לָאו, רוֹאִין אוֹתוֹ לַיַּיִן כְּאִילּוּ הוּא מַיִם. לֹא, רוֹאִין אוֹתוֹ לַדָּם כְּאִילּוּ הוּא מַיִם. אִי הָכִי, ׳בָּטֵל׳ מִיבָּעֵי לֵיהּ. וְעוֹד, תַּנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא יַיִן אָדוֹם. אִם דִּיהָה מַרְאֵהוּ, כָּשֵׁר. וְאִם לָאו, פָּסוּל. תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא, דְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יַיִן לָבָן אוֹ חָלָב וְהֻטְבִּילוֹ, הוֹלְכִין אַחַר הָרוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא יַיִן אָדוֹם. אִם דִּיהָה מַרְאֵהוּ, כָּשֵׁר. וְאִם לָאו, פָּסוּל. וּרְמִינְהִי, דְּלִי שֶׁהוּא מָלֵא רוֹקְקִין וְהֻטְבִּילוֹ, כְּאִילּוּ לֹא טָבַל. מֵי רַגְלַיִם, רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילּוּ הֵן מַיִם. מָלֵא מֵי חַטָּאת, עַד שֶׁיִּרְבּוּ הַמַּיִם עַל מֵי חַטָּאת. מַאן שָׁמְעַת לֵיהּ דְּאִית לֵיהּ רוֹאִין, רַבִּי יְהוּדָה, וְקָתָנֵי דְּסַגִּי לֵיהּ בִּרוּבָּא. אָמַר אַבָּיֵי, לֹא קַשְׁיָא.

הא

עלתה לו טבילה ואם לאו פסול אלמא משערין מין במינו כמין בשאינו מינו ולהחמיר דלא ליבטל ברובא כל דהו: **תנאי היא.** דרבנן פליגי עליה דר' יהודה וכוותייהו קיימינן: **והטבילו.** ולא שפך מה שבתוכו הולכין אחר הרוב אם לא היה חציו יין כיון שהטבילו ונתמלא ממי המקוה ורבו המים על היין טהור: (**כאילו הוא יין.** אדום): **דלי שהוא מלא** רוקין גרסינן: **כאילו לא טבל.** שהרוק עב הוא וחוצץ בפני המים ואינו בטל במים ומלא לאו דוקא אלא איידי דבעי למיתני מלא מי רגלים דדוקא הוא דאשמעינן רבותא דלא בעי לבטולינהו דכיון שעברו מי המקוה על פיו ונשקו לאותן שבתוכו נעשו חבור להם וטהר דמי רגלים מים הן תני נמי מלא רוקין: **רואין אותו כאילו הן מים.** כלומר אף על פי שמראיהן חלוק מקצת ממראה שאר מים אפילו הכי כיון דמין מים הן לא בעי רובא לבטולי אלא רואין אותו כו': **מלא מי חטאת.** הואיל והן אב הטומאה וחשיבי משום קדושתייהו לא בטלין אלא ברובא: **עד שירבו המים.** אין טבילה עולה לכלי עד שישפוך מהם יותר מחציו של כלי כדי שירבו המים הנכנסין על מי חטאת: **מאן שמעת ליה** [**דאמר רואין אותו ר"י**]. (דשמעת ליה) דאמר רואין אותו כאילו הוא שנוי ממראה שלו: **וקתני.** היכא דשוה מראה הבטל למראה המבטל לגבי מי חטאת שאין מראיהן חלוק דסגי ליה למבטל ברובא ולא אמרינן רואין כאילו הן יין אדום להחמיר:

הא

שייך בהו וכי משום דנשתנו קצת לא יהא שם מים עליהם ולא תועיל להם השקה דלא דמו למי צבע שבטל מהם תורת מים בפרק קמא דמכות (דף ג:) ועוד בלאו סוגיא דלעיל תקשי ליה רישא לסיפא ועוד מאי קא משני הא דידיה הא דרביה אכתי הך דמי חטאת קשיא רישא לסיפא לסברת הש"ס דאמר דתנא דהנך מי רגלים רואין כאילו הן מים סובר נמי ביין וחלב רואין כאילו הן יין אדום ועל זה פריך אמאי מכשרינן במי חטאת על ידי רוב מי מקוה דבמיעוט מי חטאת נמי הוה לן למימר רואין כאילו הן יין אדום ע"ז לא תירץ כלום דאכתי מי רגלים למי חטאת קשו אהדדי: הג"ה. ועוד אי ההיא דיין לבן וחלב הויא דרביה כי דיהה מראיהן אמאי כשר הא מין במינו לא בטל ומין במינו חשיב ליה כיון דשוין בחזותא ועוד דבהדיא הוה ליה לאקשויי מהך ברייתא אמתניתין דקאמר רבי יהודה אין דם מבטל דם דמין במינו לא בטל והא בטלי מי חטאת במים ועוד דמי רגלים מיקרו אינו מינו לגבי מים כדאמרינן בסמוך גבי חרסן של זב: הג"ה ונראה דגרסינן מי רגלים רואין אותן כאילו הן יין וכי האי גוונא תניא בתוספתא דמסכת טהרות בפרק שמתחיל דם טמא מי רגלים שנתערבו ביין רואין אותן כאילו הן מים נתערבו במים רואין אותן כאילו הן יין במים אם בטל מראיהן טהורים ואם לאו טמאים והאי ורמינהו דהכא אמתניתין קאי דקאמר רבי יהודה אין דם מבטל דם והכי פירושו דלי שהוא מלא רוקין והטבילו כאילו לא טבל מלא מי רגלים רואין אותן כאילו הן יין ולא בטלי ברובא מלא מי חטאת עד שירבו המים על מי חטאת שישפוך רובו ולכשיתמלא טהור דלא מהניא להו השקה לטהרם כמו שפירש בקונטרס ואי נמי חומרא בעלמא משום דאין זריעה להקדש כדאמרי' בפרק כל שעה (פסחים דף לד:) וכ"ש למי חטאת דאפילו בגדי אוכלי תרומה מדרס לחטאת (חגיגה דף כ.) אבל היכא דרבו בטלי מהם תורת מי חטאת ונעשו מי מקוה מאן שמעת ליה דאית ליה רואין במין שאינו מינו השוין בחזותא רבי יהודה דקתני בהדיא דיין לבן רואין אותו כאילו הוא יין אדום והכי מי רגלים נמי הוי מין בשאינו מינו כדמוכח בסמוך גבי חרסן של זב וגבי שוין בחזותא וקתני דסגי להו ברובא במי חטאת אלמא דמין במינו בטל לרבי יהודה ומשני הא דידיה הא דרביה מתניתין דרביה דמין במינו לא בטל ובריייתא דידיה ומברייתא דלעיל רואין אותן כאילו הן יין אדום אם דיהה מראהו כשר לא הוה מצי לאקשויי אמתניתין אלמא

דמין

הא דרביה. הא דתנן לעיל רואין אותו כאילו הוא יין אדום דרביה הוא דמחמיר בביטול כי היכי דמחמיר במין ומינו ואמר לא בטיל כלל ומין בשאינו מינו נמי דאית ליה דבטל וקיימא ליה כל זמן שמראה המועט ניכר ברוב לא בטיל מחמיר נמי ואמר דהיכא דמראיהן שוין כגון יין לבן במים דרואין אותו כאילו אדום ולא סגיא ליה ברובוא: **אין דם מבטל דם.** אצל זריקה ואצל כיסוי: **ואין רוק.** הטהור מבטל רוק הזב: **ואין מי רגלים.** טהורים מבטלים מי רגלים של זב ומטמא ואע"פ שרבות הטהורות על הטמאות בכלי: **רבא אמר.** לעולם חד תנא היא וכרביה ס"ל והא דקאמר ברובוא סגי: **בדלי שתוכו טהור וגבו טמא.** כגון שנטמא גבו בטומאת משקין דרבנן דקי"ל (נדה דף ז:) תוכו אוגנו אוזניו וידיו טהורין: **דמדינא סגי ליה.** בבניסת מים לתוכו כל דהו שתעלה טבילה לשפתו דהא תוכו אין צריך טבילה: **ורבנן הוא דגזור.** שיטבלנו יפה דאי אמרת דסגי ליה בטבילת גבו דילמא חייס עלייהו על מי החטאת שלא יתערבו מי המקוה לתוכו ויפסלו ולא מטביל ליה לשפת הכלי לפיכך גזרו עליו להטבילו ולפוסלו וכיון דאיכא ריבוייא תו לא צריך דהא טבילת תוכו חומרא בעלמא הוא: **והיכא דאיכא חזותא.** מילי דלא תלי בטעמא אלא בחזותא כגון לענין טבילת מקוה בחזותא: **ופלינא דרבי אלעזר.** הא דריש לקיש דאמר איסורין מבטלין זה את זה: **כשם שמצות אין מבטלות זו את זו.** כדאמרן לקמן: **הלל כורך פסח מצה ומרור בבת אחת.** ולא אתי טעם מרור ומבטל לי' לטעם מצה:

חָא דְּיַדְיהּ, חָא דְּרַבְיהּ. דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל, אֵין דָּם מְבַטֵּל דָּם. אֵין רוֹק מְבַטֵּל רוֹק, וְאֵין מֵי רַגְלַיִם מְבַטְּלִין מֵי רַגְלַיִם. רָבָא אָמַר, בְּדָלִי שֶׁתּוֹכוֹ טָהוֹר וְגַבּוֹ טָמֵא, עָסְקִינַן. דְּמִדִּינָא סַגִּי לְהוּ בְּכָל דְּהוּ, וְרַבָּנָן הוּא דְּגָזְרוּ בְּהוּ, דִּילְמָא חָיְסִים עֲלַיְיהוּ וְלָא (מבטיל) [מַטְבִּיל] לֵיהּ, וְכֵיוָן דְּאִיכָּא רִיבּוּיָא לֵא צָרִיךְ. אָמַר רָבָא, אָמוֹר רַבָּנָן בְּטַעֲמָא, וְאָמוֹר רַבָּנָן בְּרוּבָּא, וְאָמוֹר רַבָּנָן בְּחָזוּתָא. מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, בְּטַעֲמָא. מִין בְּמִינוֹ, בְּרוּבָּא. הֵיכָא דְּאִיכָּא חָזוּתָא, בְּמַרְאֶה. וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִצְוֹת מְבַטְּלוֹת זוֹ אֶת זוֹ, כָּךְ אֵין אִיסּוּרִין מְבַטְּלִין זוֹ אֶת זוֹ. מַאן שָׁמְעַת לֵיהּ דְּאָמַר, אֵין מִצְוֹת מְבַטְּלוֹת זוֹ אֶת זוֹ, הִלֵּל הִיא. דְּתַנְיָא, אָמְרוּ עָלָיו עַל הִלֵּל הַזָּקֵן, שֶׁהָיָה כּוֹרְכָן בְּבַת אַחַת, וְאוֹכְלָן, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר ׳עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלוּהוּ׳.

תנו

דמין במינו בטל לרבי יהודה דהתם מין בשאינו מינו הוא אע"ג דחשיבי ליה קצת מין במינו לומר דבטל ברוב אי לאו טעמא דרואין כמו מין במינו מ"מ מין במינו גמור לא הוי ומיהו לגירסא זו לא יתכן ליישב הא דנקט מלא רוקין כמו לפירוש הקונטרס דהוה מצי למימר דלי שיש בו רוקין וא"ת ואמאי דוחקיה לשנויי הא דידיה הא דרביה לימא דבריית כרבנן דמתני' דאית להו רואין ומין במינו בטל ויש לומר דאי כרבנן דמתני' א"כ היה צריך כל כך מי המקוה שאם היו מי חטאת יין אדום הוה דיהה ובריית קתני דסגיא ברובוא וא"ת ולר' יהודה אמאי סגי ליה ברובוא נימא רואין וי"ל דלא שמעינן לר' יהודה רואין אלא במין שאינו מינו כגון יין לבן וחלב אבל מין במינו גמור לא שמעינן ליה דאית ליה רואין וצריך לדקדק מ"ש גבי קדשים וטומאה ומקוה אמרינן רואין הכא ובמכות (דף ג:) וגבי איסורא לא אמרינן רואין אלא מין במינו מדאורייתא ברובוא וגבי טומאה נמי איכא דוכתא דלא אמרינן רואין וגבי ציר בבכורות בפרק הלוקח בהמה (ד' כג:) ושיליא דלא מטמאה לא במגע ולא במשא ואמר רבי יוחנן משום ביטול ברוב נגעי בה ואי אפשר לברר טעם אלא היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר ועוד צריך לדקדק דפעמים דאמר רואין מן המבטל כגון במתני' דם שנתערב בדם הבהמה נתערב ביין ופעמים מן הבטל גבי דלי יין לבן וחלב פעמים דאמר רואין להחמיר כי ההיא דדלי ופעמים להקל כגון במתני' דמכשירי ליה לזריקה וי"ל דבשביל המיעוט שלא יתבטל רואין המיעוט (או) הרוב בין להקל בין להחמיר: ה"ג **הא** דידיה הא דרביה. בכוליה הש"ס דקים לן דר' יהודה ס"ל מין במינו לא בטל היינו משום דסמכינן אשינויא דרבא: **רבא** אמר בדלי שתוכו טהור כו'. תימה אם כן מלא רוקין אמאי כאילו לא טבל ומלא מי רגלים אמאי רואין כאילו הוא יין ושמא לא קאי רבא אלא אמי חטאת: **אמור** רבנן בטעמא. ומדלא נקט בששים או במאה משמע דמדאורייתא איירי שהוא בטעמא וכן משמע לעיל דטעם כעיקר דאורייתא דאמר באורז שיש בו טעם דגן דחייב בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח וקשה מכאן לפי' הקונטרס דפ' גיד הנשה (חולין דף צח:) גבי לא נצרכה אלא לטעם כעיקר דבקדשים אסור והכא שרי ופירש שם בקונטרס דלהא מילתא זהו למעוטי שאר קדשים אבל חולין שפיר גמירי מיניה דהא קים לן מאחרי רבים להטות דבטלי ברובוא וילפינן מהכא להחמיר דלא ליבטל אלא במאה ולרבא לית דליה טעמא כעיקר בחולין כדמפרש ואזיל מדאורייתא ברובוא בטל אלא מדרבנן והכי שמעינן ליה לר' יוחנן במסכת עבודה זרה (דף סז:) כל שטעמו ולא ממשו אין לוקין עליו והא דילפינן ליה בפסחים (דף מד.) מנזיר משרת ליתן טעם כעיקר סבירא להו לאמוראי בתראי דאסמכתא בעלמא הוא ולאו מילף הוא דהוי להו נזיר וגיעולי גוים שני כתובים הבאים כאחד אי נמי גיעולי גוים חידוש הוא כדאמרינן התם ומשרת להיתר מצטרף לאיסור כך פירש בקונטרס ואי אפשר לומר כן כדמוכח בשמעתין ומפרש ר"ת דמין בשאינו מינו מדאורייתא בטעמא דנפקא לן ממשרת ומין במינו ברובוא והא דאמר אבי' בפרק כל הבשר (חולין דף קח.) ש"מ טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא דאי ס"ד דרבנן מבשר בחלב מ"ט לא גמרינן דחידוש הוא אי חידוש הוא אע"ג דליכא נותן טעם נמי אמר ליה רבא דרך בישול אסרה תורה פירוש ולעולם דרבנן התם דיחויא בעלמא הוא כלומר דמהכא לא תידוק ובפרק בתרא דע"ז (דף סז:) דא"ר יוחנן טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו היינו במינו דמדאורייתא ברובוא בטלי וטעמו וממשו דקאמר התם דלוקין כגון שהאיסור בעין ומכירו וכי קאמר טעמו ולא ממשו דאין לוקין ה"ה דאפי' טעמו וממשו אם אין מכירו אלא נקט טעמו ולא ממשו לרבותא דאפ"ה אסור א"נ טעמו ולא ממשו נקט משום דפסיקא ליה בכל ענין אפילו שלא במינו הוי טעמו ולא ממשו ואסורין ועוד יש לפרש כולה שלא במינו והיכא דאיכא כזית בכדי אכילת פרס קרי ליה טעמו וממשו והיכא דליכא כזית בכדי אכילת פרס קרי ליה טעמו ולא ממשו וה"ר יוסף דאורלינ"ש היה מפרש דלכך לא לקי אטעם כעיקר אפי' שלא במינו דרבי יוחנן סבר לה כר"ע דילפי מגיעולי גוים וליכא אלא עשה דתעבירו באש (במדבר לא) דמצריך ליבון והגעלה ור"ת השיב לו דאית לן למימר אהדריה לאיסוריה כדאשכחן בפרק הלוקח עובר פרתו (בכורות דף טו:) דתנן הגוזז והעובד בהן סופג את הארבעים אע"ג דלא נפקא לן אלא מדכתיב תוכה ולא גיזה אלא היינו טעמא משום דאהדריה לאיסוריה דלא תעבוד ולא תגוז ומיהו לא דמי כל כך להאי דהתם ניחא דהתם אמר קרא תזבח וביחה התרתי לך בקדשים שהוממו ולא גיזה והא דאמרינן בירושלמי דערלה פרק שני אמר רבי אבהו א"ר יוחנן כל נותני טעמים אין לוקין עליהן חוץ מנותן טעם דנזיר יש לפרש דבהיתר מצטרף לאיסור מיירי דבפרק אלו עוברין (פסחים דף מג:) ובפרק ג' מינים (נזיר דף לה:) קאמר ר' אבהו א"ר יוחנן גופיה כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר וקרי ליה בירושלמי נותן טעם כעין נזיר ששרה פתו ביין ומיהו סוגיא דירושלמי מוכחא דבנתינת טעם איירי וא"ת אי טעם כעיקר דאורייתא מאי פריך בפרק אלו עוברין (פסחים דף מד.) ובפרק ג' מינים (נזיר דף לו:) גבי שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהם שתי סאין כו' ואי אמרת כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אמאי אמרינן שאני אומר כי אמרינן נמי דכזית בכדי אכילת פרס לאו דאורייתא תיקשי ליה אמאי אמרינן שאני אומר כיון דטעם כעיקר דאורייתא וי"ל דהתם במינו וכן משמע בפרק הערל (יבמות דף פב.) דקאמר ריש לקיש והוא שרבו חולין על התרומה ואי במינו ניחא אבל שלא במינו לא שייך רבייה ואם תאמר אם במינו כיון דרבו בטלו להו ברובוא אף על גב דאיכא כזית בכדי אכילת פרס ויש לומר דמכל מקום בכדי אכילת פרס חמיר דלוקה עליו שלא במינו א"כ במינו יש לנו להחמיר דלית לן למימר שאני אומר כיון דלקי שלא במינו דלכל מילתא משוינן להו כי היכי דמצרכי ששים בין במינו בין שלא במינו ומיהו אבתי קשה דהא סתמא דנזיר ופסחים אליבא דרבי יוחנן ורבי יוחנן מוקי לה בפרק הערל (ג"ז שם) אע"פ שלא רבו ואם כן כי נמי אמרת כזית בכדי אכילת פרס לאו דאורייתא תיקשי ליה אמאי אמרינן שאני אומר דכיון דלא רבו ספיקא דאורייתא הוא וי"ל דהמ"ל וליטעמיך וכה"ג איכא טובא ועוד הארכתי בפרק גיד הנשה (חולין דף צט. ד"ה גלי) דגריס ר"ת התם לא נצרכא אלא להיתר מצטרף לאיסור מין במינו ברובוא היינו דלא כתנא דמתניתין דאית ליה רואין אפילו דם בדם: **אמרו** עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת. בזמן הבית היה ששלשתן דאורייתא ואם תאמר ומנלן דקסבר אין מצות מבטלות זו את זו דילמא היה לוקח הרבה מכל אחד ואחד דכי האי גוונא לא מבטל כדפריישית לעיל:

שלישי טהור. מכאן מייתי רבינו תם ראיה בפרק שני דמס' ע"ז (דף לג:) גבי כסי פעם ראשון ושני אסור שלישי מותר דמיירי בהדחה ששתה בו הגוי דומיא דדך דהכא ולא כמו שפירש רש"י דמיירי בשתה בו הגוי מתחלתו פעם ראשון ושני קודם ששתה בו ישראל כלל ודוקא כלי חרס הוא דבעי הדחה שלשה פעמים אבל כוסות של עץ או של כסף אפילו בחד זימנא סגי: **רבי** אליעזר בן יעקב אומר כו'. מכאן ראייה לר"ת דמין במינו בטיל דקיי"ל כמשנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי:

אף הרוטבו במים טמא. פירוש מלחלחו במים וא"ת כי לא רוטבו נמי הא תנן בפרק דם נדה (נדה דף נד:) ואם יכולין להשרות ולחזור לכמות שהיו מטמאין לחים ומטמאין יבשים ועוד מאי טעמייהו דרבנן וי"ל האי דקתני התם וכמה שרייתו בפושרין מעת לעת והכא בדלא הדר מעת לעת הילכך יבש טהור ומיהו נראה דרבי יהודה לאו איבש דרבנן קאי אלא אלח ולאשמועינן דאינו יוצא מטומאה ע"י שרייה אפי' במים טובא וכן משמע בתוספתא דקאמרי רבנן אף זה משנתנו לתוך מים ורבו עליו טהור:

במאי קמיפלגי אמר רב זביד בגוזרין גזירה במקדש קמיפלגי. ואם תאמר מאי קשיא ליה למאי קמיפלגי לימא דפליגי ברואה אני דר' אליעזר מכשיר לזרוק משום דאמרינן רואה אני דם הפסולים ודם התמצית כאילו הם מים ורבנן אסרי דלית להו רואה אני ואסור לזרוק דם פסולין למזבח וכי האי גוונא פליגי בסיפא גבי ניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה והיינו טעמא נמי דמתן אחת במתן ארבע ויש לומר דלא משמע ליה דפליגי בהא מדלא פירש רבי אליעזר דמכשר משום דרואה אני כדמפרש בסיפא אלא ודאי הני רבנן דהכא אית להו רואה אני וטעמייהו משום גוזרין תדע מדאיצטריך למיתני הך בבא כלל והיא דם בעלי מומין דהשתא בניתנין למעלה ולמטה ששניהם כשירים לא אמרינן רואה אני בדם פסולין מיבעיא ואי משום רבי אליעזר דאפילו בדם פסול אית ליה רואה אני הוה ליה לרבי אליעזר לפרושי בהדיא ועוד נראה כמו שפירש לעיל (דף עז: ד"ה בדם) גבי בדם הבהמה או בדם חיה דבחולין ובפסולין ובתמצית מודו כולי עלמא דשרי לשם מים ולא אסרי אלא במידי דהקרבה כגון ניתנין למעלה בניתנין למטה ומתן אחת במתן ארבע דכיון דשניהם דמים כשירין אין לנו להתיר לשנות בדם כשר לזורקו על המזבח אפילו לשם מים כדי להכשיר את העליונים אבל בחולין ופסולין לא חיישי אי שרי לזורקן לשם מים עם הכשר כיון דיש בילה אם כן על כרחין טעמייהו משום גוזרין אבל בחולין ובדם חיה דלא שכיחי בעזרה לא גזרי:

הכי גרסינן דמר סבר גוזרין. אם נפרש דגזרינן היכא דאין בדם הפסולין כדי לבטל הכשר אטו היכא דיש בו כדי לבטל קשה דאם כן ניפלוג רבי יהודה בהא דאמר אין דם מבטל דם וכי האי גוונא פריך לקמן (דף פא:) גבי הניתנין בפנים שנתערבו בניתנין בחוץ וניפלוג נמי רבי אליעזר בהא אלא הכא גזרינן דילמא אתי לאכשורי דם הפסולין לזריקה בעינייהו וכן דם התמצית והך גזירה שייכא אפילו לרבי יהודה וכן פירש בקונטרס לעיל על משנה זו והא דלא גזרינן בדם הבהמה ובדם החיה משום דבההוא לא אתי למיטעי לאכשורי בעיניה ומיהו לרב פפא דאמר בדם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש קמיפלגי אי אפשר לומר כן דעל כרחין גזר היכא דלא רבה אטו היכא דרבה והך גזירה ודאי לא שייכא לר' יהודה משום דמינו הוא:

רב פפא אמר דכולי עלמא גוזרין. כן כתוב בספרים ור"ת מצא בספר ישן דכולי עלמא אין גוזרין ומפרש אין גוזרין דילמא אתי למיזרקיה בעיניה דבההא לא אתי למיטעי והא דאסרינן בפסולין גזרינן מיעוט אטו רוב ומודה בהא ר"א משום דשכיחי ופי' זה משונה וסוגיא זו משונה וגירסת הספרים עיקר: **אמר** לו ר"א הרי הוא עובר על בל תגרע. לא ס"ד דר' אליעזר שיקשה לו ר' יהושע מבל תוסיף משום דרואה אני כאילו הוא מים ור' אליעזר שהשיבו לפי דבריו של רבי יהושע השיבו דלית ליה טעמא רואה אני לשם מים: **תנן** התם במסכת פרה צלוחית שנפל לתוכו מים כל שהוא כו'. חומרא דמי חטאת הוא דמדאורייתא בטל ברובא:

בשלמא

תָּנוּ רַבָּנָן, חַרְסָן שֶׁל זָב וְזָבָה, פַּעַם רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, טָמֵא. שְׁלִישִׁי, טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁנָּתַן לְתוֹכוֹ מַיִם. אֲבָל לֹא נָתַן לְתוֹכוֹ מַיִם, אֲפִילּוּ עֲשִׂירִי טָמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, שְׁלִישִׁי, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לְתוֹכוֹ מַיִם, טָהוֹר. מַאן שָׁמְעַת לֵיהּ דְּאָמַר, מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל, רַבִּי יְהוּדָה. וּרְמִינְהוּ, פִּשְׁתָּן שֶׁטְּוָואָתוֹ נִדָּה, מְסִיטוֹ טָהוֹר. וְאִם הָיָה לַח מְסִיטוֹ, טָמֵא מִשּׁוּם מַשְׁקֶה פִּיהָ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף הָרוֹטְבוֹ בְּמַיִם, טָמֵא מִשּׁוּם מַשְׁקֶה פִּיהָ. וַאֲפִילּוּ טוֹבְאָא. אָמַר רַב פָּפָּא, שָׁאנִי רוֹק, דְּקָרִיר: נִתְעָרֵב בְּדַם הַפְּסוּלִין יִשָּׁפֵךְ לָאֲמָּה: בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי. אָמַר רַב זְבִיד, בְּגוֹזְרִין גְּזֵירָה בַּמִּקְדָּשׁ, קָא מִיפַּלְגִי. דְּמַר סָבַר גּוֹזְרִין, וּמַר סָבַר לֹא גּוֹזְרִין. רַב פָּפָּא אָמַר, דְּכוּלֵּי עָלְמָא גּוֹזְרִין. וְהָכָא, בְּדַם הַתַּמְצִית מָצוּי לְרִבּוֹת עַל דַּם הַנֶּפֶשׁ, קָא מִיפַּלְגִי. מַר סָבַר, שְׁכִיחַ. וּמַר סָבַר, לֹא שְׁכִיחַ. בִּשְׁלָמָא לְרַב פָּפָּא, הַיְינוּ דְּקָתָנֵי 'נִתְעָרֵב בְּדַם הַפְּסוּלִין יִשָּׁפֵךְ לָאֲמָּה, (אוֹ) בְּדַם הַתַּמְצִית יִשָּׁפֵךְ לָאֲמָּה'. אֶלָּא לְרַב זְבִיד, לְיַעֲרְבִינְהוּ וְלִיתְּנִינְהוּ. קַשְׁיָא: **משנה** דַּם תְּמִימִים בְּדַם בַּעֲלֵי מוּמִין, יִשָּׁפֵךְ לָאֲמָּה. כּוֹס בְּכוֹסוֹת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם קָרַב כּוֹס אֶחָד, יִקָּרְבוּ כָּל הַכּוֹסוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֲפִילּוּ קָרְבוּ כּוּלָּן, חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן, יִשָּׁפֵךְ לָאֲמָּה. הַנִּיתָּנִין לְמַטָּה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּנְיתָּנִין לְמַעְלָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִתֵּן לְמַעְלָה, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת הַתַּחְתּוֹנִים מִלְמַעְלָן כְּאִילּוּ הֵם מַיִם, וַיַּחֲזוֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יִשָּׁפֵךְ לָאֲמָּה. וְאִם לֹא נִמְלַךְ וְנָתַן, כָּשֵׁר.

הניתנין

חרסן של זב וזבה. עביט של מי רגלים ונשבר וחרסיו בלעו ממי רגלים הזבים והן מטמאין במשא שאע"פ שנבלעו טמאים כדתנן במסכת כלים (פ"ט מ"ה) ומייתי לה בגמרא דנדה חרסן שבלעו משקין טמאין ונפלו לאויר תנור התנור טמא שסוף משקה לצאת בהיסק התנור: **פעם ראשון ושני.** כבסו ב' פעמים טמא שעדיין לא פלטו ממי רגלים שבו והן אחד ממעייני הזב: **ג' טהור.** משנתן לתוכו מים שלשה פעמים טהור שפלטו מי הרגלים הנבלעין בו: **אבל לא נתן לתוכו מים.** אלא מי רגלים של אדם טהור להוציא את של זב הנבלעים בו טמא דמין במינו לא בטל: ופרכינן **מאן שמעת ליה דאמר מין במינו לא בטל רבי יהודה.** ושמע מינה מאן ת"ק דרבי אליעזר בן יעקב ר' יהודה היא וקאמר דמשקין הנבלעין בחרס בתלתא זימני פלטי: **ורמינהו פשתן שטוואתו נדה מסיטו טהור.** שהרי יבש הרוק ומשיבש אינו מטמא כדאמר במסכת נדה מוכי ירוק כעין רקיקה: **ואם היה לח** (היה) **מסיטו טמא.** שהרוק הלח מטמא במשא: ה"ג **ר' יהודה אומר אף הרוטבו במים טמא משום משקה פיה.** בתוספתא דמסכת טהרות אף המלחלחו במים לאחר שיבש חזר הרוק להיות לח מחמת המים וטמא משום משקה פיה: **ואפי' טובא.** אפי' כבסו פעמים הרבה קאמר טמא: **שאני רוק דקריר.** טרישטריט"ש בלע"ז נבנס בפשתן בחוקה וקשה לצאת אבל מי הרגלים לא בליעי בחרס כולי האי: **בגוזרין גזירה במקדש פליגי.** אם עושין סייג בקדשים להרחיק מן העבירה ולא חיישינן להפסד קדשים שלא יפסיד את אלו בשביל סייג דאחרים קמיפלגי: **ת"ק סבר** גוזרין. הילכך נתערב דם כשר בדם פסול או בדם התמצית ואף על פי שאין בפסול ולא בתמצית כדי לבטל את הכשר ישפך לאמה גזירה דילמא אתי לאכשורי נמי היכא דיש בדם הפסול או בדם התמצית כדי לבטל את הכשר והאי דלא גזרינן הכא בנתערב בדם הבהמה או בדם החיה משום דחולין בעזרה לא שכיחי אבל פסולין שכיחי וכן תמצית שכיחי דרבה על הנפש ורבי אליעזר סבר אין גוזרין חשו חכמים שלא להפסיד קדשים מחמת גזירה הילכך עד שיהא מן הפסול כדי שאילו היו מים לא היה ניכר דם הכשר בו מכשרינן ליה לזריקה: ה"ג **רב פפא אמר דכ"ע** גוזרין **והכא בדם התמצית מצוי כו'**: **דכ"ע** גוזרין. דלא חשו להפסד קדשים ובנתערב בדם הפסולין דמילתא דשכיחא הוא לא פליג רבי אליעזר אלא בנתערב דם התמצית לחוד פליג ומשום דקא סבר דם התמצית של בהמה אינו מצוי להיות רבה על דם הנפש הילכך אמאי גזרו הוה ליה בנתערב בדם חולין דלא גזרינן ביה מידי משום דלא שכיח. ות"ק סבר פעמים שהוא רבה על דם הנפש הילכך גזרינן ביה היכא דלא רבה אטו היכא דרבה ומיהו אם לא נמלך ונתן כשר דגזירה בעלמא הוא: **בשלמא לרב פפא.** דאמר לא פליג רבי אליעזר ברישא משום הכי לא עריב ותני להו ישפך דבסיפא פליגי ורישא דברי הכל: **אלא לרב זביד ליעירבינהו וליתנינהו.** נתערב בדם הפסולים או בדם התמצית ישפך לאמה קשיא: **מתני' דם תמימים כדם בעלי מומין.** מילתא דשכיחא היא וישפוך לאמה גזירה שמא (לא) ירבה עליו ויכשירוהו: נתערב כוס של דם בעלי מומין בכוסות של כשרין ואינו ניכר: **דמים הניתנין למטה.** מן החוט שנתערבו בדם חטאת שניתן למעלה: **רבי אליעזר אומר יתן למעלה.** מתנות חטאת ואף על פי שהתחתונים מעורבין בו הואיל ואינו מתכוין: **התחתונים למעלה.** רואה אני אותן כאילו הן מים ומפני שמצוה להקדים עליונים לתחתונים כדאמר בפרק כל התדיר (לקמן דף פט.) שיהו כל החטאות קודמות לעולות: **יתן למעלה.** תחילה ואח"כ למטה ונתינת מטה תעלה לו לשפיכת שירים של חטאת ולהתחיל מתנות עולה: **ישפך לאמה.** דלית להו רואין ואין משנין בתחתונים בשביל להכשיר העליונים: **ואם לא נמלך ונתן כשר.** העליון דהא ניתן ממנו למעלה:

הניתנין

הניתנין במתנה אחת. כגון דם בכור שנתערב בדם מעשר בין בבלול בין בכוסות: **ינתנו במתנה אחת.** קא סלקא דעתך השתא דאמרינן יש בילה וסמכינן עליה שיש במתנה זו משניהם ואם בכוסות יתן מתנה מזה ומתנה מזה: **מתן ארבע במתן ארבע.** כמו דם עולה בדם שלמים או בדם אשם ששניהם טעונין שתי מתנות שהן ארבע ושניהם תחתונים: **מתן ארבע במתן אחת.** כגון דם עולה בבכור שהן תחתונים: **ר' אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע.** ורואה המתנות היתירות הניתנות מדם הבכור כאילו הן מים ואין זה בל תוסיף: **במתנה אחת.** משום בל תוסיף וידי עולה יצא דכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר: **ולא עשית מעשה בידך.** ואינו דומה עושה מעשה לישב ואינו עושה ואיסור בא מאיליו: **גמ' וצריכא.** לפלוגי בתרוייהו ר' אליעזר ורבנן בבעלי מומין איברים באיברים וכוסות בכוסות: **דאי אשמעינן באיברים.** בההיא קאמר ר' אליעזר יקריבו משום דאיתעביד בפרתו בהכשר: **אבל נבי כוסות בכוסות.** דעיקר בקלקול אימא לא: **צלוחית.** של מי חטאת המוקדשין שנפל לתוכה מים דעלמא כל שהוא: **ר' אליעזר אומר יזה שתי הזאות.** הבא להזות מהן על הטמא יזה שתים וטהר: **בשלמא רבנן סברי יש בילה.** כדתנן במתניתין אם לא נמלך ונתן כשר אלמא סמכינן אבילה ואמר לח המתערב בלח מתערב בכולו ואין לך טיפה מזה שלא [יהא] בה מחבירו קצת והכא נמי נהי דיש בילה ויש בכל הזאה מן המים הכשירים: **קסברי הזאה צריכה שיעור.** ואין כאן שיעור שהרי יש בה מן הפוסלת ואי משום דמזה שתי הזאות קא סברי אין מצטרפין אותו למלאות השניה שיעור החסר בראשונה: **אלא ר' אליעזר.** דבחדא לא סגיא ליה ובתרתי מכשר: **מאי קסבר אי קסבר אין בילה.** אין סומכין על כך דזימנין דלא מיבליל בכוליה כי מזה שתי הזאות כו': **אלא קסבר יש בילה.** אי איפשר שלא יבלול וסמכינן: **מי ייטר דמלא ליה שיעורא.** שמא רוב שתיקן מן השאובין ואין בשתיקן כדי הזאה כשירה: **אמר ריש לקיש לעולם קסבר יש בילה.** כדשמעינן ליה במתניתין והאי דבעי תרתי משום דהזאה צריכה שיעור ומצטרף להזאות ודקשיא מי ייטר דמלא שיעורא: **הכא במאי עסקינן כגון שנתערבו אחת באחת.** שיעור הזאה מזו ושיעור הזאה מזו ונתערבו הילכך כי מזה שתי הזאות על כרחך מלי ליה שיעורא שהרי לא היו מן הפסולין כאן אלא כדי הזאה אחת והוא הזה שתים ואחת באחת לאו דוקא נקט דאם היו מן הכשירים הרבה כל שכן דכשר כי מזה שתי הזאות דטופיינא דכשירין מהיכא תיתי למיפסל אלא משום פסולין נקט לה ויש בילה גרס בדריש לקיש דכיון דאמר הזאה צריכה שיעור מאי דוחקיה למימר דלר' אליעזר אין בילה לאקשויי מתני' עלה ולאוקמי מתני' בשינויי דחיקא כדלקמן: **רבא אמר לעולם יש בילה והזאה אינה צריכה שיעור.** ושתי הזאות דקאמר לאו למלויי שיעורא אלא קנסא הוא דלא נשתרש שלא ישתבר בנפילה זו להרבות מימיו במים פסולין: **רב אשי אמר כו'.** הגירסא הזו משובשת בספרים ונראה בעיני דהכי גרסינן רב אשי אמר מים כל שהוא תנן ואין בילה יזה שתי הזאות וסבירא ליה לרב אשי הזאה אין צריכה שיעור כרבא ומיהו קנסא לית ליה הילכך אי הוה ס"ל יש בילה בחדא הוה סגי ליה ושתי הזאות לר' אליעזר משום דקסבר אין בילה הילכך אי מדי חדא שמא אין כאן מן הכשירין כלום אבל כי מדי תרתי אי אפשר דליכא בחדא מינייהו מן הכשירין (כלום) דהא אין כאן מן הפסולין אלא כל שהוא והיינו טעמא דלא משני בלישנא דנתערבו אחת באחת דאם כן הוי משמע יש שיעור להזאה ואיהו אין הזאה צריכה שיעור סבירא ליה להכי דק לישנא דמתני' דקתני כל שהוא דאין לך בהזאות פחותה מכאן ואי אפשר שיהו כל הזאות הללו מן הפסולין ואפילו הן קטנות מאד ולקמן מותיב ליה ממתני': **לדברי רבי אליעזר.** דמכשיר בשתי הזאות: **הזאה כל שהוא מטהרת.** דשמא אין אחת מהן הזאה ברורה שלא יהא בה מן הפסולין אלמא סבירא ליה דהזאה כל שהוא מטהרת והזאה אין צריכה שיעור: **והזאה מחצה כשר ומחצה פסול.** ולא תימא הזאה כל שהוא היא דכשירה ומיהו לא יהיה עמה תערובת פסול אלא אפילו יש בה תערובת פסול מכשר אלמא טעמא דר' אליעזר דבעי תרתי לאו משום צירוף הוא לצרפו לכשיעור דהא קתני אין צריכה וקשיא לריש לקיש:

ועור

הַנִּיתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּיתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת, יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת (מֵהֶן). מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתַּן אַרְבַּע, יִנָּתְנוּ בְּמַתַּן אַרְבַּע. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתָּנָה אַחַת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִנָּתְנוּ בְּמַתַּן אַרְבַּע. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לֹא נֶאֱמַר בַּל תּוֹסִיף אֶלָּא בְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נֶאֱמַר בַּל תִּגְרַע אֶלָּא בְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בְּשֶׁנָּתַתָּ, עָבַרְתָּ עַל בַּל תּוֹסִיף, וְעָשִׂיתָ מַעֲשֶׂה בְּיָדֶךָ. בְּשֶׁלֹּא נָתַתָּ, עָבַרְתָּ עַל בַּל תִּגְרַע, וְלֹא עָשִׂיתָ מַעֲשֶׂה בְּיָדֶךָ: **גמרא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא הִכְשִׁיר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא שְׁנַיִם שְׁנַיִם. אֲבָל אֶחָד אֶחָד, לֹא. מֵתִיב רַב דִּימִי, זַוָּקֵמִים אוֹמְרִים, אֲפִילּוּ קָרְבוּ כּוּלָּן חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן, יִשָּׁפֵךְ לָאֲמָה'. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי יִרְמְיָה בַּר תַּחֲלִיפָא, אַסְבְּרָא לָךְ, מַאי אֶחָד, זוּג אֶחָד. וְצָרִיכָא, דְּאִי אִיתְּמַר בְּהָא, בְּהָא קָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מִשּׁוּם דְּאִיתְּעֲבִיד בֵּיהּ כַּפָּרְתּוֹ. אֲבָל בְּהָא, אֵימָא מוֹדֵי לְהוּ לְרַבָּנָן. וְאִי אִיתְּמַר בְּהָא, בְּהָא קָאָמְרִי רַבָּנָן. אֲבָל בְּהָא, אֵימָא מוֹדוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, צְרִיכָא. תְּנַן הָתָם, צְלוֹחִית שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכָהּ מַיִם כָּל שֶׁהֵן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יֵזֶה שְׁתֵּי הַזָּאוֹת. וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. בִּשְׁלָמָא רַבָּנָן, סְבְרֵי יֵשׁ בִּילָה, וְהַזָּאָה צְרִיכָה שִׁעּוּר, וְאֵין מִצְטָרְפִין לְהַזָּאוֹת. אֶלָּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַאי קָסָבַר. אִי קָסָבַר אֵין בִּילָה, כִּי מַזֶּה שְׁתֵּי הַזָּאוֹת, מַאי הָוֵי. דִּילְמָא, תַּרְוַיְיהוּ מַיָּא קָא מַזֵּי. אֶלָּא, קָא סָבַר יֵשׁ בִּילָה. אִי קָסָבַר, אֵין הַזָּאָה צְרִיכָה שִׁעּוּר, לָמָּה לִי שְׁתֵּי הַזָּאוֹת. אֶלָּא, קָסָבַר הַזָּאָה צְרִיכָה שִׁעּוּר. וְאִי קָסָבַר, אֵין מִצְטָרְפִין לְהַזָּאוֹת, כִּי מַזֶּה שְׁתֵּי הַזָּאוֹת, מַאי הָוֵי. וְאִי נַמִּי מִצְטָרְפִין לְהַזָּאוֹת, מִי יֵימַר דְּמָלֵא לֵיהּ שִׁעּוּרָא. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, לְעוֹלָם יֵשׁ בִּילָה, וַהֲזָאָה צְרִיכָה שִׁעּוּר. וְהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן שֶׁנִּתְעָרְבוּ אַחַת בְּאַחַת. רָבָא אָמַר, לְעוֹלָם יֵשׁ בִּילָה, וְהַזָּאָה אֵין צְרִיכָה שִׁעּוּר. וּקְנָסָא דְּקָנְסוּ רַבָּנָן, כִּי הֵיכִי דְּלֹא מִשְׁתָּרֵשׁ לֵיהּ. רַב אַשִׁי אָמַר, [מַיִם כָּל שֶׁהוּ תִּנַּן, וְ]אֵין בִּילָה, יֵזֶה שְׁתֵּי הַזָּאוֹת. מֵיתִיבִי, רַבִּי אוֹמֵר, לְדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַזָּאָה כָּל שֶׁהוּא מְטַהֶרֶת, הַזָּאָה אֵין צְרִיכָה שִׁעּוּר. הַזָּאָה, מֶחֱצָה כָּשֵׁר וּמֶחֱצָה פָּסוּל.**

ועוד

בשלמא רבנן קסברי יש בילה. פי' אפילו סבירא להו יש בילה מ"מ פסולין דהזאה צריכה שיעור ואין מצטרפין להזאות וה"נ ה"מ למימר אין בילה ואין הזאה צריכה שיעור וכגון שנפלו מים בצלוחית כשיעור מי חטאת ובקונטרס פירש דרבנן סברי יש בילה כדתנן מתני' אם נמלך ונתן כשר אלמא סמכינן אבילה ואמרינן לח המתערב בלח מתערב בכולן ואין לך טיפה מזה שלא יהא [בה] מחבירו קצת ורקשה אם כן מאי מספקא ליה לרבי אליעזר לתידי' נמי נידוק ממתניתין דיש בילה דהא מכשר לכתחילה אלא על כרחין ממתניתין ליכא למידק דדילמא בעליונים רובא מכשר רבי אליעזר וכגון שנתן למעלה כשיעור תחתונים ועוד כדמוקי לקמן לרבנן נמי אם לא נמלך ונתן כשר היינו דמים העליונים מיהו לקמן מוכיח יש בילה מדקתני והתחתונים עלו לו:

אמר ריש לקיש לעולם קסבר יש בילה והזאה צריכה שיעור ומצטרפין להזאות. פי' בקונט' יש בילה גרסינן בריש לקיש דבין דאמר הזאה צריכה שיעור מאי דוחקיה למימר דלרבי אליעזר אין בילה לאקשויי מתניתין ולאוקמי מתניתין בשינויי דחיקי כדלקמן ועוד יש לדקדק אי אין בילה למה ליה למימר צריכה שיעור אפי' אין צריכה שיעור נמי:

כגון שנתערב אחת באחת. הקשה ה"ר חיים דביומא (דף יד.) ובנדה [פ"א] (דף ט.) אמר אפי' למ"ד אין הזאה צריכה שיעור ה"מ אגבא דגברא אבל במנא צריכה שיעור וא"כ כשנתן אחת באחת והזה הזאה ראשונה ליכא בשניה שיעור במנא ותירץ בין דבתחילת הזאה ראשונה שהיא תחילת טהרתו איכא שיעורא במנא אין בכך כלום שהזאה ראשונה מצטרפת להזאה שניה וכי האי גוונא אמרינן גבי נטילת ידים (חולין דף קז.) דמרביעית נוטלין שנים ובחצי רביעית אין אחד נוטל ועוד י"ל דאחת באחת לאו דוקא כדפי' בקונטרס דאם היה מן הכשירין הרבה כל שכן דכשר דכי מזה שתי הזאות דטופיינא דכשירין מהיכא תיתי למיפסל אלא משום פסולין נקט לה:

רב אשי אמר כל שהוא תנן. ואין בילה וסבר הזאה אין צריכה שיעור ואי יהיב חדא דילמא מן הפסולין הן אבל כי יהיב תרתי אי אפשר דליכא מן הכשירין וקשה דלמא כל שהוא דליכא שיעור הזאה והזאה צריכה שיעור ומצטרפת וסבר יש בילה דהשתא בין שתי הזאות על כרחך איכא שיעור הזאה מן הכשירין דלדבריו נמי היאך יוכל להיות שלא יוכלו לחלוק הכל שהו לשתים.

ברו"ך:

ועוד

ועוד תניא הניתנין למעלה כו'. אלמא יש בילה בתוספתא דזבחים איתא והא דלא פריך ממתני' ניחא ליה לאקשויי מברייתא משום דוקא דתחתונים עלו לו: **הכא** במאי עסקינן ברובו עליונים וקא יהיב למעלה שיעור דתחתונים ועוד. לא מצי לאוקומא ברובא תחתונים ויהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד דאי רובא תחתונים לא היה אומר רבי אליעזר יתן למעלה:

נתן למטה ולא נמלך ר' אליעזר אומר יחזור למעלה. נראה דגרסינן ויחזור ויתן למטה מדמסיק עלו לו לשם שיריים דמה שנתן למטה קודם נתינתו למעלה פשיטא דאין עולה לשם שיריים: מתן ארבע במתן אחת היינו שתים שהן ארבע כגון עולה או שלמים דלמטה דאי ארבע ממש כגון חטאת אמאי ינתן מתן אחת לר' יהושע הא רבנן סברי ישפך לאמה לפי שזה למטה וזה למעלה: הג"ה **בל** תוסיף מהיכא. תימה לי הלא במתנה אחת של בבור אי אפשר שלא יוכלו לחלק לשתים ואם כן דילמא יהיב מיניה לשתי קרנות דאע"ג דאין בילה זהו שיכול להיות מזה הדם לבדו והוא הדין במתנה אחת יכול להיות בה מדם זה ומדם זה ואי ליכא שיעור נתינה לשתי קרנות דלא היה רישומו ניכר לשתים אם כן היאך הקרבן נאכל דילמא חלקו לשתי קרנות ולא הועיל בלום וי"ל דיש שיעור לשתי קרנות וכיון דאין בילה אין כאן רק ספק בל תוסיף ומשום ספק זה לא ניחי קרבנו ואפילו כי הוה נמי דמים מעורבים יחד הוה ספק והכי פריך נהי דנתערב ארבע באחד לא תיקשי מאין בילה אבתי [תיקשי] קושיא אחריתי דלא מתרץ דבל תוסיף בודאי ליכא. ברו"ך. ואם תאמר איזה בל תוסיף יש וליהוי מתנה שניה בשביל שיריים של בבור ואי עביד עוד שיריים בשביל עולה אין בלום אלא יעשה [ד]שיריים בשביל עולה (שתי מתנות שהן ארבע ויש לומר מתנה ראשונה) של עולה נטרת משתי צדדין וזהו בל תוסיף דמתנה של בבור אינה רק מצד אחד אי נמי שיריים הוו באותו קרן של מתנה אחת (ארבע) מתנה שניה שבקרן שני הוי תוספת. הג"ה:

הא קתני אלו ואלו עלו לו. וליכא למימר לשם שיריים דאלו ואלו קתני משמע יוצא ידי דמים עליונים וידי דמים תחתונים:

כגון שנתערבו אחת באחת. פירש בקונטרס שיעור מתנה מזה ושיעור מתנה מזה ודקתני[ה] ונתן במתנה אחת בשביל כל אחד קא אמר דהיינו שתי מתנות דנמצאו שתיהן במזבח ותימה מאי קשיא ליה נימא שנותן כל הדם במתנה אחת דאיכא מתרוייהו ממה נפשך וכי תימא משום דבעי מתנה לשם כל אחד לימא שנותן חצי הדם וחצי הדם ונותן חצי האחר ולמה ליה למימר כלל אחת באחת וכי תימא דפריך משום דצריך לשייר משני הדמים לשפיכת השיריים ופריך דדילמא מה שנתן היה מאחד מהן והשיריים מן השני דאע"ג דתחילת עולה מקום שיירים מכל מקום לא עשה בעיקר מצוותה אי נמי קסבר תחילת עולה לא מקום שיריים אם כן מאי קא משני שנתערבו בו אחת באחת ועוד (לימא) [למאי] דיהיב (למעלה) שיעור האחד ועוד[ו] אמאי לא פריך מרישא נתערב בדם הפסולין או בדם התמצית דילמא מאי דיהיב מדם הפסולין ושיריים[ז] אלא כיון דשיריים לא מעכבי אין לנו לפסול תערובת משום מצות שיריים ומיהו לקמן משמע שיש לפסול משום שיריים אע"ג דלא מעכבי דקאמר שיריים צריכין איצטבא ונראה לפרש דהכי פריך דילמא מהאי קא יהיב כו' דהבא ליתן לא יתן אלא שתי מתנות אחת משום זה ואחת משום זה ואם נאמר לו שיתן כל הדם לא ישמע לנו ולא דמי לנתערב בדם פסולין דשמא ישמע לנו כיון דידיע דפסול מעורב בו אבל הכא דשניהם כשירין לא ומיהו קשה דאם כן לעיל דקאמר דיהיב למעלה שיעור התחתונים ועוד לא ישמע לנו כיון דשניהם כשירים ועוד יש לומר דלשון מתנה אחת משמע אחת ולא יותר[ח] וכי משני שנתערבו אחת באחת כפרש"י מתנה אחת מכל אחת ולא דמי לההיא דלעיל דיתן למעלה ומוקמינן דיהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד דסתמא קתני יתן למעלה ולא מפרש כמה וכן בדם הפסולין ובדם התמצית:

וְעוֹד, תַּנְיָא (בהדיא), הַנִּיתָּנִין לְמַעְלָה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּנִיתָּנִין לְמַטָּה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִתֵּן לְמַעְלָה, וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ. וְאִי אָמְרַת, אֵין בִּילָה, אַמַּאי עָלוּ לוֹ. דִּילְמָא, קָיְהִיב עֲלִיּוֹנִים לְמַטָּה וְהַתַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּאֵיכָּא רוּבָּא עֲלִיּוֹנִים, וְקָא יָהֵיב לְמַעְלָה שִׁיעוּר תַּחְתּוֹנִים, וְעוֹד. הָא 'תַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ' קָתָנֵי. לְשֵׁם שִׁירַיִם. תָּא שְׁמַע, נָתַן לְמַטָּה, וְלֹא נִמְלַךְ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יַחֲזוֹר וְיִתֵּן לְמַעְלָה, וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ. הָכָא נַמִּי בְּרוּבָּא עֲלִיּוֹנִים, וְקָא יָהֵיב לְמַעְלָה שִׁיעוּר תַּחְתּוֹנִים, וְעוֹד. וְהָא 'תַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ' קָתָנֵי. לְשֵׁם שִׁירַיִם. תָּא שְׁמַע, נִתָּנָן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ [אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִים, שֶׁיַּחֲזוֹר] וְיִתֵּן לְמַטָּה, וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ. הָכָא נַמִּי, בְּרוּבָּא עֲלִיּוֹנִים, וְקָא יָהֵיב לְמַעְלָה שִׁיעוּר תַּחְתּוֹנִים, וְעוֹד. [וְהָא 'אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ' קָתָנֵי]. מִי קָתָנֵי, אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִים. אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ, קָתָנֵי. סֵיפָא, אֲתָאן לְרַבָּנָן, דְּאָמְרִי יֵשׁ בִּילָה. תָּא שְׁמַע, הַנִּיתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּנִיתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת, יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת. וְאִי אָמְרַת אֵין בִּילָה, אַמַּאי יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת. דִּילְמָא מֵהַאי קָיְהִיב, וּמֵהַאי לָא קָיְהִיב. כְּגוֹן שֶׁנִּתְעָרְבוּ אַחַת בְּאַחַת, מַתָּן אַרְבַּע בְּמַתָּן אַרְבַּע. הָכָא נַמִּי, שֶׁנִּתְעָרְבוּ אַרְבַּע בְּאַרְבַּע, מַתָּן אַרְבַּע בְּמַתָּנָה אַחַת. [רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִנָּתְנוּ בְּמַתָּן אַרְבַּע],

וכי

ועוד תניא. תיובתא לרב אשי דאמר טעמא דבעי תרתי משום דאין בילה הוא דשמעינן לרבי אליעזר דאית ליה בילה (אלמא שמעינן) מהנך תרתי מתנייתא דטעמא דר' אליעזר כרבא דבחדא נמי מיתכשר אלמא קנסא הוא: **הניתנין למעלה כו'.** קא ס"ד דם חטאת בדם עולה יתן למעלה להכשיר חטאת דמצוה להקדים עליונים לתחתונים כדאמר לקמן בפרק כל התדיר (דף פט.) ורואה אני את התחתונים למעלה כאילו הן מים ולרבנן ישפך לאמה: **והתחתונים עלו לו.** כשיחזור ויתן שיריים למטה לשם שיריים עלו לו ואף למתן דם עולה: **ואם אין בילה חטאת אמאי עלתה לו.** דלמא לא יהיב למעלה אלא תחתונים: **הכא במאי עסקינן כגון דרובא עליונים.** וקא יהיב למעלה כל שיעור שיש בו מן התחתונים ועוד דממה נפשך הוא יהיב למעלה מן העליונים ולהכי מוקי לה ברובא עליונים משום דלא מתרץ ליה והתחתונים עלו לו אלא בהכי כדמסיק לה למילתיה: **והא תחתונים עלו לו קתני.** קס"ד אף בעולה קאמר דעלתה ואי דיהיב למעלה שיעור התחתונים ועוד היכי מיתכשרא עולה דילמא כל מה שהיה בכאן מדם העולה נתן למעלה: ומשני **דמאי תחתונים עלו לו דקאמר לשם שיריים.** דחטאת קאמר הצריכין לישפך ליסוד וכיון דרובא עליונים כי נתן למעלה כשיעור תחתונים ועוד דאיכא מדם החטאת למעלה ולמטה אפי' כל הניתן למעלה מן העליונים הוא אכתי פש ליה מיניה למטה אבל אי לאו רובא עליונים כיון דיהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד כדי להכשיר החטאת תו לא מתרץ ליה התחתונים עלו לו אפילו לשיריים דדילמא כל דם העליונים למעלה ניתן ואין כאן שיריים או שמא כל דם התחתונים למעלה ניתן ואין כאן משל עולה למטה כלום: **נתן למטה ולא נמלך.** דאי נמלך לרבי אליעזר הוה אמרינן ליה תן למעלה דמצוה להקדים עליונים לתחתונים בפרק כל התדיר (שם) ולרבנן ישפך לאמה: **יחזור ויתן למעלה.** ושניהם כשרין כדס"ד ולרבנן ישפך לאמה והעולה כשירה דאסור לשנות בתחתון מפני הכשר עליון ולא אמרינן רואין אותו למעלה כאילו הוא מים והכי תניא לה בתוספתא: **הכא נמי ברובא עליונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד.** ועליונים הוא דכשרים ולא תחתונים: ה"ג **והא תחתונים עלו לו קתני.** ולשון קושיא הוא: ומשני ליה לשם שיריים: **נתן למעלה ולא נמלך.** מתחילתו דאי נמלך[א] הוה אמרי ליה רבנן ישפך לאמה שלא לשנות בתחתון דכיון דניתן למעלה אפי' חכמים מודו שיחזור ויתן למטה לכתחילה אם בא לימלך דאינו משנה בנתינה זו בעליונים שהרי מה שיש כאן מן העליונים שירים הן דרבנן אית להו בילה וכבר ניתן מן החטאת למעלה ומעתה מצות שיריים לינתן למטה כתחילת עולה: **ואלו ואלו עלו לו.** ושניהם כשרים: **הכא נמי כו'.** ולר"א דלית ליה בילה אין כשר אלא חטאת ולרבנן דאית להו בילה שניהם כשירין שהרי יש משניהם למעלה ולמטה: ה"ג **מי קתני אלו ואלו מודים אלו ואלו עלו לו קתני סיפא אתאן לרבנן דאמרי יש בילה ת"ש הניתנין כו'** ואין כאן הפסק משנה הכתוב בספרים: **מי קתני אלו ואלו מודים.** שאלו ואלו עלו לו אלו ואלו עלו לו הוא דקתני והך סיפא דקתני ואלו ואלו עלו לו לאו אאלו ואלו מודים קאי אלא רבנן דקאמרי לה דאית להו בילה אבל לרבי אליעזר אין כשר אלא עליון: **ינתנו במתנה אחת.** ורבי אליעזר[ב] איירי בסיפא ומתני' היא: **אחת באחת.** שיעור מתנה מזה ושיעור מזה וקתני ינתנו במתנה אחת בשביל כל אחד קאמר דהיינו שתי מתנות דנמצאו שתיהן במזבח: **ארבע בארבע.** שיעור ארבע מתנות בשיעור ארבע מתנות ודקתני ינתנו במתנות ארבע ארבע בשביל זה וארבע בשביל זה: **מתן ד' במתן אחת**[ג] **רבי אליעזר אומר ינתנו במתנת ארבע.** שמצוה להקדים מתן ארבע למתן אחת כדאמרינן בכל התדיר (שם) ורואה אני את תוספת מתנות הבבור כאילו הם מים:

רש"י

וכ"ת ה"נ נתערב. מתנה אחת מן הבכור בשיעור מתן ד' מתנות מן העולה ודקאמר ינתנו במתן ד' ינתנו חמשתן קאמר שיהו ניתנין ד' מתנות ודאי מן העולה ואתא רבי יהושע למימר יש בילה ודיו במתנה אחת על שניהן ולא יעבור על בל תוסיף דלית ליה רואין: **הכא בל תוסיף מהיכא.** הרי אין כאן מן הבכור אלא כדי מתנה: **אלא אמר רבא.** כל הנך שנויי דשנינן לא תשנין דודאי התחתונים עלו לו דקתני בין לשם שירים בין לתחילת עולה קאמר ומתני' דמתן ד' במתנה אחת בדאיכא טובא מכל חד קאמר ואפ"ה לא תשמע מינה לר"א יש בילה דתקשה לרב אשי דאיכא לשנויי הא מתני' דלעיל דעליונים ותחתונים ומתני' דמתן ד' במתן אחת לאו בבלול פליגי אלא בתערובת כוסות וקאמר ר"א בעליונים ותחתונים דיתן שניהם למעלה ולמטה ושניהם כשרין ורואה אני את דם (חטאת) למעלה כאילו הוא מים וכן בעולה ובכור נותן ד' מכל כוס וכוס ורואה אני את התוספת כאילו הוא מים (וכן בעולה ובכור) ורבנן לית להו רואין וישפך לאמה ואע"ג דהך פלוגתא בבלול נמי איכא לאיפלוגי בהבי ועוד פליגי נמי ביש בילה ואין בילה מיהו הך מתניתא דקתני והתחתונים עלו לו דמשמע יש בילה ומתני' נמי דקתני הרי הוא עובר על בל תוסיף דמשמע דבאיעריב טובא קאי ואפ"ה מכשר משמע דיש בילה וע"כ לאו בבלול קיימי דלעולם לר"א אין בילה דאי בבלול לא הוה מכשיר ר"א לא בבכור ולא בעולה דדלמא מהאי קא יהיב ומהאי לא קיהיב אלא א"כ נתערבו ד' באחת וכן בעולה ועולה אלא א"כ נתערבו ד' בד' ולא בחטאת ועולה אלא ברובא עליונים וקיהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד וחטאת לבדה תעלה לו ולרבנן ישפך לאמה דלית להו רואין: **שיקריב.** דרבנן נמי אית להו רואין ומתני' לאו רבי יהודה היא: **שר"א אומר יקריב.** ואפי' לא קרב אחד מהם דדריש מום בם לא ירצו לכם בעיניה הוא משמע הא ע"י תערובת ירצו בין בבלול בו' ומדר' יהודה נשמע לרבנן דפליגי עליה במתני' ומוקמי פלוגתא ברואין ואף בחטאת ועולה בין בבלול בין בכוסות קיימי וקתני לר"א התחתונים עלו לו וגבי עולה ובכור נמי מכשיר במתני' אלמא יש בילה: ומשני רבי יהודה אליבא דר"א דמוקי פלוגתא בבעלת מום דאין כשר לר"א אלא א' ומתני' בין בבלול בין בכוסות ומוקי לה רב אשי לענין בלול כגון דרובא כשר וקיהיב במזבח

וְכִי תֵּימָא, הָכָא נַמִּי בְּנִתְעָרְבוּ אַרְבַּע בְּאַחַת. אִי הָכִי, אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף. הָכָא, בַּל תּוֹסִיף מֵהֵיכָא. אֶלָּא אָמַר רָבָא, בְּבָלוּל לֹא פְּלִיגִי. כִּי פְּלִיגִי, בְּכוֹסוֹת. לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֵית לֵיהּ רוֹאִין. לְרַבָּנָן, לֵית לְהוּ רוֹאִין. וּבְבָלוּל, לֹא פְּלִיגִי. וְהַתַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל דַּם חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרֵב בְּדַם עוֹלָה, שֶׁיִּקָּרֵב. בְּרוֹבֵּעַ וְנִרְבָּע, שֶׁלֹּא יִקָּרֵב. עַל מַה נֶּחְלְקוּ, עַל דַּם תְּמִימָה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּדַם בַּעֲלַת מוּם, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִקָּרֵב בֵּין בְּבָלוּל בֵּין בְּכוֹסוֹת, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא יִקָּרֵב. רַבִּי יְהוּדָה, אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַתְנֵי בֵּין בְּבָלוּל בֵּין בְּכוֹסוֹת. וְרַבָּנָן, בְּכוֹסוֹת פְּלִיגִי. אָמַר אַבַּיֵי, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא תְּחִלַּת חַטָּאת וְעוֹלָה. אֲבָל סוֹף חַטָּאת [וְעוֹלָה], דִּבְרֵי הַכֹּל, מְקוֹם עוֹלָה מָקוֹם שְׁיָרַיִם. אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף, הָכִי אָמַר רַב יְהוּדָה, שְׁיָרַיִם צְרִיכִין אִיצְטַבָּא. וְכֵן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא תְּחִלַּת חַטָּאת וְעוֹלָה. אֲבָל סוֹף חַטָּאת וְעוֹלָה, דִּבְרֵי הַכֹּל, מְקוֹם עוֹלָה מְקוֹם שְׁיָרַיִם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאִיתֵימָא רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲדַיִן הִיא מַחֲלוֹקֶת. מֵתִיב רַב הוּנָא בַּר יְהוּדָה, 'קֹדֶשׁ הֵם', שֶׁאִם נִתְעָרֵב בְּדַם קָדָשִׁים אֲחֵרִים, יִקָּרְבוּ. מַאי לָאו, סוֹף עוֹלָה וּבְכוֹר, וּשְׁמַע מִינַּהּ, מְקוֹם עוֹלָה מְקוֹם שְׁיָרַיִם. לֹא. תְּחִילַּת עוֹלָה וּבְכוֹר, וּמַאי קָא מַשְׁמַע לָן, דְּאֵין עוֹלִין מְבֻטָּלִים זֶה אֶת זֶה. הַאי, מִ'וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וּמִדַּם הַשָּׂעִיר' נָפְקָא. תַּנָּאֵי הִיא. אִיכָּא דְּנָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא, וְאִיכָּא דְּנָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא. מֵתִיב רָבָא 'וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם', מַה דִּמְשָׁנָה דְּחַיֵּיב לִיתֵּן בּ' מִתְּנוֹת לִבֵּד מִתְּנָה אַחַת וְעוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף וּבְנִיתְּנִין

תלמוד

למעלה

אבל ה"ג סוף חטאת ועולה. במתנה שניה של עולה מיירי שהיא בקרן מערבית דרומית דזה מקום שירים של חטאת אבל במתנה ראשונה של עולה ישפך לאמה לרבנן דאין זה מקום שירים דדם עולה בקרן מזרחית צפונית ושירים בקרן מערבית דרומית מיהו י"ל כיון דיסוד דרומי אינו מן הפסוק אלא מטעמא דבעי' בסמוך לו (לעיל דף נג.) דומיא דשירים פנימיים א"כ אין קפידא אם יתנם במזרחית צפונית להכשיר דם תחלת עולה וכן מוכיח קצת בסמוך גבי נתן למעלה ולא נמלך יחזור ויתן למטה ובעי לאוכוחי דמקום עולה מקום שירים ומשמע שלא נתן עדיין כלל מתנות עולה (בלבדן) א"כ יפנה דרך שמאל ויתן תחלה בקרן מערבית דרומית שהוא מקום שירים ויתן שירים בשתי קרבנות: ה"ג **מאי** קמ"ל. תימה טובא קא משמע לן דיקרבו למר כדאית ליה ב' מתנות שהן ד' ולמר מתן אחד אע"ג דעבר על בל תגרע או בל תוסיף ושמא י"ל כיון דיהיב לשם מים ליכא בל תוסיף וגם לא משום בל תגרע כיון דשב ואל תעשה ומתקן קרבנו ובלא קרא נמי. ברו"ך:

תנאי היא איכא דנפקא לה מהכא ואיכא דנפקא לה מהכא. תימה למה דוחק לומר תנאי היא דבהקומץ רבה (מנחות כב:) פריך ואימא עד דאיכא מין ומינו ועולין קשיא לימא קרא קדש הם איצטריך דאם אינו ענין למין ומינו ועולין תנהו לענין לעולין לחוד אפילו הוי שלא מינו ועוד קשה דהכא אליבא דר' יוחנן קיימא והתם קאמר רבי יוחנן לההיא דרשה דולקח מדם הפר וע"ק נימא דאיצטריך משום דס"ד שישפך לאמה כדי שלא יעבור על בל תוסיף ועל בל תגרע וע"ק דמאי שנא שנתערבו למטה בלמעלה דמודה ר' יהושע דישפך ואין משנים זה להכשיר זה ומתן אחת במתן ד' משנים ועובר על בל תגרע וכי תימא משום דמתן א' במתן ד' אי אמרת ישפך אין שייך לשלם תחתיהם כגון בכור ומעשר שנפסל אבל עולה וחטאת שנפסל דאפשר לשלם תחתיהם ישפך עולת נדבה מאי איכא למימר ומיהו י"ל דלא דמי דניתנים למעלה בניתנים למטה אין לו לפסול בידים דם עולה להכשיר דם חטאת אבל הכא שאינו פוסלו בידים אלא עומד במקומו שב ואל תעשה שאני ומיהו לר"א קשה

שיעור בעלת מום ועוד אבל לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה ומוקמי' פלוגתא אף בהיכא דשניהם כשרין ומכשר להו לתרוויהו בכוסות פליגי ר"א ורבנן ומש"ה מכשיר רבי אליעזר בתרוויהו דאי בבלול לא הוה מכשר אלא כדאוקימנא לעיל: **לא שנו.** הך פלוגתא דחטאת ועולה דמתני' דלעיל דאמרי רבנן ישפך לאמה אלא בתחלת חטאת ועולה שנתערבו לפני מתן דמם בההיא פסלי רבנן דלית להו רואין ואסור לשנות את מקומן לתת את העולה למעלה מן החוט מפני הכשר חטאת: **אבל סוף חטאת.** שנתערב בתחלת עולה שנתערבו (בו) שירי חטאת בתחילת עולה אין כאן מחלוקת ויתנה למטה מן החוט דמקום תחילת מתן עולה כשר לשירי חטאת ויזרקם לקיר המזבח ומאיליהן שותתין ליסוד ואין כאן שינוי מקום: **צריכין איצטבא.** שישפכם על גבי היסוד ממש העשוי כאיצטבא ולא יזרקם לקיר הזקוף במשפט עולה ובסוף חטאת ועולה נמי לרבנן ישפך לאמה ולקמן מותיב ליה מהא דתניא לעיל נתן למעלה ולא נמלך אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה: **עדיין היא מחלוקת.** אף בסוף חטאת ותחילת עולה דלאו חד מקום הוא ולר"א דאית ליה רואין כשר ולרבנן ישפך לאמה: **קדש הם.** בבכור כתיב ומשמע ליה הם בהוייתן יהו שאם נתערבו בדמים אחרים לא אבדו את שמם ויקרבו ולרבנן מיתוקמא כגון שנתערב בתחתונים כמותו ולא בחטאת ומאי לאו דאיערב בסוף עולה שהוא שירים והולבין למקום שירי חטאת כדאמרן באיזהו מקומן (לעיל נא.) תן יסוד למזבח של עולה וקתני דתחילת בכור כשר בו לכתחלה שמקומו מקום תחילת עולה אלמא מקום תחילת עולה ותחלת בכור הוא מקום כשר לשפיכת שירים לכתחלה: **לא תחילת עולה ובכור.** דשניהם מקום אחד להם וכיון דלרבנן יש בילה שניהם כשירין: **ומאי קא משמע לן.** קרא הואיל ומקום אחד להן: **דאין עולין מבטלין זה את זה.** ואפילו אחד מרובה על חבירו לא בטל המועט: **האי מולקח מדם הפר ומדם השעיר נפקא לן.** במנחות בהקומץ רבה (דף כב.) שמערבין דם פר ודם השעיר [של] יה"כ במתן דם קרנות המזבח הפנימי והדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה: **איכא דנפקא ליה בו'.** ולקמן מפרש פלוגתא בשמעתא: **והקריבו** וזרקו **מה ת"ל דם דם.** גבי עולה קאי בת"כ ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם [וזרקו את הדם] והקריבו בני אהרן וזרקו אל המזבח היה לו לומר ואין צריך לכתוב דם דמה יש לו לקבל ולזרוק ע"י שחיטה אם לא דם מה ת"ל דם דם: ה"ג מנין אתה אומר נתערב דם עולה בדם עולה דם עולה בדם תמורה דם עולה בדם חולין שיקרבו

ת"ל

תַּלְמוּד לוֹמַר ׳דָּם׳ ׳דָּם׳. (שֶׁכּוֹל, אֵין לִי אֶלָּא אֵלּוּ שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּתְמוּרָתָהּ, שֶׁאַף מֵחַיִּים תִּקְרַב) [מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר, נִתְעָרֵב דָּם עוֹלָה בְּדַם עוֹלָה, דָּם עוֹלָה בְּדַם תְּמוּרָה, דָּם עוֹלָה בְּדַם חוּלִּין, יִקָּרְבוּ, תַּלְמוּד לוֹמַר ׳דָּם דָּם׳. יָכוֹל, אֵין לִי אֶלָּא אֵלּוּ יִקָּרְבוּ, שֶׁאַף אִם נִתְעָרְבוּ מֵחַיִּים, יִקָּרְבוּ. מִנַּיִן, אֲפִילּוּ נִתְעָרֵב בְּאָשָׁם. אָבִיא אֲנִי אֶת שֶׁנִּתְעָרֵב בְּאָשָׁם, שֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. מִנַּיִן, אֲפִילּוּ נִתְעָרֵב בְּתוֹדָה וּשְׁלָמִים. אָבִיא אֲנִי אֶת שֶׁנִּתְעָרֵב בְּתוֹדָה וּבְשִׁלְמִים, שֶׁאֵלּוּ וָאֵלּוּ מַתַּן אַרְבַּע. מִנַּיִן, אֲפִילּוּ נִתְעָרֵב בִּבְכוֹר [וּבְמַעֲשֵׂר] וּבְפֶסַח, תַּלְמוּד לוֹמַר ׳דָּם דָּם׳]. מַאי לָאו, סוֹף עוֹלָה וּבְכוֹר, וּשְׁמַע מִינָּהּ, מְקוֹם עוֹלָה מְקוֹם שְׁיָרִים. לֹא. תְּחִילַּת עוֹלָה וּבְכוֹר, וּמַאי קָא מַשְׁמַע לָן, דְּאֵין עוֹלִין מְבַטְּלִין זֶה אֶת זֶה. מ׳וּלָּקח מִדַּם הַפָּר וּמִדַּם הַשָּׂעִיר׳ נָפְקָא. תַּנָּאֵי הִיא. אִיכָּא דְּנָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא, וְאִיכָּא דְּנָפְקָא לֵיהּ מֵהָכָא. וְהָנֵי תַּנָּאֵי, מ׳וּלָּקח מִדַּם הַפָּר וּמִדַּם הַשָּׂעִיר׳ לֹא יָלְפִי. קָסָבְרִי, אֵין מְעָרְבִין לַקְּרָנוֹת. מִ׳דָּם דָּם׳, לֹא יָלִיף. ׳דָּם דָּם׳, לֹא מַשְׁמַע לְהוּ. אֶלָּא מִ׳קוֹדֶשׁ הֵם׳, מַאי טַעֲמָא לֹא יָלְפִי. קָסָבְרִי ׳קוֹדֶשׁ הֵם׳, הֵם קְרֵיבִין וְאֵין תְּמוּרָתָן קְרֵיבָה. וְאִידָךְ, נָפְקָא לֵיהּ, מִ׳אִם שׁוֹר אִם שֶׂה לַה׳ הוּא׳, ׳הוּא׳ קָרֵב, וְאֵין תְּמוּרָתוֹ קְרֵיבָה. תָּא שְׁמַע, נָתַן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ, אֵלּוּ וָאֵלּוּ מוּדִים שֶׁיְּחֻזּוֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה, וְאֵלּוּ וָאֵלּוּ עוֹלִין לוֹ. מַאי לָאו, דְּאִיעֲרוּב חַטָּאת וְעוֹלָה, וְכֵיוָן דְּיֵהִיב לֵיהּ לְמַעְלָה, הָוֵי לְהוּ שִׁירַיִם. וְקָתָנֵי, אֵלּוּ וָאֵלּוּ מוֹדִים שֶׁיְּחֻזּוֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה, וּשְׁמַע מִינָּהּ, מְקוֹם עוֹלָה מְקוֹם שִׁירַיִם. כִּי אֲתָא רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר, אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּאִיעֲרַב חַטָּאת הַחִיצוֹנָה בְּשִׁירַיִם. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, וְנֵימָא מַר, כְּגוֹן דְּאִיעֲרַב בְּשִׁירַיִם. דִּלְמָא, הָא קָא מַשְׁמַע לָן, אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר, שִׁירַיִם מְעַכְּבִין. חָסְרוּ, אֵין מְעַכְּבִין. אָמַר לֵיהּ רָבָא תּוֹסְפָאָה לְרַבִּינָא, הָא אוֹקִימְנָא הַהִיא, בְּרוּבָּא עֶלְיוֹנִים, וְקָא יָהֵיב לְמַעְלָה שִׁעוּר תַּחְתּוֹנִים, וְעוֹד. [אָמַר לֵיהּ, הָנֵי מִילֵּי, לְמַאן דְּאָמְרוּ מֵעִיקָּרָא (אין בילה) [בְּבָלוּל פְּלִיגִי]. מַסְקָנָא, בְּכוֹסוֹת פְּלִיגִי: **משנה** הַנִּיתָּנִין בִּפְנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּיתָּנִין בַּחוּץ, יִשָּׁפְכוּ לָאַמָּה. נָתַן בַּחוּץ וְחָזַר וְנָתַן בִּפְנִים, כָּשֵׁר. בִּפְנִים, וְחָזַר וְנָתַן בַּחוּץ, רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹסֵל, וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִים. שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, כָּל דָּמִים שֶׁנִּבְנְסוּ לְכַפֵּר בַּהֵיכָל, פְּסוּלִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, חַטָּאת בְּלִבַּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַף הָאָשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר ׳כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם׳: **גמרא** וְניפְלוֹג נַמִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּהָא. הֵיכִי לֵיעֲבִיד, נֵיתִיב בַּחוּץ, וַהֲדַר נֵיתִיב לִפְנִים. בְּשֵׁם שֶׁמְּצָוָה לְהַקְדִּים עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים, כָּךְ מִצְוָה לְהַקְדִּים פְּנִים לַחוּץ.

ניתיב

למעלה בלמטה לא מכשיר למעלה אלא ע"י רואין לשם מים ומיהו הא נמי חד טעמא הוא דמשום דאית ליה לשם מים הוא דלא עבר משום בל תוסיף ועוד כשעובר על בל תוסיף אינו משנה בדם לפסול אבל בניתנין למעלה ולמטה וניתנין בחוץ בניתנין בפנים כולהו משנה בדם לפסול: **מנין** אפי' נתערב באשם כו'. תימה כי היכי דלהאי תנא איצטריך קרא לתודה לעולה ולאשם ולמאן דנפקא ליה נמי מולקח מדם הפר ומדם השעיר דעולין אין מבטלין דלמא ה"מ פר ושעיר ששוין לגמרי במתנותיהן מתן אחד במתן ד' מנין או עולה בנאכלין וכן למאן דנפקא ליה מקודש הם מנא ליה נתערב בדם עולה דלמא בקדשים הנאכלין מיירי: **ואין** תמורתו קריבה. תימה כיון דתנאי היא אמאי הדר ביה בפ"ק דתמורה (דף ה:) דקאמר ורבא אין ה"נ אלא הם למה לי כו': **הא** אוקימנא ברובא עליונים. פי' בקונטרס והאי דיהיב למטה לשם שירי חטאת הוא דקיהיב אבל עולה לא מתכשרא דהא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד א"נ מוקמת לה בתערובת חטאת ועולה לא שמעת מינה (לא) מקום עולה מקום שירים דכיון דעולה לא מתכשרא לא זריק להו במקום עולה אלא באצטבאות וקשה דלרבנן דאמרי יש בילה והויא לה עולה כשרה ויש דם עולה שנשאר למטה וראוי לזריקה:

נתן בחוץ ואחר כך נתן בפנים כשר. וכגון דיהיב דמים הפנימים בחוץ לשם מים דאי לאו הכי היאך חזר ונותן בפנים והלא כבר נתכפר לשמואל לפי מה שפירשתי לעיל בפ' שני (כו: ד"ה אמר) דמזבח חיצון לדמים הפנימיים במקומן דמי ובכי האי גוונא מיירי סיפא בפנים ונתן בחוץ שהכניס דמים החיצונים לשם מים וק"ק אמאי פסול כשמכניס לשם מים דלכפר כתיב: עכשיו

קְרֵיבָה. תָּא שְׁמַע, נָתַן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ, אֵלּוּ וָאֵלּוּ מוֹדִים שֶׁיְּחֻזּוֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה, וְאֵלּוּ וָאֵלּוּ עוֹלִין לוֹ. מַאי לָאו, דְּאִיעֲרוּב חַטָּאת וְעוֹלָה, וְכֵיוָן דְּיֵהִיב לֵיהּ לְמַעְלָה, הָוֵי לְהוּ שִׁירַיִם. וְקָתָנֵי, אֵלּוּ וָאֵלּוּ מוֹדִים שֶׁיְּחֻזּוֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה, וּשְׁמַע מִינָּהּ, מְקוֹם עוֹלָה מְקוֹם שִׁירַיִם. כִּי אֲתָא רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר, אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּאִיעֲרַב חַטָּאת הַחִיצוֹנָה בְּשִׁירַיִם. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, וְנֵימָא מַר, כְּגוֹן דְּאִיעֲרַב בְּשִׁירַיִם. דִּלְמָא, הָא קָא מַשְׁמַע לָן, אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר, שִׁירַיִם מְעַכְּבִין. חָסְרוּ, אֵין מְעַכְּבִין. אָמַר לֵיהּ רָבָא תּוֹסְפָאָה לְרַבִּינָא, הָא אוֹקִימְנָא הַהִיא, בְּרוּבָּא עֶלְיוֹנִים, וְקָא יָהֵיב לְמַעְלָה שִׁעוּר תַּחְתּוֹנִים, וְעוֹד. [אָמַר לֵיהּ, הָנֵי מִילֵּי, לְמַאן דְּאָמְרוּ מֵעִיקָּרָא (אין בילה) [בְּבָלוּל פְּלִיגִי]. מַסְקָנָא, בְּכוֹסוֹת פְּלִיגִי: **משנה** הַנִּיתָּנִין בִּפְנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּיתָּנִין בַּחוּץ, יִשָּׁפְכוּ לָאַמָּה. נָתַן בַּחוּץ וְחָזַר וְנָתַן בִּפְנִים, כָּשֵׁר. בִּפְנִים, וְחָזַר וְנָתַן בַּחוּץ, רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹסֵל, וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִים. שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, כָּל דָּמִים שֶׁנִּבְנְסוּ לְכַפֵּר בַּהֵיכָל, פְּסוּלִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, חַטָּאת בִּלְבַד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַף הָאָשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר ׳כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם׳: **גמרא** וְניפְלוֹג נַמִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּהָא. הֵיכִי לֵיעֲבִיד, נֵיתִיב בַּחוּץ, וַהֲדַר נֵיתִיב לִפְנִים. בְּשֵׁם שֶׁמְּצָוָה לְהַקְדִּים עֶלְיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים, כָּךְ מִצְוָה לְהַקְדִּים פְּנִים לַחוּץ. דפנים חשוב:

ניתיב

ת"ל **דם שיכול אין לי אלא אלו**. יקרבו שאף אם נתערבו מחיים יקרבו מנין אפילו נתערב באשם כו': ת"ל. חד מינייהו דריש ומשמע ליה את הדם בכל מקום שהוא שמו עליו ולא בטל: **יכול אין לי אלא נתערב באלו**. דקא מרבינן מיניה דיקרבו שכן תערובתן ראויה לקרב אפילו נתערבו בהמה בבהמה מחיים דהא עולה בתמורה או בעולה אחרת תנן במתני' קדשים בקדשים מין במינו זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא וכן בנתערבו בחולין תמימין תנן לעיל (דף עא:) ימכרו החולין לצרכי אותו המין והדר הוו להו קדשים בקדשים מין במינו מנין אפי' נתערב בדם אשם יקרב ואף על פי שאינו מינו ואם נתערב מחיים לא היה קרב כדתנן (שם) קדשים בקדשים מין בשאינו מינו ירעו: **אביא את אשר נתערב באשם**. מדהאי רבויא גופיה ולא בעי קרא אחרינא הואיל ושניהם קדשי קדשים ואע"ג דאם נתערבו מחיים לא קרב התם משום דאית להו תקנתא ברעייה הוא: ת"ל **דם דם**. להכי איצטריכו דם דם תרי זימנין: **והני תנאי כו'**. לשון בעיא הוא והנך תלתא תנאי דאיפליגו במילף לעולין שאין מבטלין זה את זה מתלתא קראי בשלמא כולהו מולקח מדם הפר ומדם השעיר לא ילפי קסברי תרי תנאי דשמעתין אין מערבין דם פר ושעיר למתן דם קרנות מזבח הפנימי ומאי ולקח מדם הפר ומדם השעיר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו ופלוגתא דר' יונתן ורבי יאשיה היא במסכת יומא (דף נז:): **והאי מדם דם**. לא משמע להו לתנא דהקומץ ולתנא דקדש הם אלא מקדש הם כו': **ואין תמורתן קריבה**. ולא למידרש ביה בהווייתן יהו אתא: **נתן למעלה ולא נמלך**. מתני' דפליגי ביה ר"א ורבנן בניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה: **מאי לאו פלוגתייהו בחטאת שנתערבה בעולה הוא**. בדקס"ד עד השתא וקתני דאפי' לרבנן יחזור ויתן למטה לבתחלה ואף על גב דנתערבו השתא סוף חטאת ועולה וש"מ חד מקום הוא: **הכא במאי עסקינן**. רישא דפלוגתא למטה לבתחלה כגון דאיערב תחלה חטאת החיצונה בשירי חטאת הפנימית דאינהו שירים סתמא הלכך נתן למעלה ולא נמלך דאי נמלך לרבנן ישפך דהוו להו ניתנים בפנים שחזר ונתן מהם בחוץ בקרנות והוי שלא במקומו אבל מכי נתן למעלה הוו להו שירים ושירים ושניהן ביסוד וכרבי ישמעאל דאמר זה וזה יסוד מערבי או כר"ש דאמר זה וזה יסוד דרומי לעיל (דף נג.): **ולימא מר כגון דאיערב חטאת החיצונה בשיריים**. כלומר בשירי חיצונה כמותה דהכי שפיר טפי שמקום שירידן שוה לדברי הכל: **דלמא הא קמ"ל**. האי דאוקמנה אף בשירי פנימית דאפילו למאן דאמר שירים הפנימיים מעכבי ה"מ כי לא יהיב מינייהו מידי אבל חסרו מקצתן לאחר מתן דמים הפנימיים אין החסרון מעכב ושופך השאר ליסוד דהא הכא חסרו שירים הפנימיים בשנתן דמיהן למעלה ואפ"ה מתכשרי: **והא אוקימנא כו'**. והא דקא יהיב למטה לשם שירי חטאת הוא דקא יהיב אבל עולה לא מיתכשר דהא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד א"נ מוקמת לה בתערובת חטאת ועולה לא ש"מ מקום עולה מקום שירים דכיון דעולה לא מיתכשרא לא זריק להו במקום עולה אלא באיצטבא ומאי דוחקיה לאוקומה בחטאת ושירים: **א"ל ה"מ**. הנך שינויי דשנינן לעיל למאי דהוה ס"ד מעיקרא דבבלול פליגי והוה מהדרינן אשינויי דחיקי לאוקומי לדרב אשי דאמר לר"א אין בילה דלא תיקשי ליה הך מתנייתא: **מסקנא**. דשינויין הדרנא בן ואוקימנא לשינוי דפלוגתא דידהו בהך מתני' בתערובות כוסות הוא ומתרוייהו קאמר ר"א דליתיב למעלה ולמטה ושניהן כשירין והיכא דנתן למעלה ולא נמלך דברי הכל יתן למטה ואלו ואלו עלו ואי הוה מוקי לה רב יהודה בחטאת ועולה הוה קשיא ליה: **מתני'** הניתנין **בפנים ישפכו לאמה**. דלית לן רואין ואסור לשנות באלו מפני הכשירן של אלו ובגמרא פריך וניפלוג נמי ר"א בהא דהא אית ליה רואין: **ר"ע פוסל**. בחיצון: **וחכמים מכשירין**. בכל קרבנות חוץ מחטאת החיצונה דמיפסלא משום וכל חטאת אשר יובא וגו': **גמ' כשם שמצוה להקדים עליונים לתחתונים**. דם חטאת לדם עולה כדאמר בכל התדיר (לקמן דף פט.): **כך מצוה להקדים פנים לחוץ**. דפנים חשוב:

ניתיב

ניתיב בפנים והדר ניתיב בחוץ. דהא לר"א שאר דמים הנבנסין להיכל כשרין חוץ מחטאת ואשם כדקתני מתני': **כיון דאיכא חטאת ואשם.** שאם נתערבו דמם בדמים הפנימיים לא מצי למימר יתן בפנים ואח"כ יתן בחוץ משום דמיפסלי חיצונים לא פסיקא ליה וא"ת ליפסלינהו לחיצונים להכשיר פנימיי' למפסלינהו בידים לא קאמר ר"א ומוטב להמתין עד שקיעת החמה ויפסלו מאליהן וישפכם לאמה: **משל דרבי עקיבא.** דמשמע ליה שאר כל הדמים בכלל כל חטאת אשר יובא מדמה למה הדבר דומה לתלמיד שמוג לו רבו יין בחמין וכו': **לא בחמין אנו עסוקין.** וכיון שאני אומר לך מזוג סתם בחמין הייתי אומר לך עכשיו הנני אומר לך בין בחמין בין בצונן כלומר העוסק בדבר אין רגיל להזכירו כשמדבר בו ואם מזכירו בדעתו להוסיף אחרים עמו ואומר אף זה שהייתי עסוק בו יהא בכלל: **ה"נ מכדי בחטאת עסקינן ואת.** כולה פרשה: **חטאת דכתב רחמנא** ל"ל. לכתוב ואם יובא מדמה וגו': **אלא ה"ק לאו חטאת לחוד קאמינא.** אלא אף חטאת כשאר קדשים אשר יובא וגו' דלא תימא חטאת לא תיפסול שכן מצינו חטאת נבנסת להיכל בחטאות הפנימיות: **מכדי איתרבו כל הקדשים.** (לעיל) [ולקמן] מהאי קרא לענין שיהו טעונים מריקה ושטיפה כלי מתכות שנתבשלו בהן כדילפינן בפרק דם חטאת (לקמן צו:) מקדש קדשים היא וסמיך ליה וכל חטאת אשר יובא ואי שאר קדשים נמי מיפסלי ל"ל למיכתב חטאת ליכתוב ואשר יובא מדמה ש"מ חטאת דוקא קאמר: **הא לא דמיא כו'.** מסקנא דקושיא היא: **אלא חטאת יחיד.** דהא כתיב הך פרשת חטאת אצל פרשת אשם ופרשת שלמים ותודה שהן של יחידים: **כלפי לייא.** סתם חטאת יחיד נקבה היא: **להכי הוא דאתא.** לחטאת חיצונה שנבנס דמה לפנים: **ה"ג כל הענין הזה אינו מדבר כו'.** ול"ג לפי שמצינו ואדרבנן פליג בת"כ דמוקמינן ליה ליפסול חטאת החיצונה שנבנס דמה לפנים ואמר להו אין המקרא מדבר אלא בפנימיות שדמם נבנס לפנים מצוה ואמר קרא שאם אירע בהן פסול ישרפו אבית הבירה בעזרה ולא חוץ לג' מחנות כמצותן כדכתיב בהאי קרא (ויקרא ו) בקדש באש תשרף שתהא שריפתה בקדש וליתן לא תעשה על אכילתן בין כשרין בין פסולין כדכתיב (שם) לא תאכל דבמקומן לא נאמר לאו על אכילתן וכתבו כאן: **אמרו לו לדבריך חטאת החיצונית שנבנס דמה לפנים מנין.** שנפסלה: **אמר להו הן לא הוכא את דמה.** כתיב גבי שעיר החטאת ששרפו בני אהרן וקאמר להו משה הן לא הובא את דמה הא הובא בדין שרפוה: **לדבריו דר"ע.** דמוקי ליה בהכי ומרבה והולך שאר קדשי קדשים קאמר דאין לו לרבות בו אלא חטאת: **מתני' יצא אחד מהם לחוץ.** חוץ לעזרה: **הפנימי כשר.** ונותן ממנו מתנותיו והקרבן עולה לו: **נבנם אחד מהן לפנים.** להיכל: **מכשיר בחיצון.** לתת ממנו מתנותיו והקרבן כשר: **וחכמים פוסלין.** וטעמייהו מפרש בגמרא: **ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ.** כלומר מה בחוץ שהוא מקום שהמחשבה פוסלת בו אם חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמה בחוץ פסול: **לא עשה.** אצל מוציא מקצת הדם בחוץ: **את המשויר.** בפנים כיוצא כדאמריתו הפנימי כשר וטעמא ילפינן בגמרא: **מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים.** כלומר היכל שהוא מקום שאין מחשבה פוסלת בפנים שאם שחט ע"מ ליתן את הניתנין בחוץ בפנים כשר כדאמרי' בפרק כל הפסולין (לעיל לו.) אינו דין כו': **עד שיכפר.** בהיכל: **ואין הציץ מרצה על היוצא.** דאמרינן בפרק שני (לעיל כג:) הא אינו נושא אלא עון טמא ואע"ג דפסולין שעלו לא ירדו ארצויי מיהא לא מרצו: **גמ' לא פסל דם שבחוץ את דם שבפנים.** אם הוציא אחד מן הכוסות השני כשר: **מדמה אפילו מקצת.** מדלא כתיב את דמה ורבי יוסי הגלילי לטעמיה דאמר האי קרא בחטאות הפנימיות כתיב ופסול דחיצונה שנבנס דמה לפנים מהן לא הובא את דמה וההוא כוליה משמע: ה"ג **אמר להן ק"ו ליוצא מעתה.** מהשתא דאוקימתון האי קרא להכי: **הנכנס פוסל את המשויר ואין היוצא פוסל את המשויר.** דמדמה מיעוטא הוא דמה של מובאת ולא דמה של יוצאת: **ותהא מחשבה פוסלת כו'.** הש"ס קבעי לה ולא גרס לה בת"כ במילתיה דרבי יוסי הגלילי דהא לדידיה נמי איכא למיבעי: **הרי הוא אומר.** במחשבת חוץ למקומו שלישי דמוקמינן בפרק ב' (לעיל דף כח:) תניהו לענין חוץ למקומו ולהכי נקיט לה בלשון שלישי דאין מחשבת מקום פוסלת אלא אם כן משולש בדם ובשר ואימורין כגון חוץ לעזרה שבשעת היתר הבמות מצויין שלשתן בו לאפוקי מחשבת הכנסה דלאו מקום בשר ואימורין הוא: **ולא תהא מחשבת חוץ למקומו פוסלת בק"ו.** ממחשבת הכנסה: **פנול זה הוא חוץ למקומו.** דאיכא

וְנֵיתִיב לְפָנִים, וַהֲדַר נֵיתִיב לַחוּץ. כֵּיוָן דְּאִיכָּא חַטָּאת וְאָשָׁם, דְּכִי נִבְנֵם דָּמָן פְּסוּלִין, לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ: שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר [וְכוּ']: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְתַלְמִיד שֶׁמָּזַג לְרַבּוֹ בְּחַמִּין, וְאָמַר לוֹ מְזוֹג לִי. אָמַר לוֹ, בַּמֶּה. אָמַר לוֹ, לֹא בְּחַמִּין אָנוּ עֲסוּקִין. עַכְשָׁיו, בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוֹנֵן. הָכָא נַמִּי, מִכְּדֵי בְּחַטָּאת עָסְקִינַן, וְאָתֵי: 'חַטָּאת' דְּכָתַב רַחֲמָנָא, לָמָּה לִי. אֶלָּא, לָאו חַטָּאת קָאֲמִינָא לָהּ, אֶלָּא כָּל קָדָשִׁים. מַתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, מִכְּדֵי אִיתְרְבוּ כָּל קָדָשִׁים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, לְעִנְיַן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. 'חַטָּאת' דְּכָתַב רַחֲמָנָא, לָמָּה לִי. שְׁמַע מִינָּהּ, חַטָּאת אִין, מִידֵּי אַחֲרִינָא לֹא. וְהָא, לֹא דָּמְיָא אֶלָּא לְתַלְמִיד שֶׁמָּזַג לְרַבּוֹ, בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוֹנֵן. אָמַר לוֹ, אַל תִּמְזוֹג לִי אֶלָּא חַמִּין. אֶלָּא, טַעֲמָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא מִ'חַטָּאת'. 'וְכָל חַטָּאת'. דְּתַנְיָא, 'חַטָּאת', אֵין לִי אֶלָּא חַטָּאת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'כָּל חַטָּאת'. קָדָשִׁים קַלִּים, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְכָל חַטָּאת' דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, אֲפִילּוּ אַתָּה מַרְבֶּה כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, אֵינִי שׁוֹמֵעַ לְךָ. אֶלָּא, 'חַטָּאת', אֵין לִי אֶלָּא חַטַּאת יָחִיד. חַטַּאת צִבּוּר, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'כָּל חַטָּאת'. וְאֵין לִי אֶלָּא חַטַּאת זָכָר, חַטָּאת נְקֵבָה מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְכָל'. כְּלַפֵּי לַיָּיא. אֶלָּא, הָכִי קָאָמַר, אֵין לִי אֶלָּא חַטָּאת נְקֵבָה, חַטָּאת זָכָר מִנַּיִן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְכָל חַטָּאת'. וְסָבַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, הַאי לְהָכִי הוּא דַּאֲתָא. וְהָתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, (לְפִי שֶׁמָּצִינוּ) כָּל הָעִנְיָן כּוּלּוֹ אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶלָּא בְּפָרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, לִשְׁרוֹף פְּסוּלֵיהֶן אֲבֵית הַבִּירָה, וְלַעֲמוֹד בְּלֹא תַּעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, חַטָּאת שֶׁנִּבְנֵם דָּמָהּ לִפְנֵי וְלִפְנִים, מִנַּיִן. אָמַר לָהֶם, הֵן לֹא הוּבָא'. לִדְבָרָיו דְּרַבִּי עֲקִיבָא, קָאָמַר: **מתני' חַטָּאת** שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת, יָצָא אֶחָד מֵהֶן לַחוּץ, הַפְּנִימִי כָּשֵׁר. נִבְנַם אֶחָד מֵהֶם לִפְנִים, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מַכְשִׁיר בַּחִיצוֹן, וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, מָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ, לֹא עָשָׂה אֶת הַמְשׁוֹיָר כַּיּוֹצֵא. מָקוֹם שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה אֶת הַמְשׁוֹיָר כַּנִּבְנָם. נִבְנַם לְכַפֵּר, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כִּפֵּר, פָּסוּל, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, עַד שֶׁיְּכַפֵּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הִכְנִיס שׁוֹגֵג, כָּשֵׁר. כָּל הַדָּמִים [הַ]פְּסוּלִין, שֶׁנָּתְנוּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, לֹא הִרְצָה הַצִּיץ אֶלָּא עַל הַטָּמֵא. שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא, וְאֵינוֹ מְרַצֶּה עַל הַיּוֹצֵא: **גמ' תַּנְיָא**, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, קַל וָחוֹמֶר. וּמָה בְּמָקוֹם שֶׁמַּחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ, לֹא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת שֶׁבִּפְנִים. מָקוֹם שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא יִפְסוֹל דָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת שֶׁבַּחוּץ. אָמְרוּ לוֹ, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר 'אֲשֶׁר יוּבָא' הַנִּכְנָם פּוֹסֵל, וְאֵין הַיּוֹצֵא פּוֹסֵל. וְתֵהֵא מַחֲשָׁבָה בִּפְנִים, פּוֹסֶלֶת מִקַּל וָחוֹמֶר. וּמָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת שֶׁבִּפְנִים, מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ. מָקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת דָּם שֶׁבַּחוּץ, אֵינוֹ דִין שֶׁתְּהֵא מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר, 'בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי'.

מקום

עבשיו בין בחמין בין בצונן. דמזוג לי לישנא דיתורא הוא דבמזיגה של חמין היו עסוקין ובא לומר ולרבות אפילו צונן: **מכדי** איתרבו כל הקדשים לענין מריקה ושטיפה. תימה דלמא ר"ע סבר לה כמ"ד לקמן (דף צו:) קדשי קדשים טעונין מריקה ושטיפה ולא קדשים קלים ואתי חטאת לרבות קדשים קלים:

ת"ל כל חטאת. צ"ע בריש אלו עוברין (פסחים מג:) דפליגי בדרשה דכל ובבכורות (דף): **אין** לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מנין. תימה כיון דכבר ריבה חטאת צבור איתרבי לי' חטאת זכר דאין נקבה בצבור ואי הוה גרסי' איפכא ניחא תימה לרבי יוסי הגלילי דנפקא ליה מהן לא הובא תיקשי ליה דאין לי אלא חטאת ציבור זכר כגון שעיר דר"ח חטאת יחיד ונקבה מנין: **ותהא** מחשבה פוסלת בפנים מק"ו. תימה מה לחוץ שכן פסל בו שאר קדשים תאמר בפנים שלא פסל בו אלא חטאת ועוד מה לחוץ שכן פסל בו בשר תאמר בפנים שלא פסל בו אלא דם ועוד מה לחוץ שכן נפסל בכל ענין דם היוצא תאמר בפנים דאין נפסל אלא לכפר:

מקום

מקום משולש. פירשתי לעיל בסוף פ' שני (דף כט. ד"ה למקום): **ולא** תהא מחשבה פוסלת בחוץ מק"ו. תימה כיון דלא ידע דרשה דשלישי זה חוץ לזמנו ופיגול זה חוץ למקומו בלאו ק"ו נמי לא תהא מחשבה פוסלת וא"ת לא תהא יציאת חוץ פוסלת בלא לכפר ק"ו מבפנים שלא פסל את המשויר וגם חטאת דוקא מק"ו וי"ל כיון דנפקא לן מקרא דבשר נפסל הוא הדין כל דמים: **דמה** ולא בשרה. לקמן (דף צג) דרשינן דמה של זו ולא דמה של אחרת וק"ק ל"ל למעוטי בשרה הא לכפר כתיב:

ביון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר. פי' בקונטרס ודם היוצא מק"ו מבשר אתי ועוד נפקא לן מהן לא הובא את דמה וגו' אמר שמא הכנסתם את דמה לפנים אמרו הן לא הובא את דמה אל הקדש שמא חוץ למחיצתה יצתה אמרו לו פנימה היתה הכי דרשינן ליה לקמן בפ' טבול יום (דף קא.) ולא דק דלקמן דריש מבקדש היתה וצ"ע בפ' כיצד צולין (פסחים פב.) דדריש לענין בשר היוצא ועוד בפרק בהמה המקשה (חולין סח.) דאיכא תנא דלא דריש התם ובשר בשדה לענין יוצא: **לא** נצרכא אלא לדרך משופש. פירש בקונטרס כגון גגין ועליות בית קדשי הקדשים בלולין וקשה דבהקומץ רבה (מנחות דף כז:) דרשי רבנן אל הקדש בלא יבא אבל מבית לפרכת ואל פני הכפרת בלא ימות ופריך לכתוב אל הקדש ומבית לפרכת ולא בעי אל פני הכפרת ומשני למעוטי דרך משופש והשתא ל"ל קרא תיפוק ליה דרך גגין מדכתיב ואל יבא דמשמע דרך ביאה כדממעטינן בפרק ב' דשבועות (דף יז:) טמא שנכנס דרך גגין להיכל ונראה לפרש דבשבועות מיירי כשפיחת את התקרה אבל הכא כשנכנס דרך לול שהיה בעליית בית קדשי קדשים שבו היו משלשלים את האומנים בתיבות דדרך ביאה הוא דלכך נעשה א"נ כמו שפירש בקונטרס במנחות (שם) שחתך החומה לפני ולפנים ועשה פתח בדרום או בצפון ונכנס ולא נכנס בפתח שבמזרח שהיה פניו למערב ועוד פי' בקונטרס התם א"נ נכנס בפתח מזרח וצדד באלכסון הלכתא בצדדין לא מיחייב דאל פני בעינן שיהו פנים אל פנים מזרחיים של כפורת ועוד יש לפרש דרך משופש כגון דרך לול שהיה אחורי בית הכפורת כדאמר בסוף איזהו מקומן (לעיף דף נה:) שנים לפר בר והקשה ה"ר יעקב דאורלינ"ש ל"ל קרא למעוטי בהקומץ רבה דרך משופש תיפוק לי מדכתיב ואל יבא כדדייקינן הכא והא הבאה כתיבא בי' ויש לחלק בין הבאת הדם לביאת גוף האדם:

נשרפין

תהיו מיבעי ליה כדפרישית מקום משולש: **בשר היוצא** לחוץ **פסול**. מובשר בשדה נפקא לן לקמן: **דמה ולא בשרה**. דתרי דמה כתיבי אשר יובא מדמה והן לא הובא את דמה חד למעוטי בשר: ק"ו. לבשר היוצא מעתה שלא יפסל: **בשדה**. בלא מחיצות משמע ודריש ליה לבל הבשר שטעון מחיצה טריפה הוא ביוצא ולא תאכל ודם היוצא ק"ו מבשר אתי ועוד נפקא לן מהן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אמר להן שמא הכנסתם לפנים א"ל הן לא הובא את דמה אל הקדש (פנימה) שמא חוץ למחיצתה יצתה אמרו לו פנימה היתה הכי דרשינן ליה לקמן בפ' טבול יום (דף קא.): **הן לא הובא** וגו' **פנימה**. אין לי אלא שנכנס דמה לפני ולפנים: **בא** זה ולימד **על** זה. דאי כתב קדש ולא כתב פנימה הייתי אומר קדש זה לפני ולפנים: **בא פנימה**. שהוא מיותר ולימד על קדש שהוא היכל: תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש: **קנוי קנין עולם**. נרצע שמיושב אצלו עד היובל: **קנין שנים**. עבד עברי שעתיד לצאת בשביעית: **אינו אוכל**. בתרומה שאין גופו קנוי לכהן: **בשלמא התם**. איכא למימר בשני מקראות סתומים בא זה ולימד על זה: **דתרי נופים נינהו**. אין אזהרתו של זה כמשמעו של זה וכל אחד מלמד על עצמו ואי משום דאיכא למפרך נכתוב נרצע בהדיא ולא נבעי שכיר ה"ל שכיר כו' כלומר לאו משום דבמשמעות הוא אלא משום דאתי בק"ו ואיכא לשנויי מילתא דאתיא בק"ו וטרח וכתב ליה קרא השתא דסתימי כ"ש דשפיר שנינן בא זה ולימד על זה: **אלא הכא**. דאזהרת לפני ולפנים בכלל היכל היא דהא לא יכנס לה אלא דרך היכל אין כאן אלא פסול היכל וכיון דמהיכל איפסיל ליה לפני ולפנים מאי בעי הכא למיפסל הרי פסול ועומד והיה לו לפרש היכל ולשתוק שלא ישנה מקרא של חנם שאינו מלמד כלום: **לא נצרכא**. האי פנימה אלא לדרך משופש שלא כדרכו כגון דרך גגין ועליות בית המקדש בלולין דהשתא הוצרך ללמד על עצמו ואי משום דאתי בק"ו אפ"ה טרח וכתב לה קרא ומשופש עקום כך שמו במנחות בהקומץ רבה (דף כז:): **והא הבאה כתיב**. ומשמע דלא מיפסיל אלא דרך הבאה: **אלא אמר רבא**. לעולם דעייליה דרך פתחים ואשמועי' קרא דהיכא דחשיב עליה מתחילתו להכניסו [לפני] ולפנים ותחילת הבאתו להיכל ע"מ פנים היה לא מיפסיל עד דמטי לפנים ואם החזירו לחוץ כשר: **פר העלם דבר**. שמצות בפרתו בהיכל והכניסו לפני ולפנים: מהו. מי אמרינן כל היכא דקרינן ביה פסול דאל הקדש כגון בחטאות החיצונות: **קרינא ביה פסול דפנימה כו'**. דהא כי הדדי כתיבי: **או דלמא שלא במקומו הוא**. והויא הכנסה ומיפסיל: **והוציאן להיכל**. להזות על הפרכת כמשפטן: מקומן הוא. שהרי הוזקקו לשם תחילתן: **או דלמא ביון דנפק בעשיית כל מצותו נפיק ליה לגמרי**. והוה ליה שלא מקומו:

והוציאו

מָקוֹם שֶׁיְּהֵא מְשׁוּלָּשׁ, בָּדָם בַּבָּשָׂר בָּאֵימוּרִים. וְלֹא תְּהֵא מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ, מִקַּל וָחוֹמֶר. וּמַה מָּקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבַּפְּנִים אֶת שֶׁבַּחוּץ, אֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים. מָקוֹם שֶׁלֹּא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת שֶׁבִּפְנִים, אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא יְהֵא פּוֹסֵל מַחֲשָׁבָה בַּחוּץ. תַּלְמוּד לוֹמַר 'שְׁלִישִׁי', חוּץ לִזְמַנּוֹ. 'פִּיגּוּל', חוּץ לִמְקוֹמוֹ. בָּשָׂר [הַיּוֹצֵא לַחוּץ, פָּסוּל]. הַנִּכְנָם לִפְנִים, כָּשֵׁר. שֶׁיְּהֵא בַּדִּין, שֶׁפָּסוּל. וּמַה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת שֶׁבִּפְנִים, בָּשָׂר הַיּוֹצֵא לַחוּץ פָּסוּל. מָקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת שֶׁבַּחוּץ, בָּשָׂר הַנִּכְנָם בִּפְנִים, אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּפָּסוֹל. תַּרֵי הוּא אוֹמֵר 'מִדָּמָהּ', 'דָּמָהּ' וְלֹא בָּשָׂר. קַל וָחוֹמֶר, מֵעַתָּה. וּמַה בְּמָקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת שֶׁבַּחוּץ, בָּשָׂר הַנִּכְנָם לִפְנִים, כָּשֵׁר. מָקוֹם שֶׁלֹּא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת שֶׁבִּפְנִים, בָּשָׂר הַיּוֹצֵא לַחוּץ, אֵינוֹ דִּין שֶׁכָּשֵׁר. תַּרֵי הוּא אוֹמֵר 'וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ', כֵּיוָן שֶׁיָּצָא בָּשָׂר חוּץ לִמְחִיצָתוֹ, נֶאֱסַר. תָּנוּ רַבָּנָן, 'פְּנִימָה', אֵין לִי אֶלָּא פְּנִימָה. הֵיכָל, מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'אֶל הַקֹּדֶשׁ' 'פְּנִימָה'. וְיֹאמַר 'קוֹדֶשׁ', וְאַל יֹאמַר 'פְּנִימָה'. אָמַר רָבָא, בָּא זֶה וְלִימֵּד עַל זֶה. מִידֵּי דַּהֲוָה, אַתּוֹשָׁב וְשָׂכִיר. דְּתַנְיָא, 'תּוֹשָׁב', זֶה קְנוּי קִנְיַן עוֹלָם. 'שָׂכִיר', זֶה קְנוּי קִנְיַן שָׁנִים. יָאמַר 'תּוֹשָׁב', וְאַל יֹאמַר 'שָׂכִיר'. וַאֲנִי אוֹמֵר, קְנוּי קִנְיַן עוֹלָם, אֵינוֹ אוֹכֵל. קְנוּי קִנְיַן שָׁנִים, לֹא כָל שֶׁכֵּן. אִילּוּ בֵּן, הָיִיתִי אוֹמֵר, 'תּוֹשָׁב' זֶה קְנוּי קִנְיַן שָׁנִים. אֲבָל קְנוּי קִנְיַן עוֹלָם, יְהֵא אוֹכֵל. בָּא 'שָׂכִיר' וְלִימֵּד עַל 'תּוֹשָׁב', שֶׁזֶּה קְנוּי קִנְיַן עוֹלָם, וְזֶה קְנוּי קִנְיַן שָׁנִים, וְאֵינוֹ אוֹכֵל. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, בִּשְׁלָמָא הָתָם, תְּרֵי גּוּפֵי נִינְהוּ. וְאַף עַל גַּב דַּהֲוָה לֵיהּ לְקָרָא לְמִכְתַּב, נִרְצָע לֹא יֹאכַל. וְאִידָךְ, אָתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר. מִילְּתָא דְּאָתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר, טָרַח וְכָתַב לָהּ קְרָא. אֶלָּא הָכָא, כֵּיוָן (דְּאִיכָּא) דְּאִיפְּסַל בַּהֵיכָל, (הָכָא) לִפְנֵי וְלִפְנִים מַאי בָּעֵי. אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי, לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לְדֶרֶךְ מְשׁוּפָּשׁ. אָמַר לֵיהּ רָבָא, וְהָא 'הֲבָאָה' כְּתִיב בֵּיהּ. אֶלָּא אָמַר רָבָא, כָּל מִידֵּי דַּהֲשִׁיב עֲלֵיהּ לִפְנֵי וְלִפְנִים, לֹא מִיפְּסַל בַּהֵיכָל. בָּעֵי רָבָא, פַּר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, וּשְׁעִיר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, שֶׁהֻכְנְסוּ דָּמָן לִפְנֵי וְלִפְנִים, מַהוּ. מִי אָמְרִינַן 'אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה', כָּל הֵיכָא דִּקְרִינַן 'אֶל הַקֹּדֶשׁ', קָרִינַן לֵיהּ 'פְּנִימָה'. כָּל הֵיכָא דְּלֹא קָרִינַן 'אֶל הַקֹּדֶשׁ', לֹא קָרִינַן 'פְּנִימָה'. אוֹ דִּלְמָא, שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָן הוּא. וְאִם תֵּימְצֵי לוֹמַר, שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָן הוּא. פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים, שֶׁהוֹזָּה מִדָּמָן עַל הַבַּדִּים וְהוֹצִיאָן לַהֵיכָל וְהֻכְנְסָן, מַהוּ. מִי אָמְרִינַן, מְקוֹמָן הוּא. אוֹ דִּלְמָא, הוֹאִיל וְנָפַק, נָפַק. וְאִם תֵּימְצֵי לוֹמַר, הוֹאִיל וְנָפַק נָפַק. הָנֵי מִדָּמָן עַל הַפָּרֹכֶת,

והוציאן

והוציאו למזבח. להזות שבע על טיהרו ומתן ד' על קרנותיו כדכתיב ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו ותנן זה מזבח הזהב בפרק הוציאו לו (יומא דף נח:) ואמרינן התם דלהכי כתיב ויצא עד דנפיק מכוליה מזבח שלא יעמוד בין המזבח ולפרכת בשעת מתנות המזבח אלא בין המזבח לפתח לצד המזרח: הכא חד מקום הוא. שאין הפסק (מזבח) בינתים ולא הויא הכנסה שלא במקומה: או דילמא. רחמנא שויה שני מקומות דכתיב ביה יציאה: ה"ג בת"כ רבי אליעזר אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשלא כיפר אף כאן בשלא כיפר רבי שמעון אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשכיפר אף כאן בשכיפר ר' אליעזר יליף לכפר דאשר יובא מדמה לכפר מוכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר ומזהיר שפורשין מן ההיכל בשעת הקטרה מה להלן בבואו לכפר משמע מתחילת ביאת המכפר הוזהרו חבריו לפרוש הילכך כתיב לכפר ועדיין לא כיפר משמע אף אשר יובא מדמה לכפר מתחילת הבאתה ע"מ לכפר משמע שנפסל הילכך אע"פ שלא כיפר: ונאמר להלן לכפר בקדש. דר' שמעון ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא וגו' מה להלן בשכיפר הכתוב מדבר דהא שריפה בתר כפרה היא אף כאן בשכיפר: רבי אליעזר סבר דינן חוץ מחוץ. דם חטאת החיצונה שהכתוב מלמדך שתעמוד בחוץ ולא יכניסוהו לפנים מאדם זה שהכתוב מזהירו שיעמוד בחוץ: ואין דינן חוץ מבפנים. מפר יוה"כ שהבאתה כמצותה לפנים: דינן בהמה מבהמה. חטאת חיצונה מחטאת פנימי: ה"ג [הכנים שוגג כשר] הא מזיד פסול בשכיפר או בשלא כיפר. בשכיפר וכרבי שמעון סבירא ליה או אפי' בשלא כיפר וכרבי אליעזר: ה"ג בתורת כהנים ואת פר החטאת וגו' והשורף אותם וגו' מה ת"ל דמשמע דמיבעי ליה מה ת"ל והשורף היינו דקפריך מה ת"ל הא לגופיה איצטריך ללמדך שהשורפן מטמא בגדים: אלא מה תלמוד לומר. אחטאת חטאת תרי זימני מהדר: ונשרפין אבית הדשן. כדי נסבה דהא עיקר על שפך הדשן ישרף בפר העלם דבר כתיב אלא משום דמטמא בגדים נקט לה דלא כתיב בהו: אינו צריך. ללמד מחטאת חטאת דממשמעותא דקרא נפקא דתלי טעמא דטומאת בגדים משום דהובא את דמה לכפר למדנו שכל הפנימים השורפם מטמא בגדים שלא היה לו לכתוב ואשר הובא וגו' אלא ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת וגו': מאי טעמא. לא נפקא ליה לר' יהודה מלכפר: לאו משום דמפיק ליה. להאי לכפר לג"ש דרבי שמעון ללמד על דמים החיצונים שנכנס דמם לפנים שאין פסול אלא א"ב כיפר כרבי שמעון ולאו משום דתלי טעמא דשריפה בהובא את דמן הילכך איצטריך חטאת חטאת לרבות שאר הפנימיות:

נשרפין אבית הדשן. פירש בקונטרס כדי נסבה דעיקר על שפך הדשן ישרף בפר העלם דבר כתיב ולא דק דלא בפר העלם כתיב אלא בפר כהן משוח מ"מ הדין עמו דכדי נסבה ויש לפרש דהכי קאמר מאותן הנשרפין אבית הדשן לא מצינו שמטמא בגדים אלא אלו בלבד מניין לרבות פר כהן משוח כו' וצ"ע אי מהך דרשא נמי נפקא לן שריפת בית הדשן בפר (יום) הכפורים:

הדרן עלך כל הזבחים

המזבח מקדש כו'. רבי יהושע ורבן גמליאל אתו לפרושי הך רישא וכי האי גוונא בחזקת הבתים (ב"ב דף כח.) דרבי ישמעאל ורבי עקיבא קמפרשי בסיפא חזקה דרישא:

היא העולה. פירש בקונטרס היא משמע בהוייתה תהא משעלתה על מוקדה וקשה דבגמרא משמע דהיא מיעוטא הוא ולא ריבויא אלא תנא אזאת תורת העולה סמיך:

הנסכין

וְהוֹצִיאָן לַמִּזְבֵּחַ וְהִכְנִיסָן, מַהוּ. הָכָא, וַדַּאי חַד מָקוֹם הוּא. אוֹ [דִּילְמָא], 'יְצִיאָה' קְרִינָא בֵּיהּ. תֵּיקוּ: נִכְנַס לְכַפֵּר: תַּנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, נֶאֱמַר כָּאן 'לְכַפֵּר בַּקּוֹדֶשׁ', וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ'. מַה לְּהַלָּן בְּשֶׁלֹּא כִּיפֵּר, אַף כָּאן בְּשֶׁלֹּא כִּיפֵּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, נֶאֱמַר כָּאן 'לְכַפֵּר', וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם לְכַפֵּר'. מַה לְּהַלָּן בְּשֶׁכִּיפֵּר, אַף כָּאן בְּשֶׁכִּיפֵּר. בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי. מַר סָבַר, דָּנִין חוּץ מִחוּץ, וְאֵין דָּנִין חוּץ מִבִּפְנִים. וּמַר סָבַר, דָּנִין בְּהֵמָה מִבְּהֵמָה, וְאֵין דָּנִין בְּהֵמָה מֵאָדָם: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כו': הָא מֵזִיד, פָּסוּל. בְּשֶׁכִּיפֵּר. אוֹ בְּשֶׁלֹּא כִּיפֵּר. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם (אֶל אֹהֶל מוֹעֵד) לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ', מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְהַשּׂוֹרֵף'. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְהַשּׂוֹרֵף', לְגוּפֵיהּ אִיצְטְרִיךְ. אֶלָּא, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'חַטָּאת' 'חַטָּאת'. לְפִי שֶׁלֹּא לִמְּדָנוּ אֶלָּא לְפַר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנִּשְׂרָפִין אֲבִית הַדֶּשֶׁן, מְטַמְּאִין בְּגָדִים. שְׁאָר נִשְׂרָפִין, מְנַיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר 'חַטָּאת' 'חַטָּאת', דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֵינוֹ צָרִיךְ, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר 'וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת', שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר 'לְכַפֵּר', מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'לְכַפֵּר', לִימֵּד עַל כָּל הַמִּתְכַּפְּרִים שֶׁהַשּׂוֹרְפָן מְטַמֵּא בְּגָדִים. וְרַבִּי יְהוּדָה, 'לְכַפֵּר' לֹא מַשְׁמַע לֵיהּ. מַאי טַעֲמָא. לָאו, מִשּׁוּם דְּמִיבַּעְיָא לֵיהּ לְגֵזֵרָה שָׁוָה:

הדרן עלך כל הזבחים שנתערבו

הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ [אֶת] הָרָאוּי לוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, כָּל הָרָאוּי לָאִישִׁים, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שֶׁנֶּאֱמַר 'הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָהּ'. מָה עוֹלָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לָאִישִׁים, אִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד. אַף כָּל שֶׁהוּא רָאוּי לָאִישִׁים, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כָּל הָרָאוּי לַמִּזְבֵּחַ, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שֶׁנֶּאֱמַר 'הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ'. מָה עוֹלָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לַמִּזְבֵּחַ, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד. אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לַמִּזְבֵּחַ, אִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד. אֵין בֵּין דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא הַדָּם וְהַנְּסָכִים, שֶׁרַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא יֵרְדוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, יֵרְדוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, הַזֶּבַח כָּשֵׁר וּנְסָכִים פְּסוּלִין, הַנְּסָכִים כְּשֵׁרִים וְהַזֶּבַח פָּסוּל, אֲפִילּוּ זֶה וָזֶה פְּסוּלִין, הַזֶּבַח לֹא יֵרֵד, וְהַנְּסָכִים יֵרְדוּ:

גמרא

המזבח מקדש. אפילו דבר פסול שעלה למזבח קדשו המזבח ליעשות לחמו ואין מורידין אותו: את הראוי לו. משהוברר לחלקו ובגמרא מפרש למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי לאחר קמיצה שלא הוברר לחלק גבוה דאע"ג דקידשה המנחה כולה בכלי אין זה חלק גבוה ברור שאין המנחה קריבה כולה ובקמיצה בלא מתן כלי אין זה מבורר למזבח: רבי יהושע אומר כו'. הני תנאי פליגי בפירושא דאת הראוי לו דסתמא דמתניתין רבי סתם מתניתין את הראוי לו למעוטי שאין ראוי לו והדר מפרש ומאי ניהו ראוי לו לרבי יהושע ראוי לאישים שנפסל ולא דם פסול ונסכים פסולין שאינן לאישים ולר"ג כל הראוי למזבח שנפסל אפילו דם ונסכים ואין לך למעט אלא מה שלא נברר לחלק מזבח מעולם ומאי ניהו קמצים שלא קידשו מעולם בכלי: לאישים. לאש: היא העולה על מוקדה. דבר שהוא למוקד ועולה היא בהוייתן יהא ולא ירד היא משמע בהוייתה תהא משעלתה על מוקדה: אף כל שראוי לאישים. לאפוקי דם ונסכים (פסולים) דכמפרש בסיפא אין בין דברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים: רבי שמעון סבירא ליה בנסכים של זבח כרבי יהושע (ובדם) ובנסכים הבאין בפני עצמן כרבן גמליאל ולאו ממוקדה יליף אלא טעמא אחרינא אית ליה כדמפרש בגמרא: אם הזבח כשר והנסכים פסולין. בגון שיצאו או נטמאו: או הזבח נפסל והנסכים כשרין. הואיל והם באים בגללו נפסלו עמו ובטלה תורת הקרבה מהן: הזבח לא ירד. דמזבח קדשו:

והנסכים

הנסכין כשירין והזבח פסול. אי אפשר להיות לנסכין כשירים גמורין כיון דהזבח פסול אלא בלומר כשירין מפסול עצמן: **למעוטי** מאי. אי למעוטי קטרת קאתי הא תנא ליה סיפא ובן רובע וברבע קתני בסיפא ולא הוה ליה למיתניא ראוי לו אלא המזבח מקדש את הפסולין:

למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי. לכאורה אפילו אליבא דר"ש קאי דאמר לקמן (דף פד.) בנשפך דמה דלא ירד חדא דלכולהו תנאי מיבעי ליה לאשכוחי שאין ראוי לו ועוד מדפריך עלה מ"ש מדעולא דההיא דעולא אתיא כר"ש דלרבי יהודה ירדו מדאמר עלה רבי זירא לקמן אף אנן נמי תנינא שנשפך דמה כר' וכי קאמר למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי הכי נמי דהוה מצי למימר לרבי יהודה למעוטי אימורי קדשים קלין שהעלן לפני זריקת דמים דירדו אלא משום דאיירי לר' שמעון נקט הכי והקשה ה"ר חיים דהא שמעינן לר' שמעון בהקומץ רבה (מנחות דף כו.) דקומץ לא בעי קידוש כלי וצריך לומר על כרחין דהכא אליבא דרבנן נקט דבעו בקומץ קידוש כלי בדקיימא לן בכל דוכתי ולא כרבי שמעון ולרבי שמעון משכחת לה שאין ראוי לו כגון לבונה קודם קמיצת הסולת שהלבונה ניתרת בקמיצת הסולת ועוד נראה דההיא דעולא כבולי עלמא דבכל דוכתי מייתי לה הכא ובפ"ק דמעילה (דף ז:) ועוד מדפריך מאי שנא מדעולא ולא פריך מ"ש ממתני' שנשפך דמה וכן במעילה דמייתי מדעולא ולא מייתי ממתני' דנשפך אע"ג דמייתי דומה לדומה מתמה משמע דההיא דעולא כבולי עלמא דאפי' ר' יהודה מודה דנעשו לחמו של מזבח ולא דמי לנשפך דמה כיון דאיכא זריקת דמה והא דאמר רבי זירא לקמן אף אנן נמי תנינא לר"ש מוכח שפיר דנעשה לחמו של מזבח ודחי הש"ס דאפילו לרבי שמעון אין כאן ראיה וה"ה דהוה מצי למימר דלר"ש פשיטא וכי איצטריך ליה לעולא לאשמועינן אליבא דר' יהודה:

והוא לאהדורי פוקעין הוא דאתא. ומהא דדרשינן לקמן ועשית עולותיך הבשר והדם עיבולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיבולי גידים ועצמות לא נפקי פוקעין דקסבר האי תנא דלא אמרינן ממילא שמעינן מינה כי היכי דנפקא לן בסמוך מאשר תאכל האש את העולה דדרשינן עיבולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיבולי קטרת ומאן דאית ליה ממילא שמעת מינה הכי נמי הוה מצי למידרש פוקעין מועשית ומ"מ תרוויהו צריכי מאשר תאכל האש דמועשית לא הוה ממעטין קטרת כיון דבר הקרבה הוא כמו בשר ודם ועוד יש לומר דהיינו טעמא דלא נפקא פוקעין מדדרשינן עיבולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיבולי גידים ועצמות משום דהוה מוקמינא ליה משפירשו מן המערכה ועודם על גבי המזבח ולא נפלו לארץ אבל נפלו לארץ אפילו עיבולי עולה אי אתה מחזיר: **ואי** אתה מחזיר עיבולי קטרת. עיבולי לבונה לא ממעט דמהדרינן להו כדמוכח בהקומץ רבה (מנחות דף כו:) והיינו טעמא דעל המזבח כל הראוי למזבח החיצון קאמר: **מה** עולה ראויה. וצריך לדקדק בבולה שמעתין דמרבינן כל הקרבנות אע"ג דכתיב עולה: **הוה** אמינא אפילו מחזיים. ובדוקין שבעין ואליבא דרבי עקיבא כדאמר לקמן כתב רחמנא עולה שראוי לעלות: **(כל** עולין) אפילו מנחה. תימה דבפרק שתי מדות (מנחות דף צ:) ממעטים מנחה מנסכים מדכתב עולה ויש לומר דשאני התם דמסתבר עולה דווקא דבולה כליל דדומיא דנסכים דבולה למזבח אי נמי שאני הכא דכתיב כל הנוגע במזבח יקדש דכל משמע לרבויי אי נמי משום דכתיב זאת תורת דריבה תורה אחת לכל העולין:

הלן

גמרא רָאוּי לוֹ, אִין. שֶׁאֵין רָאוּי לוֹ, לֹא. לְמַעוּטֵי מַאי. אָמַר רַב פָּפָּא, לְמַעוּטֵי קְמָצִין שֶׁלֹּא קִידְּשׁוּ בִּכְלִי. מַתְקִיף לָהּ רַבִינָא, מַאי שְׁנָא מִדְּעוּלָּא. דְּאָמַר עוּלָּא, אֵימוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּין, שֶׁהֶעֱלָן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן, לֹא יֵרְדוּ, נַעֲשׂוּ לַחְמוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. הָנָךְ, לֹא מִיחַסְּרוּ מַעֲשֶׂה בְּגוּפַיְיהוּ: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כָּל הָרָאוּי לָאִישִׁים כו': וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל נַמִּי, הָכְתִיב ׳עוֹלָה עַל מוֹקְדָהּ׳. הַהוּא, לְאַהְדּוּרֵי פּוֹקְעִין, הוּא דַּאֲתָא. וְאִידָךְ, לְאַהְדּוּרֵי פּוֹקְעִין, מִנָּא לֵיהּ. נָפְקָא לֵיהּ מִ׳אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ׳. וְאִידָךְ, הַהוּא מִיבְּעֵי לֵיהּ, לְ׳עִיכּוּלֵי עוֹלָה אַתָּה מַחֲזִיר וְאִי אַתָּה מַחֲזִיר עִיכּוּלֵי קְטֹרֶת׳. דְּתָנֵי רַבִּי חֲנִינָא בַּר מְנִיוֹמֵי בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, ׳אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעוֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ׳, עִיכּוּלֵי עוֹלָה אַתָּה מַחֲזִיר, וְאִי אַתָּה מַחֲזִיר עִיכּוּלֵי קְטֹרֶת. וְאִידָךְ, לָאו מִמֵּילָא שְׁמַע מִינָּהּ, דְּעִיכּוּלֵי עוֹלָה מַהֲדְּרִינַן: רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל הָרָאוּי לְמִזְבֵּחַ כו': וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נַמִּי, הָכְתִיב ׳מִזְבֵּחַ׳. הַהוּא מִיבַּעְיָא לֵיהּ, מַאי (טַעֲמָא) קָאָמַר רַחֲמָנָא, כָּל הָרָאוּי לְמִזְבֵּחַ, מִקְדֵּשׁ מִזְבֵּחַ. וְאִידָךְ, מִזְבֵּחַ אַחֲרִינָא כְּתִיב. וְאִידָךְ, הָכְתִיב ׳עוֹלָה׳. לֹא שְׁנָא, הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. לֹא שְׁנָא, לֹא הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַבָּשָׂר כָּשֵׁר כו': תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, ׳עוֹלָה׳, מָה עוֹלָה הַבָּאָה בְּגִלְגַּל עַצְמָהּ, אַף כֹּל הַבָּאִין בְּגִלְגַּל עַצְמָן. יָצְאוּ נְסָכִים הַבָּאִין בְּגִלְגַּל זֶבַח. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַר ׳כָּל הַנּוֹגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ׳, שׁוֹמֵעַ אֲנִי, בֵּין רָאוּי וּבֵין שֶׁאֵינוֹ רָאוּי. תַּלְמוּד לוֹמַר ׳הַבָּשָׂר׳. מַה הַבָּשָׂר, רָאוּי אַף כֹּל, רָאוּי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, ׳עוֹלָה׳, מָה עוֹלָה רְאוּיָה, אַף כֹּל רְאוּיָה. מַאי בֵּינַיְיהוּ. אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, עוֹלַת הָעוֹף פְּסוּלָה, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. מַר, מַיְיתֵי לָהּ מִ׳עוֹלָה׳. וּמַר, מַיְיתֵי לָהּ מִ׳הַבָּשָׂר׳. וּלְמַאן דְּמַיְיתֵי לָהּ מִ׳הַבָּשָׂר׳, הָכְתִיב ׳עוֹלָה׳. אִי כְּתִיב ׳הַבָּשָׂר׳ וְלֹא כְּתִיב ׳עוֹלָה׳, הֲוָה אָמִינָא, אֲפִילּוּ מֻחֲזִים. כָּתַב רַחֲמָנָא ׳הַבָּשָׂר׳. וּלְמַאן דְּמַיְיתֵי לֵיהּ מִ׳עוֹלָה׳, הָא כְּתִיב ׳הַבָּשָׂר׳. אִי כְּתִיב ׳עוֹלָה׳ וְלֹא כְּתִיב ׳הַבָּשָׂר׳, הֲוָה אָמִינָא, אֲפִילּוּ מִנְחָה. כָּתַב רַחֲמָנָא ׳הַבָּשָׂר׳. מַאי אִיכָּא בֵּין הָנֵי תַּנָּאֵי לְהָנֵי תַּנָּאֵי דְּמַתְנִיתִין. אָמַר רַב פָּפָּא, קְמָצִים שֶׁקִּדְּשׁוּ בַּכְּלִי, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. לְתַנָּאֵי דִּידָךְ, לֹא יֵרְדוּ. לְתַנָּאֵי דְּמַתְנִיתָא, יֵרְדוּ. (רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר), מִנְחָה הַבָּאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, לְדִבְרֵי כוּלָּן לֹא תֵּרֵד. לְדִבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וְרַבִּי עֲקִיבָא,

תרד

והנסכים ירדו. שאין מזבח מקדש פסולין אלא בבאין בגלל עצמן אבל לא הבאין בגלל אחרים כדיליף ר"ש טעמיה בגמרא (מפרש): **גמ' למעוטי מאי.** שלא נראה למזבח לדברי הכל: **אימורי קדשים קלים לפני זריקת דמן.** לא הובררו למזבח שזריקת דמן שלהן קובעתן לחלק גבוה לענין מעילה מה שאין כן בקדשי קדשים שהן מתחילתן לגבוה ואימוריהן עולין למזבח אבל קדשים קלים אין בהן מעילה אפי' באימוריהן כדתניא בתורת כהנים את קדשי ה' המיוחדים לשם יצאו קדשים קלים אבל לאחר זריקת דמים יש מעילה באימוריהן דנפקא לן מוכל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים למעילה ואפילו הכי קאמר לא ירדו: **בגופייהו.** דאיפסולן בדבר אחר הוא: **ההוא לאהדורי פוקעין.** דלאו אפסולין קאי אלא אכשרין שפוקעין מן היקידה אישיקלט"ר וקאמר קרא שיחזירה למוקדה דעל מוקדה משמע מוקד שהיה לה כבר: **אשר תאכל האש הוא.** קרא יתירא הוא דפשיטא דדשן מאשר תאכל האש הוא אלא לדרשא אתא אשר תאכל האש ותפקעם העולה מעל המזבח חזור והעלם על המזבח: **לאו ממילא ש"מ הוא.** הילכך לא בעי קרא אחרינא: **מקדש מזבח.** ללמדך טעמא שלא ירד משום קדושת מזבח הוא: **מזבח אחרינא כתיב.** כל הנוגע במזבח יקדש (שמות כט): **שעת הכושר.** להקטרה לפני פסולו כגון לן ויוצא וטמא: **לא היתה לו שעת הכושר.** נשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו: **ת"ל ככשים.** וסמיך ליה וזה אשר תעשה על המזבח: **ר' עקיבא אומר.** עולה בהאי קרא כתיב: **מר מייתי לה מעולה.** דלא תרד דאף עולת העוף משמע ומר מייתי לה לקידושי פסולין מכבשים בהמה ולא עוף: **כתב רחמנא עולה.** משראוי לעלות: **ה"ג** קמצים שקדשו בכלי איכא ביניהו לתנא דידן לא ירדו לתנא דמתניתא ירדו: **קמצים שקידשו בכלי.** ונפסלו: **לתנאי דידן.** רבן גמליאל ורבי יהושע לא ירדו דגמרי לה ממוקדה וממזבח והני בני מזבח ומוקדה נינהו עד שלא נפסלו: **לתנאי דמתניתא.** רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא ירדו דעולה בעינן אבל מנחה תרד:

מנחה

[לו.]

מָה הַבַּעַל אֵינוֹ מֵפֵר אֶלָּא נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִנּוּי נֶפֶשׁ וּנְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, אַף הָאָב אֵינוֹ מֵפֵר אֶלָּא נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִנּוּי נֶפֶשׁ וּנְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בֵּין לִנְדָרִים בֵּין לִשְׁבוּעוֹת, הַבַּעַל מֵפֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לִנְדָרִים מֵפֵר, וְלֹא לִשְׁבוּעוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: אַף בִּנְדְרֵי הַזָּקֵן פְּלִיגִין רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בֵּין לִנְדָרִים בֵּין לִשְׁבוּעוֹת הַזָּקֵן מַתִּיר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לִנְדָרִים הַזָּקֵן מַתִּיר, וְלִשְׁבוּעוֹת אֵין הַזָּקֵן מַתִּיר. וְאָתְיָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּהָדָא דְּאִיסִי. חַד בַּר נַשׁ אֲתָא מִשְׁרֵי נִדְרָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵי. מִן דַּעֲטַף וְיָתִיב לֵהּ, אֲמַר לֵהּ: מָה אִשְׁתְּבַעַתְּ? אֲמַר לֵהּ: ״אֵיפּוֹפִי יִשְׂרָאֵל לָא עָלְלָה לְבֵיתִי״. אֲמַר לֵהּ: ״אֵיפּוֹפִי יִשְׂרָאֵל וְלָא עָלְלָה לְבַייְתָךְ״.

רַבִּי זְעֵירָא פְּתַר מַתְנִיתָא: אֵלּוּ נְדָרִים שֶׁמֵּפֵר: נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִנּוּי נֶפֶשׁ, ״אִם אֶרְחַץ׳ וְ׳אִם לֹא אֶרְחַץ׳, ״אִם אֶתְקַשֵּׁט׳ וְ׳אִם לֹא אֶתְקַשֵּׁט׳. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵין אֵלּוּ נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, אֶלָּא נְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ. אֵילּוּ הֵן נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ כְּרַבִּי יוֹסֵי? כְּשֶׁאָמְרָה ״קוֹנָם פֵּרוֹת הָעוֹלָם עָלַי׳, הֲרֵי זֶה יָפֵר.

רַבָּנִין אָמְרִין: נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, הֵפֵר לָהּ, מוּפָר לְעוֹלָם. נְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, אֵינוֹ מוּפָר אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהִיא עִמּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּין נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ בֵּין נְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, הֵפֵר לָהּ, מוּפָר לְעוֹלָם. וְהָא רַבָּנִין אָמְרִין, נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, הֵפֵר לָהּ, מוּפָר לְעוֹלָם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, נְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, הֵפֵר לָהּ, מוּפָר לְעוֹלָם. מַה בֵּינֵיהוֹן? בְּשֶׁאָמְרָה ׳קוֹנָם הֲנָיָתִי עָלֶיךָ אִם אֵצֵא מֵרְשׁוּתֶךָ׳.

[לו:]

וְיָפֵר לָהּ! בְּשֶׁאָמְרָה ׳קוֹנָם הֲנָיָתִי גּוּפִי עָלֶיךָ, לִכְשֶׁאֵצֵא מֵרְשׁוּתֶךָ׳. רַבָּנִין אָמְרִין: נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ הֵן. רַבִּי זְעֵירָא וְרַבִּי הִלָּא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: נְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ הֵן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. דְּתְנִינַן תַּמָּן: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: יָפֵר, שֶׁמָּא יִגָּרְשֶׁנָּה וּתְהֵא אֲסוּרָה לַחֲזוֹר לוֹ.

רַבִּי הִלָּא פְּתַר מַתְנִיתָא: אֵלּוּ נְדָרִים שֶׁהוּא מֵפֵר לָהּ: נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִנּוּי נֶפֶשׁ - ״אִם אֶרְחַץ׳ ״אִם לֹא אֶרְחַץ׳. ״אִם אֶתְקַשֵּׁט׳ ״אִם לֹא אֶתְקַשֵּׁט׳ מַהוּ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵין אֵלּוּ נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, אֶלָּא אֵלּוּ נְדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ. אֵילּוּ הֵן נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ דִּבְרֵי הַכֹּל? ״אִם אֶרְחַץ׳ ״אִם לֹא אֶרְחַץ׳. וְתָנֵי כֵן: נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ: ״אִם אֶרְחַץ׳ ״אִם לֹא אֶרְחַץ׳. ״אִם אֶתְקַשֵּׁט׳ ״אִם לֹא אֶתְקַשֵּׁט׳, בֵּין עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא בֵּין עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי הִלָּא.

מְחַלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי! דְּתָנֵי: מַעְיָן שֶׁל בְּנֵי הָעִיר, הֵן וַאֲחֵרִים - הֵן קוֹדְמִין לַאֲחֵרִים. אֲחֵרִים וּבְהֶמְתָּן - אֲחֵרִים קוֹדְמִין לִבְהֶמְתָּן. כְּבִיסָתָן וְחַיֵּי אֲחֵרִים - כְּבִיסָתָן קוֹדֶמֶת לְחַיֵּי אֲחֵרִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאן

תַּנָּא כְּבִיסָה חַיֵּי נֶפֶשׁ? רַבִּי יוֹסָה. דְּתָנֵי: אֵין נוֹתְנִין מֵהֶן לֹא לְמִשְׁרָה וְלֹא לִכְבִיסָה[כא], רַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר בִּכְבִיסָה. מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי, תַּמָּן הוּא אָמַר: אֵין רְחִיצָה חַיֵּי נֶפֶשׁ, וְכָא הוּא אָמַר כְּבִיסָה חַיֵּי נֶפֶשׁ! אָמַר רַבִּי מָנָא: אָדָם מִגַלְגֵּל בִּרְחִיצָה, אֵין אָדָם מִגַלְגֵּל בִּכְבִיסָה[כב].

יְהוּדָה אִישׁ הוּצָא עָבִיד טְמִיר בִּמְעָרְתָּא תְּלָתָא יוֹמִין, מֵיקוּם עַל הָדֵין טַעְמָא[כג]: מִנַּיִן שֶׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אַחֶרֶת? אֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חַלַפְתָּא. אֲמַר לֵהּ: אִית לִי טְמִיר בִּמְעָרְתָּא תְּלָתָא יוֹמִין מֵיקוּם עַל הָדֵן טַעְמָא, מִנַּיִן שֶׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אַחֶרֶת? קָרָא לְרַבִּי אַבָּא בְּרֵיהּ, אֲמַר לֵהּ: הָדֵן טַעְמָא מִנַּיִן שֶׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אַחֶרֶת? אֲמַר לֵהּ (יְהוֹשֻׁעַ כא, מ): "תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה". תִּהְיֶינָה עִיר, וְאַחַר־כָּךְ מִגְרָשֶׁיהָ סְבִיבוֹתֶיהָ. אֲמַר לֵהּ: מִי גָּרַם לָךְ? דְּלָא יִלְפְּתַהּ עִם חֲבֵירָךְ[כד].

נִיחָא ׳אִם אֶרְחַץ׳ ׳אִם לֹא אֶרְחַץ׳. וְתִרְחַץ? אָמַר רַבִּי מָנָא: בְּשֶׁאָמְרָה ׳קוֹנָם הֲנָיָתִי עָלֶיךָ מִשֶּׁאֶרְחַץ אִם אֶרְחַץ׳.

[לז.]

וְיָפֶר לָהּ! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: בְּשֶׁלֹּא אָמְרָה אֶלָּא ׳קוֹנָם הֲנָיַת גּוּפִי עָלֶיךָ לְכִשֶּׁאֶרְחַץ׳. וְיָכֹל! לָא כֵן אָמַר רַב הוּנָא: ׳הֲנָיָתִי עָלֶיךָ׳ - כּוֹפָהּ וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ, ׳הֲנָיָתָךְ עָלַי׳ - הֲרֵי זֶה יָפֵר! שָׁנְיָא הִיא, שֶׁהִיא הֲנָיָתוֹ וַהֲנָיָתָהּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי: ׳אִם אֶרְחַץ, אִם לֹא אֶרְחַץ לְעוֹלָם׳, ׳אִם אֶתְקַשֵּׁט, וְאִם לֹא אֶתְקַשֵּׁט לְעוֹלָם׳. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי נַסָּא: ׳אִם אֶרְחַץ, וְאִם לֹא אֶתְקַשֵּׁט׳, ׳אִם אֶתְקַשֵּׁט וְאִם לֹא אֶרְחַץ׳.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: אֵלּוּ הֵן נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ: אָמְרָה ׳קוֹנָם פֵּרוֹת הָעוֹלָם עָלַי׳ - הֲרֵי זֶה יָפֵר. ׳פֵּרוֹת הַמְּדִינָה זוֹ עָלַי׳ - יָבִיא לָהּ מִמְּדִינָה אַחֶרֶת. ׳פֵּרוֹת הַחֲנוָנִי זֶה עָלַי׳ - אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר, אִם לֹא הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ - הֲרֵי זֶה יָפֵר; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסָה.

גְּמָרָא: שְׁמוּאֵל אָמַר: אָמְרָה ׳קוֹנָם פֵּרוֹת הָעוֹלָם עָלַי׳, וְהָיוּ שָׁם צְבוּרִים בְּסִדְקֵי - יִקַּח לָהּ מֵהֶן.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: ׳קוֹנָם פֵּרוֹת בְּנֵי זוֹ הַמְּדִינָה עָלַי׳, וְהָיוּ שָׁם אַכְסַנָּאִין מוֹכְרִין - יִקַּח מֵהֶן.

כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר ל, יד): "כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ", כְּגוֹן ׳פִּלְפֵּל שֶׁאֲנִי טוֹעֶמֶת׳, ׳קִלְסְקִין[כה] שֶׁאֲנִי טוֹעֶמֶת׳. לֹא סוֹף דָּבָר שֶׁיֵּשׁ מֵאוֹתוֹ הַמִּין, אֶלָּא אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ מֵאוֹתוֹ הַמִּין, שֶׁמָּא יָבִיא לָהּ אַחֵר מֵאוֹתוֹ הַמִּין.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, אַחַת יָפָה וְאַחַת רָעָה, נָתְנָה עֵינֶיהָ בַּיָּפָה וְנִדְרָה מִן הָרָעָה - הֲרֵי זֶה יָפֵר.

אָסוּר לִשְׁרוֹת פִּשְׁתָּן אוֹ לְכַבֵּס בְּגָדִים בְּמֵי פֵּרוֹת שֶׁל שְׁבִיעִית.

[כא] אָדָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם בְּשִׁעַת הַדְּחָק בְּלֹא רְחִיצָה, אֲבָל אֵינוֹ יָכוֹל [כב] לְהִתְקַיֵּם לְלֹא כִּבּוּס בְּגָדָיו.

[כג] הִסְתַּגֵּר בִּמְעָרָה שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּדֵי לִמְצֹא מָקוֹר דִּין זֶה.

בִּגְלַל שֶׁלֹּא לָמַדְתָּ עִם חֲבֵרֶיךָ לֹא מָצָאתָ אֶת הַמָּקוֹר לְדִין זֶה,

[כד] כִּי לִמּוּד עִם הָרַבִּים מְסַיֵּעַ יוֹתֵר לְהַצְלָחָה.

[כה] עוּגוֹת

מִפְּנֵי מָה הוּא מֵפֵר? חַבְרַיָּא אָמְרֵי: מִפְּנֵי נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ שֶׁלָּהּ. רַבִּי זְעֵירָא וְרַבִּי הִלָּא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: מִפְּנֵי נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ שֶׁלּוֹ. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: כָּל הַנִּדָּרִים אָדָם מֵפֵר, חוּץ מֵהָאוֹמֶרֶת ׳הֲנָיָתִי עַל פְּלוֹנִי׳. הָא

[לז:]

׳הֲנָיַת פְּלוֹנִי עָלַי׳ - יָפֵר. וְהָתְנִינַן: ׳קוֹנָם פֵּרוֹת חֲנָנִי זֶה עָלַי׳, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר! פְּתַר לַהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי, וַחֲלוּקִים עָלָיו. דִּתְנִינַן תַּמָּן: אִם לֹא הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ, הֲרֵי זֶה יָפֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: דּוּ מַקִּישׁ לַהּ, דּוּ יָב לַהּ. אָמַר רַבִּי מָנָא: דּוּ יָב לַהּ מִקָּמָּה טָבָא.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: ׳קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לַבְּרִיּוֹת׳ - אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר, וְיִכְלָה הִיא לֵהָנוֹת בְּלֶקֶט וּבְשִׁכְחָה וּבְפֵאָה. ׳קוֹנָם כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם נֶהֱנִין לִי׳ - יִטְלוּ עַל כָּרְחוֹ. ׳כֹּהֲנִים אֵלּוּ וּלְוִיִּם אֵלּוּ נֶהֱנִין לִי׳ - יִטְלוּ אֲחֵרִים.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּנִי מַתְנִיתָא: ׳וְיִכְלָה הִיא לֵהָנוֹת בְּלֶקֶט בְּשִׁכְחָה וּבְפֵאָה׳. תָּנֵי: ׳וּבְמַעֲשַׂר עָנִי׳. לֵית כָּאן מַעֲשַׂר עָנִי, מַעֲשַׂר עָנִי נִתָּן בִּזְכִיָּיה, וְאֵלּוּ בַּעֲזִיבָה.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא אָמַר: אָדָם נוֹתֵן מַעֲשְׂרוֹתָיו בְּטוֹבַת הֲנָיָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין אָדָם נוֹתֵן מַעֲשְׂרוֹתָיו בְּטוֹבַת הֲנָיָה. מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה? ״וְאִישׁ אֶת קָדָשָׁיו לוֹ יִהְיֶה״ (בַּמִּדְבָּר ה, י). וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: ״לוֹ יִהְיֶה״ - יִתְּנֵם לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָה: ׳קוֹנָם כֹּהֲנִים וּלְוִיִּים נֶהֱנִים לִי׳ - יִטְלוּ עַל כָּרְחוֹ! פְּתַר לַהּ בְּאוֹמֵר: ׳אִי אֶפְשִׁי לִתֵּן מַתָּנָה כָּל עִקָּר׳. תֵּדַע שֶׁהוּא כֵן, דִּתְנִינַן: **׳כֹּהֲנִים אֵלּוּ לְוִיִּם אֵלּוּ נֶהֱנִים לִי׳ - יִטְלוּ אֲחֵרִים.**

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן: ׳אֹמֵר הוּא לְיִשְׂרָאֵל: הֵא לְךָ סֶלַע זֶה, וְתֵן בְּכוֹר זֶה לְבֶן בִּתִּי כֹהֵן׳! פְּתַר לַהּ, בְּרוֹצֶה לִתֵּנוֹ לִשְׁנַיִם, וּבֶן בִּתּוֹ אֶחָד מֵהֶן. אֹמֵר לוֹ: הֵא לְךָ סֶלַע וְתֵן כֻּלּוֹ לְבֶן בִּתִּי כֹהֵן. בְּעוֹן קַמֵּי רַבִּי זְעֵירָא: כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל אָסוּר?! מַה אֲגִיבוֹן? רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: לָא אֲגִיבוֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַב אַחָא אָמַר:

[לח.]

הָכֵן אֲגִיבוֹן: עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה, כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל לָמָּה הוּא אָסוּר? לֹא מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן? אוֹף רַבִּי יוֹחָנָן אִית לֵהּ, כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: חִלּוּל קְדָשִׁים יֵשׁ כָּאן, וְתֵימַר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן?! וְעוֹד מִן הָדָא: הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם הַמְסַיְּעִין בַּגְּרָנוֹת, אֵין נוֹתְנִין לָהֶן לֹא תְרוּמָה וְלֹא מַעֲשֵׂר. וְאִם נָתַן חִלֵּל, ״וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ (וַיִּקְרָא כב, טו), וְהֵן מְחַלְּלִין אוֹתָן.

יוֹתֵר מִכֵּן אָמְרוּ: תְּרוּמָתָן אֵינָן תְּרוּמָה, וּמַעְשְׂרוֹתָן אֵינָן מַעֲשֵׂר, וְהֶקְדֵּשָׁן אֵינָן הֶקְדֵּשׁ. וַעֲלֵיהֶן הַכָּתוּב אוֹמֵר (מִיכָה ג, יא): ״רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ״. וְהַמָּקוֹם מֵבִיא עֲלֵיהֶן שָׁלֹשׁ פָּרָעֲנִיּוֹת (שָׁם, יב): ״לָכֵן

בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ, וִירוּשָׁלַם עִיִּין תִּהְיֶה, וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר״.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן: הַמְקַדֵּשׁ בִּתְרוּמוֹת וּבְמַעֲשְׂרוֹת וּבְמַתָּנוֹת וּבְמֵי חַטָּאת וּבְאֵפֶר חַטָּאת - הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת, אַף־עַל־פִּי יִשְׂרָאֵל! פְּתַר לַהּ בִּתְרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לוֹ מֵאֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: ׳קוֹנָם שֶׁאֵינִי עוֹשָׂה עַל פִּי אַבָּא׳ וְ׳עַל פִּי אָבִיךְ׳, וְ׳עַל פִּי אָחִי׳ וְ׳עַל פִּי אָחִיךְ׳ - אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. ׳שֶׁאֵינִי עוֹשָׂה עַל פִּיךְ׳ - אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָפֵר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: יָפֵר, שֶׁמָּא תַּעֲדִיף עָלָיו יוֹתֵר מִן הָרָאוּי לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: יָפֵר, שֶׁמָּא יִגָּרְשֶׁנָּה, וּתְהֵא אֲסוּרָה לַחֲזוֹר לוֹ.

גְּמָרָא: תַּמָּן תְּנִינַן: הַמְקַדִּישׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי אִשְׁתּוֹ, הֲרֵי זוֹ עוֹשָׂה וְאוֹכֶלֶת. הַמּוֹתָר, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הֶקְדֵּשׁ. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר: חֻלִּין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בְּמוֹתַר חָמֵשׁ סְלָעִים פְּלִיגִין. דּוּ פְתַר לַהּ בְּמַעֲלֶה לָהּ מְזוֹנוֹת, וְאֵינוֹ נוֹתֵן לָהּ מָעָה כֶּסֶף לִצְרָכֶיהָ. וּתְנִינַן: אִם אֵינוֹ נוֹתֵן לָהּ מָעָה כֶּסֶף לִצְרָכֶיהָ, מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ שֶׁלָּהּ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּמוֹתַר לְאַחַר מִיתָה פְּלִיגִין. דּוּ פְתַר לַהּ בְּשֶׁאֵינוֹ מַעֲלֶה לָהּ מְזוֹנוֹת, אֲבָל בְּמַעֲלֶה לָהּ מְזוֹנוֹת, דִּבְרֵי הַכֹּל קְדֻשּׁוּ.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָפֵר. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר: שֶׁלָּהּ.

[לח:]

רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: שֶׁלָּהּ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: שֶׁלּוֹ.

רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: יָפֵר. אָמַר רַבִּי בָּא: בְּשֶׁאָסְרָה מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ מִלַּעֲשׂוֹת עַד חָמֵשׁ סְלָעִים הוּא כּוֹפָהּ, מִכָּן וְאֵילָךְ אֵינוֹ כּוֹפָהּ, שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁמָּא תַּעֲשֶׂה יָתֵר, וְנִמְצָא נֶהֱנֶה מִן הָאָסוּר. לְפוּם כֵּן רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: יָפֵר.

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: יָפֵר. אָמַר רַבִּי הִילָא: אֶפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹת חָמֵשׁ סְלָעִים מְצֻמְצָמוֹת, עַד חָמֵשׁ סְלָעִים כּוֹפָהּ, מִכָּן וְאֵילָךְ אֵינוֹ כּוֹפָהּ, וְאֵינוֹ מִתְיָרֵא שֶׁמָּא תַּעֲדִיף כָּל שֶׁהוּא, וְנִמְצָא נֶהֱנֶה מִן הָאָסוּר. לְפוּם כֵּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר יָפֵר.

אָמַר רַבִּי הִילָא: טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁיּוֹדַעַת שֶׁאִם מְגָרְשָׁהּ הָיָה אֲסוּרָה לַחֲזוֹר לוֹ, וְאַף מַקְנִיטָתוֹ, וְאֵינָהּ מְגָרְשָׁהּ.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: נָדְרָה אִשְׁתּוֹ וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה בִּתּוֹ, נָדְרָה בִּתּוֹ וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה אִשְׁתּוֹ, נָדְרָה בְּנָזִיר וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה בְּקָרְבָּן, בְּקָרְבָּן וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה בְּנָזִיר, נָדְרָה מִן הַתְּאֵנִים וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה מִן הָעֲנָבִים, מִן הָעֲנָבִים וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה מִן הַתְּאֵנִים - הֲרֵי זֶה יַחֲזֹר וְיָפֵר.

גְּמָרָא: אֲפִלּוּ שָׁמַע וְשָׁתַק, אֲפִלּוּ שָׁמַע וְקִיֵּם.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: אָמְרָה ׳קוֹנָם תְּאֵנִים וַעֲנָבִים אֵלּוּ שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת׳, קִיֵּם עַל הַתְּאֵנִים - כֻּלּוֹ קַיָּם. הֵפֵר עַל הַתְּאֵנִים - אֵינוֹ מוּפָר עַד שֶׁיֵּפֵר אַף לָעֲנָבִים. אָמְרָה ׳קוֹנָם תְּאֵנִים שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת וַעֲנָבִים שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת׳, הֲרֵי אֵלּוּ שְׁנֵי נְדָרִים.

גְּמָרָא: אִית תַּנַּי תָּנֵי: "יְקִימֶנּוּ" (בַּמִּדְבָּר ל, יד) – מִמֶּנּוּ, וְ"יְפֵרֶנּוּ" – מִמֶּנּוּ. אִית תַּנַּי תָּנֵי: "יְקִימֶנּוּ" – כֻּלּוֹ, וְ"יְפֵרֶנּוּ" – כֻּלּוֹ. אִית תַּנַּי תָּנֵי: "יְקִימֶנּוּ" – מִמֶּנּוּ, וְ"יְפֵרֶנּוּ" – כֻּלּוֹ. וְאִית תַּנַּי תָּנֵי: "יְקִימֶנּוּ" – כֻּלּוֹ, וְ"יְפֵרֶנּוּ" – מִמֶּנּוּ. מַתְנִיתָא כְּמַאן דְּאָמַר: "יְקִימֶנּוּ" – מִמֶּנּוּ, וְ"יְפֵרֶנּוּ" – כֻּלּוֹ. דְּתַנֵּי: קַיָּם לַתְּאֵנִים קַיָּם לְכֻלּוֹ, הֵפֵר לַתְּאֵנִים אֵינוֹ מוּפָר עַד שֶׁיְּפֵר אַף לָעֲנָבִים.

אָמְרָה 'קוֹנָם תְּאֵנָה שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת, וְעוֹד עֲנָב'? תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָה. דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אַחַר הַנֵּדֶר. וְרַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אַחַר הָאִיסָּר.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: 'יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ נְדָרִים, אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ מְפִירִים' – יָפֵר. 'יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ מְפִירִין, אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה נֶדֶר';

[לט.]

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יָפֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָפֵר.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי זְעִירָא: טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר – עִלָּה הִיא, רוֹצָה שֶׁתִּדּוֹר וְיִגְרְשֶׁנָּה. דִּלְכֵן הָיָה לוֹ לְהָפֵר מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הַמֻּדָּר הֲנָאָה מֵחֲתָנוֹ, וְהוּא רוֹצֶה לִתֵּן לִבְתּוֹ מָעוֹת. אוֹמֵר לָהּ: 'הֲרֵי הַמָּעוֹת הָאֵלּוּ נְתוּנִין לָךְ מַתָּנָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא לְבַעְלֵךְ רְשׁוּת בָּהֶן, אֶלָּא מַה שֶּׁאַתְּ נוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּפִיךְ'.

גְּמָרָא: תָּנֵי: וְלֹא לִיךְ. אָמַר רַב: מַאן תָּנָא 'וְלֹא לִיךְ'? רַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר עָבַד יַד הָעֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאָמַר 'וְלֹא לִיךְ', הָא אִם לֹא אָמַר 'וְלֹא לִיךְ', זָכְתָה הָאִשָּׁה זָכָה בַּעְלָהּ.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: "וְנֵדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ" (שָׁם ל, י), כֵּיצַד? אָמְרָה 'הֲרֵי אֲנִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּשֵּׂאת בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. נָדְרָה וְהִיא בִּרְשׁוּת הַבַּעַל וְהֵפֵר לָהּ, אָמְרָה 'הֲרֵי אֲנִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, הֲרֵי זֶה מוּפָר. נָדְרָה בּוֹ בַּיּוֹם, נִתְגָּרְשָׁה בּוֹ בַּיּוֹם, וְהֶחֱזִירָהּ בּוֹ בַּיּוֹם – אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. זֶה הַכְּלָל: כֹּל שֶׁיָּצָאת לִרְשׁוּת עַצְמָהּ שָׁעָה אַחַת, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר.

גְּמָרָא: הָדָא הִיא, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אַחֲרֵי הַנֵּדֶר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אַחַר הָאִיסָּר. הָיָה נֵדֶר וְאִסָּר כְּאַחַת, הֵיךְ עֲבִידָא? אָמְרָה 'הֲרֵינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם', וְשָׁמַע בַּעְלָהּ וְלֹא הֵפֵר לָהּ, וְגֵרְשָׁהּ, וְהֶחֱזִירָהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, הֲיְנוּ נֵדֶר וְאִסָּר כְּאַחַת.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: תֵּשַׁע נְעָרוֹת נִדְרֵיהֶן קַיָּמִין: בּוֹגֶרֶת וְהִיא יְתוֹמָה; נַעֲרָה בּוֹגֶרֶת, וְיִתוֹמָה; נַעֲרָה שֶׁלֹּא בָּגְרָה, וְיִתוֹמָה; בּוֹגֶרֶת וּמֵת אָבִיהָ; נַעֲרָה שֶׁלֹּא בָּגְרָה, וּמֵת אָבִיהָ; נַעֲרָה בּוֹגֶרֶת וּמֵת אָבִיהָ; נַעֲרָה שֶׁמֵּת אָבִיהָ, מְשֻׁמֶּמֶת אָבִיהָ בָּגְרָה; בּוֹגֶרֶת, וְאָבִיהָ קַיָּם; נַעֲרָה בּוֹגֶרֶת, וְאָבִיהָ קַיָּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַמַּשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ קְטַנָּה,

וְנִתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה, וְחָזְרָה אֶצְלוֹ עֲדַיִן הִיא נַעֲרָה.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁתַּיִם הֵן, וּלְמָה תְּנִינַן תֵּשַׁע? בִּשְׁבִיל לְחַדֵּד אֶת הַתַּלְמִידִין. וּכְרַבִּי יוּדָה: שָׁלֹשׁ.

[לט:]

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: ′קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לְאַבָּא וּלְאָבִיךְ אִם עוֹשָׂה אֲנִי עַל פִּיךְ′, ′שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לְךָ אִם עוֹשָׂה אֲנִי עַל פִּי אַבָּא וְעַל פִּי אָבִיךְ′ – הֲרֵי זֶה יָפֵר.

גְּמָרָא: תָּנֵי: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: לֹא יָפֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָפֵר. מִפְּנֵי מָה הוּא מֵפֵר? חַבְרַיָּא אָמְרֵי: מִפְּנֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ שֶׁלּוֹ. רַבִּי זְעֵירָא וְרַבִּי הִילָא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: מִפְּנֵי נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ שֶׁלָּהּ.

הֲלָכָה יב: מַתְנִיתִין: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים, שָׁלֹשׁ נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְנוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה: הָאוֹמֶרֶת ′טְמֵאָה אֲנִי לָךְ′, ′שְׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינְךְ′, ו′נְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים′. חָזְרוּ לוֹמַר, שֶׁלֹּא תְהֵא אִשָּׁה נוֹתֶנֶת עֵינֶיהָ בְּאַחֵר וּמְקַלְקֶלֶת עַל בַּעְלָהּ. הָאוֹמֶרֶת ′טְמֵאָה אֲנִי לָךְ′ – תָּבִיא רְאָיָה לִדְבָרֶיהָ. ′שְׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינְךְ′ – יַעֲשׂוּ דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה. ו′נְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים′ – יָפֵר חֶלְקוֹ, וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ, וּתְהֵא נְטוּלָה מִן הַיְּהוּדִים.

גְּמָרָא: הָא לֹא הֵבִיאָה רְאָיָה לִדְבָרֶיהָ, פְּשִׁיטָא שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת לְבֵיתָהּ. אָמַר רַבִּי הִלָּא: לָא מִסְתַּבְּרָה אִם הָיָה חָבֵר יָחוּשׁ! וְאִם הָיָה כֹּהֵן, שֶׁהִיא אֲסוּרָה לוֹכַל בִּתְרוּמָה! אַתָּא עוֹבְדָא קֳמֵי רַבִּי חֲנַנְיָה חַבְרִין דְּרַבָּנִין, וְהִתִּירָהּ לוֹכַל בִּתְרוּמָה. אָמַר רַבִּי חַגַּי: אֲנָא יָדַע רֵישָׁא וְסֵיפָא. אִסְטְרַטְיוֹת נִכְנְסוּ לָעִיר, וּבָאָה אִשָּׁה וְאָמְרָה ′אִסְטְרַטְיוֹת חִבְּקָנִי וְהֵטִיל שִׁכְבַת זֶרַע בֵּין בִּרְכַּיי′, וְהִתִּירָהּ לוֹכַל בִּתְרוּמָה.

אַתָּא עוֹבְדָא קֳמֵי רַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְלַי, בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁאָמְרָה: ′הַבַּיְאָם שֶׁלִּי פִּיתַּנִי′. אֲמַר לָהּ: אֵין הַבַּיְאָם אָסוּר?! וַאֲסָרָהּ. הָכָא אַתְּ אָמַר ′וַאֲסָרָהּ′, הָכָא אַתְּ אָמַר ′וְהִתִּירָהּ′? תַּמָּן, בְּאַת לוֹסַר עַצְמָהּ – ′וְהִתִּירָהּ′. בְּרַם הָכָא, בְּאַת לְהַתִּיר עַצְמָהּ – ′וַאֲסָרָהּ′.

שָׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינְךְ – כְּמָא דְּשָׁמַיָּא רְחִיקִין מִן אַרְעָא, כֵּן תְּהֵא הַאי אִתְּתָא רְחִיקָא מִן הָהוּא גַּבְרָא.

יַעֲשׂוּ דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה – אָמַר רַב הוּנָא: יַעֲשׂוּ סְעָדָה, וְהֵן מִתְרַגְּלִין לָבוֹא דֶּרֶךְ סְעָדָה. תָּנֵי: ′כָּלוּי אֲנִי מִמְּךְ′, ′פָּרוּשׁ אֲנִי מִמְּךְ′. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: וּלְמָה לָא תְּנִינַן ′נָטוּל′? אָמַר רַבִּי יוֹסָה: תְּנִיתָהּ בְּסוֹפָא: ′וּנְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים′.

נִתְגָּרְשָׁה, תֵּלֵךְ וְתִדְבַּק בָּעֲרָבִיִּים שֶׁחָשְׁקָה נַפְשָׁהּ בָּהֶם. תָּנֵי: הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר, וְשָׁמַע בַּעְלָהּ וְלֹא הֵפֵר לָהּ, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים:

[מ.]

הוּא נוֹתֵן אֶצְבָּעוֹ בֵּין שִׁנֶּיהָ, שֶׁכֵּן אִם רָצָה לְהָפֵר – יָפֵר. אָמַר: ′אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּהֵא נְזִירָה′ – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִין: הִיא נָתְנָה אֶצְבָּעָהּ בֵּין שִׁנֶּיהָ, שֶׁכֵּן אִם רָצָה לְהָקֵם – מוּקָם. אָמַר: ′אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּהֵא נְזִירָה′, תֵּצֵא שֶׁלֹּא

בִּכְתָבָתָהּ. מַה כֵּן? אָמַר רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה: כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה? וַאֲפִלּוּ כְּמִשְׁנָה הָאַחֲרוֹנָה. מִפְּנֵי מָה אֵינוֹ מֵפֵר לָהּ? ! רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִשְׁנָה הָאַחֲרוֹנָה? וַאֲפִלּוּ תֵימָא כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, מִפְּנֵי מָה נָדְרָה?

הַדְרָן עֲלָךְ אֵלּוּ נְדָרִים וּסְלִיקָא לָהּ מַסֶּכְתָּא דִּנְדָרִים

הַדְרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת נְדָרִים וְהַדְרָךְ עֲלָן, דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת נְדָרִים וְדַעְתָּךְ עֲלָן, לָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת נְדָרִים וְלָא תִתְנַשֵּׁי מִנָּן, לָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי:

יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תוֹרָתְךָ אָמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פַּפָּא, רָמֵי בַּר פַּפָּא, נַחְמָן בַּר פַּפָּא, אַחַאי בַּר פַּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פַּפָּא, רַפְרָם בַּר פַּפָּא, רָכִישׁ בַּר פַּפָּא, סוּרְחַב בַּר פַּפָּא, אַדָּא בַּר פַּפָּא, דָּרוּ בַּר פַּפָּא:

הַעֲרֶב נָא, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ. מֵאֵיבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שָׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם מַסֶּכֶת נְדָרִים, כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה, וּזְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם, וְיִתְקַיֵּם בִּי: בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

[א.]

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: כָּל כִּנּוּיֵי נְזִירוּת כִּנְזִירוּת. הָאוֹמֵר ’אֶהֵא’ - הֲרֵי זֶה נָזִיר, אוֹ ’אֶהֵא נָאוֶה’ - נָזִיר. ’נָזִיק’, ’נָזִיחַ’, ’פָּזִיחַ’ - הֲרֵי זֶה נָזִיר. ’הֲרֵינִי כָּזֶה’, ’הֲרֵינִי מְסַלְסֵל’, ’הֲרֵי אֲנִי מְכַלְכֵּל’, ’הֲרֵי עָלַי לְשַׁלֵּחַ פֶּרַע’ - הֲרֵי זֶה נָזִיר. ’הֲרֵי עָלַי צְפָרִים’ - רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נָזִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָזִיר.

גְּמָרָא: כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר ל, ג): ”אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר”, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ”נֶדֶר”? אֶלָּא מִכָּן שֶׁכִּנּוּיֵי נְדָרִים כִּנְדָרִים. ”אוֹ הִשָּׁבַע” (שָׁם), מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ”שְׁבֻעָה”? אֶלָּא מִכָּן שֶׁכִּנּוּיֵי שְׁבוּעָה כִּשְׁבוּעָה. גר”ש רֵאשָׁ”ה דִּנְדָרִי”ם קַדְמִיתָ”א עַ”ד דְּמָטֵ”י אַשְׁכַּח.

תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל (בַּמִּדְבָּר ו, ב): ”נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר” - מִכָּן שֶׁאָדָם קוֹבֵעַ עָלָיו נְזִירוּת בְּתוֹךְ יְמֵי נְזִירוּתוֹ. תָּנֵי: כָּל כִּנּוּיֵי נְזִירוּת כִּנְזִירוּת, וְלוֹקִין עֲלֵיהֶן. אַף־עַל־גַּב דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין לוֹקִין עַל הָאִיסָּרוֹת, מוֹדֶה הוּא הָכָא שֶׁהוּא לוֹקֶה. אַף־עַל־גַּב דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן, מוֹדֶה הוּא הָכָא שֶׁהוּא לוֹקֶה. אַף־עַל־גַּב דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: סָפֵק נְזִירוּת מָתָר, מוֹדֶה הוּא הָכָא שֶׁהוּא לוֹקֶה. מָה נַן קָיְמִין?

[א:]

אִם בְּמִתְכַּוֵּן לִזּוֹר[א], אֲפִלּוּ אָמַר: ’שֶׁאַזְכִּיר פַּת אֶהֵא נָזִיר’ - נָזִיר, אִם בְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לִזּוֹר, אַף־עַל־גַּב שֶׁהוֹצִיא נְזִירוּת מִפִּיו לֹא יְהֵא נָזִיר. כָּךְ אִם הָיָה קוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וְהִזְכִּיר ”נָזִיר” ’נָזִיק’? אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין, בְּאוֹמֵר אֶחָד מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ נָזַרְתִּי אִם תּוֹפֵשׂ אֶחָד מֵהֶן נְזִירוּת תָּחוּל עָלָיו נְזִירוּת, וְאִם לָאו, לֹא תָּחוּל עָלָיו נְזִירוּת. אֱמָר לוֹ ’שְׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ’.

’אֶהֵא’ - שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשֶׁרָאָה נְזִירִין עוֹבְרִין. וְאָמַר נָוֶה מַהוּ? וְזֶה מַלְעִיג עֲלֵיהוֹן? אוֹ ’אֶהֵא כְּמוֹתָן’? רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: ’הַלְוַאי אֶהֵא כְּמוֹתָן’.

’אוֹ אֶהֵא נָוֶה’, נָזִיר - מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּשֶׁאָמַר ’נָוֶה’, הָדָא הִיא קַדְמִיתָא! אִם בְּתָפוּס בִּשְׁעָרוֹ, וְהָתְנִינַן: ’הֲרֵינִי כָּזֶה’, וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: בְּתָפוּס בִּשְׁעָרוֹ וְהוּא אָמַר ’הֲרֵינִי כָּזֶה’! אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין: בְּאוֹמֵר ’אֵין נָאֶה כָּזֶה’.

’נָזִיק’, ’נָזִיחַ’, ’פָּזִיחַ’ - אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְשׁוֹנוֹת שֶׁבֵּרְרוּ לָהֶן רִאשׁוֹנִים, אֵין רְשׁוּת לְבִרְיָה לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶן. וְהָא תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: ’רָזִיחַ’, ’הָזִיחַ’! אָמַר רַבִּי שִׁילָא: לְשׁוֹנוֹת שֶׁבֵּרְרוּ לָהֶן מִשְׁנָיוֹת אֵין רְשׁוּת לְבִרְיָה לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶן. וְהָתְנֵי בַּר קַפָּרָא: ’חֵרֵס’, ’לָא חַסְפָּא’! אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לָשׁוֹן גָּבוֹהַּ הוּא (אִיּוֹב ט, ז): ”הָאוֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח” וְגוֹ’.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לְשׁוֹן אֻמּוֹת הָעוֹלָם הוּא. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לָשׁוֹן נְיוּתִי הוּא, דְּאִנּוּן קָרְיֵי לְחַסְפָּא - כַּסְפָּא.

[א] לְקַבֵּל נְזִירוּת

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: נִרְאִין דְּבָרִים בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁקּוֹרְאִין לְנָזִיר 'נָזִיק', אָנוּ אוֹמְרִים נָזִיר פְּסִלְיס אֵינוֹ נָזִיר?!

תָּנֵי: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בֵּין כְּנוּיִים בֵּין כְּנוּיֵי כְנוּיִים – אֲסוּרִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כְּנוּיִין – אֲסוּרִין, כְּנוּיֵי כְנוּיִין – מֻתָּרִין. הַיי דֵּן אִנּוּן כְּנוּיֵי כְנוּיִין? אָמַר רַבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא: 'מַנְזְקָא', 'מַנְזִיקָנָא', 'מַפְחַזְנָא'. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: אֵין אֵלּוּ כְנוּיֵי כְנוּיִין, כְּנוּיִין מַמָּשׁ אִנּוּן. אִלּוּ הָאוֹמֵר 'מַנְזַרְנָא', שֶׁמָּא אֵינוֹ נָזִיר?! אִלּוּ 'מַנְזַרְנָא'

[ב.]

כְּאוֹמֵר 'מַפְחַזְנָא'. אִלֵּין אִנּוּן כְּנוּיֵי כְנוּיִין עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי? הָדָא הִיא דְתִנְינַן: 'הֲרֵי עָלַי צְפוֹרִין' – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נָזִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָזִיר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְשׁוּם כְּנוּיֵי כְנוּיִין (דָּנִיֵּאל ד, ל): "עַד דִּי שַׁעֲרֵהּ כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְּצִפְּרִין".

הֲרֵינִי כָּזֶה – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה: בְּתָפוּשׁ בִּשְׂעָרוֹ וְהוּא אָמַר 'הֲרֵינִי כָּזֶה'.

'הֲרֵינִי מְסַלְסֵל', 'הֲרֵינִי מְכַלְכֵּל' – כְּאוֹמֵר 'הֲרֵינִי מִן הַמְסַלְסְלִין', 'מִן הַמְכַלְכְּלִין'. הֲרֵינִי מְסַלְסֵל וּמְכַלְכֵּל, כְּאוֹמֵר לֹא אֲסַלְסֵל וְלֹא אֲכַלְכֵּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים, אֶלָּא שְׁלֹשִׁים. הֲרֵי עָלַי שֶׁלֹּא אֲסַלְסֵל שֶׁלֹּא אֲכַלְכֵּל, כְּאוֹמֵר לֹא אֲסַלְסֵל וְלֹא אֲכַלְכֵּל יוֹתֵר עַל שְׁלֹשִׁים, אֶלָּא שְׁלֹשִׁים.

הֲרֵי עָלַי לְשַׁלֵּחַ פֶּרַע – הֲרֵי אֲנִי מְסַלְסֵל? מְכַלְכֵּל? הֲרֵי עָלַי שֶׁלֹּא אֲסַלְסֵל וְשֶׁלֹּא אֲכַלְכֵּל, הֲרֵי עָלַי לְשַׁלֵּחַ פֶּרַע.

'הֲרֵי עָלַי צְפוֹרִין', רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נָזִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָזִיר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְשׁוּם כְּנוּיֵי כְנוּיִין: "עַד דִּי שַׁעֲרֵהּ כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְּצִפְּרִין". רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מְשׁוּם נָזִיר טָמֵא מֵבִיא עוֹף. וְכִי צְפוֹרִין הוּא מֵבִיא? תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה הוּא מֵבִיא! אִית תַּנַּי תָּנֵי: כָּל עוֹף טָהוֹר קָרוּי 'צְפוֹרִין'. וְאִית תַּנַּי תָּנֵי: כָּל עוֹף, בֵּין טָמֵא בֵּין טָהוֹר קָרוּי 'צְפוֹרִין'. מַן דְּמַר, כָּל עוֹף טָהוֹר קָרוּי 'צְפוֹרִין' (דְּבָרִים יד, א): "כָּל צִפּוֹר טְהֹרָה תֹּאכֵלוּ". וּמַן דְּמַר, כָּל עוֹף בֵּין טָמֵא בֵּין טָהוֹר קָרוּי 'צְפוֹרִין' (יְחֶזְקֵאל לט, יז): "אֱמֹר לְצִפּוֹר כָּל כָּנָף.

מַה טַּעֲמָא דְרַבָּנִין? נַעֲשָׂה כְּמִתְנַדֵּב צִפּוֹרִין לְבֶדֶק הַבַּיִת. מַה נָפֵק מִבֵּינֵיהוֹן? אָמַר 'הֲרֵי עָלַי אָשָׁם'. עַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנִין, מֵאַחַר שֶׁאֵינָן מִתְנַדְּבִין אָשָׁם לְבֶדֶק הַבַּיִת – נָזִיר. עַל דַּעְתֵּיהּ

[ב:]

דְּרַבִּי מֵאִיר, מֵאַחַר שֶׁנָּזִיר טָמֵא מֵבִיא אָשָׁם – אֵינוֹ נָזִיר.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: 'הֲרֵינִי נָזִיר מִן הַחַרְצַנִּים', וּ'מִן הַזָּגִין', וּ'מִן הַתִּגְלַחַת', וּ'מִן הַטֻּמְאָה' – הֲרֵי זֶה נָזִיר, וְכָל דִּקְדּוּקֵי נְזִירוּת עָלָיו. 'הֲרֵינִי כְּשִׁמְעוֹן בֶּן מָנוֹחַ', 'כְּבַעַל דְּלִילָה', 'כְּמִי שֶׁעָקַר דַּלְתוֹת עַזָּה', 'כְּמִי שֶׁנִּקְרוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת עֵינָיו' – הֲרֵי זֶה נָזִיר שִׁמְשׁוֹן. מַה בֵּין נָזִיר עוֹלָם לְנָזִיר שִׁמְשׁוֹן? נָזִיר עוֹלָם, הִכְבִּיד אֶת שְׂעָרוֹ – מְקַל בְּתַעַר, וּמֵבִיא שָׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, וְאִם נִטְמָא – מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה. נָזִיר שִׁמְשׁוֹן,

הִכְבִּיד אֶת שְׂעָרוֹ - אֵינוֹ מֵקֵל, וְאִם נִטְמָא - אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה.

גְּמָרָא: כְּנִי מַתְנִיתָא: אוֹ ׳מִן הַחַרְצַנִּים׳, אוֹ ׳מִן הַזָּגִין׳, אוֹ ׳מִתִּגְלַחַת׳, אוֹ ׳מִטֻּמְאָה׳, אִם אָמַר בְּכֻלָּן נָזִיר: כְּרַבִּי יְהוּדָה, עַד שֶׁיַּזְכִּיר וָוִים, בְּרַם רַבִּי מֵאִיר, אֲפִלּוּ לֹא הִזְכִּיר וָוִין.

׳הֲרֵינִי נָזִיר וְנָזִיר׳ - נָזִיר שְׁתַּיִם. דַּהֲוָה יָכֵיל מֵימַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר נָזִיר׳, נָזִיר שְׁתַּיִם. ׳הֲרֵינִי נָזִיר וְאַחַת׳ - הֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁתַּיִם. ׳וְעוֹד׳ - מוֹנֶה שָׁלֹשׁ. ׳וְשׁוּב׳ - נָזִיר אַרְבַּע. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: ׳כָּהֵם׳ - שְׁמֹנֶה. ׳כְּמוֹתָם׳ - שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. סוּמְכוֹס אָמַר: ׳טֶטְרָגוֹן׳ - אַרְבַּע, ׳טְרִיגוֹן׳ - שְׁלֹשָׁה, ׳דִּיגוֹן׳ - שְׁתַּיִם.

׳הֲרֵינִי׳ - יָד לִנְזִירוּת. ׳הֲרֵי עָלַי׳ - יָד לְקָרְבָּן. רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: תּוֹפְשִׁין אוֹתוֹ מִשּׁוּם יָד לְקָרְבָּן. רַבִּי בוּן בַּר חִיָּה בָּעֵי: אָמַר ׳לֹא אֹכַל לְךָ׳, תּוֹפְשִׁין אוֹתוֹ מִשּׁוּם יָד לִשְׁבוּעָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אָרְחֵיהּ דְּבַר נָשָׁא מֵימַר ׳שְׁבוּעָה לֹא אֹכַל לְךָ׳, דִּלְמָא ׳לֹא אֹכַל לְךָ שְׁבוּעָה׳? אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: אָרְחֵיהּ דְּבַר נָשָׁא מֵימַר ׳קוֹנָתָהּ דְּכוּלְבָּה׳, דִּלְמָא ׳כּוּלְבָּא דְּקוֹנָתָא׳?!

׳לֹא נָזַרְתִּי׳ - מֻתָּר, ׳כְּבָר הָיִיתִי נָזִיר׳ - הֲרֵי זֶה אָסוּר.

רַבִּי בוּן בַּר חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי אַבִּינָה, רַבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה: הָאוֹמֵר ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִיַּיִן שֶׁל עָרְלָה׳ - לֹא אָמַר כְּלוּם. חַבְרַיָּא אָמְרִין:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת פָּרָה פָּרָק רְבִיעִי

א. פָּרָה אֵינָהּ נִפְסֶלֶת בִּלִּינָה, וַאֲפִילּוּ שְׁחָטָהּ הַיּוֹם וּשְׁרָפָהּ לְמָחָר - כְּשֵׁרָה. הִזָּה בַּלַּיְלָה - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. וַאֲפִלּוּ כֻּלָּן בַּיּוֹם, וְאַחַת בַּלַּיְלָה - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. הִזָּה בִּכְלִי - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. וַאֲפִלּוּ כֻּלָּן בַּיָּד וְאַחַת בַּכְּלִי - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. הִזָּה בִּשְׂמֹאל - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. וַאֲפִלּוּ כֻּלּוֹ בִּימִין וְאַחַת בִּשְׂמֹאל - הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה. הִזּוּ שִׁבְעָה כֹּהֲנִים כְּאַחַת - הַזָּאָתָן פְּסוּלָה. זֶה אַחַר זֶה - הַזָּאָתָן כְּשֵׁרָה. הַזָּאוֹת שֶׁבַּפָּרָה שֶׁהִזּוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ שֶׁאֵינָהּ מְכֻוֶּנֶת, אוֹ שֶׁחָסֵר אַחַת מֵהֶן, אוֹ שֶׁטָּבַל אַחַת וְהִזָּה שְׁתַּיִם, שְׁתַּיִם וְהִזָּה אַחַת - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת.

ב. שְׁמָנָהּ מִתּוֹךְ שִׁבְעָה, אִם הוּא בְּכֹהֵן אֶחָד - פְּסוּלָה, שֶׁעָשָׂה עִמָּהּ מְלָאכָה. וְאִם כֹּהֵן אַחֵר - כְּשֵׁרָה. שְׁרָפָהּ אוֹנֵן וּמְחָסֵר כְּפוּרִים - כְּשֵׁרָה. אִיסִי הַבַּבְלִי אוֹמֵר: מְחָסֵר כְּפוּרִים - פְּסוּלָה. שְׁרָפָהּ שֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם - פְּסוּלָה. וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כ): "בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם" - אֵין קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם אֶלָּא לִפְנִים.

ג. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: עוֹלוֹת שֶׁהִקְרִיבוּ אֲבוֹתֵינוּ עַל הַר סִינַי לֹא הָיָה בָּהֶם הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ אֶלָּא מִמַּתַּן תּוֹרָה וָאֵילָךְ. שִׁרַּפַת פָּרָה וְהַזָּאוֹתֶיהָ - בְּכֹהֵן גָּדוֹל. כָּל מַעֲשֶׂיהָ - בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יט, ג): "וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן"; אוֹתָהּ בְּאֶלְעָזָר - שֶׁהוּא סְגַן. וּשְׁאָר כָּל הַפָּרוֹת - בְּכֹהֵן גָּדוֹל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמְרִים: אוֹתָהּ בְּאֶלְעָזָר שֶׁהוּא סְגַן. וּשְׁאָר כָּל הַפָּרוֹת אֲפִלּוּ בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט.

ד. מִצְוָתָהּ בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן שֶׁל כֹּהֵן הֶדְיוֹט. עֲשָׂאָהּ בִּבְגְדֵי זָהָב וּבִבְגְדֵי חוֹל - פְּסוּלָה. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: פָּרָה בַּמֶּה נַעֲשֵׂית? אָמַר לָהֶם: בִּבְגְדֵי זָהָב. אָמְרוּ לוֹ: לִמַּדְתָּנוּ רַבֵּנוּ בִּבְגְדֵי לָבָן!

הַשָּׁלֵם

אָמַר לָהֶם: יָפֶה אֲמַרְתֶּם, אִם מַעֲשֶׂה שֶׁעָשׂוּ יָדַי, וְרָאוּ עֵינַי - שָׂכַחְתִּי, שֶׁשָּׁמְעוּ אָזְנַי - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה! וְלֹא שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ לְזָרֵז אֶת הַתַּלְמִידִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אֶת הַלֵּל הַזָּקֵן שָׁאֲלוּ, לֹא שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְבַקֵּשׁ לְזָרֵז אֶת הַתַּלְמִידִים. שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הַשּׁוֹנֶה וְאֵינוֹ עָמֵל - דּוֹמֶה לְזוֹרֵעַ וְאֵינוֹ קוֹצֵר. הַלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמְשַׂכְּחָהּ, דּוֹמֶה לְאִשָּׁה שֶׁיּוֹלֶדֶת וְקוֹבֶרֶת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: זַמֵּר בָּהּ תִּדִּירָא זַמֵּר.

ה. אֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת בְּבַת אַחַת. מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר - מֵבִיא אַחֶרֶת, וְשׁוֹרֵף עַל גַּבָּהּ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. שְׁרָפָהּ בִּשְׁנֵי חֲצָאִין, זוֹ אַחַר זוֹ; רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי בְּזוֹ, שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה. אֵרַע בָּהּ פְּסוּל בִּשְׁחִיטָתָהּ, בֵּין קֹדֶם פְּסוּלָהּ בֵּין לְאַחַר פְּסוּלָהּ - אֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּגָדִים. בְּהַזָּאָתָהּ, קֹדֶם פְּסוּלָהּ - אֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּגָדִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בֵּין לִפְנֵי פְּסוּלָהּ בֵּין לְאַחַר פְּסוּלָהּ - אֵין מְטַמְּאָה בְּגָדִים, מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִדּוֹנִית עַל שֵׁם סוֹפָהּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מָצָאתִי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלָא בְּצַיְדִין, וְאָמַר: פָּרָה שֶׁאֵרַע בָּהּ פְּסוּל, מַהוּ? אָמַרְתִּי לוֹ: לִפְנֵי פְּסוּלָהּ - מְטַמְּא בְּגָדִים. אַחַר פְּסוּלָהּ - אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּגָדִים. אָמַר לִי: וַהֲלֹא מִשְּׁמְךָ אָמַר לִי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: 'בֵּין לִפְנֵי פְּסוּלָהּ, בֵּין לְאַחַר פְּסוּלָהּ - אֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּגָדִים, מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִדּוֹנֶת עַל שֵׁם סוֹפָהּ'?! אָמַרְתִּי לוֹ: לֹא אָמַרְתִּי! אֲבָל בֵּין אָמַרְתִּי בֵּין לֹא אָמַרְתִּי - נִרְאִין דְּבָרַי!

ו. לְעוֹלָם מַרְבִּין לָהּ עֵצִים עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אַף כְּשֶׁהָיוּ מַרְבִּים - לֹא הָיוּ מַרְבִּים, אֶלָּא חֲבִילֵי אֵזוֹב, שֶׁאֲפָרָן מְרֻבֶּה וְיָפֶה. כָּל מַעֲשֶׂה פָּרָה בַּיּוֹם, חוּץ מֵאֲסִיפַת הָאֵפֶר וְהַמִּלּוּי וְהַקִּדּוּשׁ. כָּל מַעֲשֶׂיהָ בְּכֹהֲנִים, חוּץ מֵאֲסִיפַת הָאֵפֶר וְהַמִּלּוּי וְהַקִּדּוּשׁ. לְעוֹלָם אֵין מְמַלְּאִין וְאֵין מְקַדְּשִׁין וְאֵין מַזִּין מִמֶּנָּהּ עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה אֵפֶר. כָּל מַעֲשֶׂיהָ - מְלָאכָה פּוֹסֶלֶת, חוּץ מֵאֲסִיפַת אֵפְרָהּ וְהַזָּאַת מֵימֶיהָ.

תּוֹסֶפְתָּא

ז. שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַחַטָּאת: מְמַלְּאִין וּמְקַדְּשִׁין מֵי חַטָּאת בְּכָל מָקוֹם. מַזִּין מֵי חַטָּאת וְאֵפֶר חַטָּאת בְּכָל מָקוֹם. עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר: ׳טָהֲרוּ לַחַטָּאת׳ - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. ׳כֵּלִים הַלָּלוּ טְהוֹרִין לַחַטָּאת׳ - מְקַבְּלִין הֵימֶנּוּ. טָבַל לְהַזּוֹת וְלֹא הִזָּה - אוֹכֵל בִּתְרוּמָתוֹ לָעֲרֵב. רָאוּ בְּיָדוֹ מֵי חַטָּאת וְאֵפֶר חַטָּאת - עוֹשִׂין עַל גַּבָּיו טָהֳרוֹת, וְעַל גַּבֵּי בְּגָדָיו וְעַל גַּבֵּי סַנְדָּלָיו.

ח. עַם הָאָרֶץ שֶׁהֵבִיא כֵּלִים לְחַטָּאתוֹ - חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ. אֲבָל הֵבִיא לְתִרוּמָתוֹ - אֵין חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ. הֵבִיא לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ, שֶׁל חַטָּאת - חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ; שֶׁל תְּרוּמָה - אֵין חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ. חָבֵר שֶׁאָמַר לְעַם הָאָרֶץ: ׳הֵבִיא כֵּלִים לְחַטָּאתוֹ׳ - חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ. ׳הֵבִיא לְתִרוּמָתוֹ׳ - אֵין חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ. ׳הֵבִיא לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ׳, שֶׁל חַטָּאת - חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ בֵּין לוֹ וּבֵין לְאַחֵר לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲרִים. וְאִם הֶעֱרִים - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין. וְשֶׁל תְּרוּמָה - אֵין חָבֵר לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְחַטָּאתוֹ וּלְתִרוּמָתוֹ. עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר: ׳כֵּלִים הַלָּלוּ לְחַטָּאתִי הֵבֵאתִי, וְנִמְלַכְתִּי עֲלֵיהֶן לִתְרוּמָתִי׳, הוֹאִיל וְנִתְיַחֲדוּ בִּרְשׁוּת עַם הָאָרֶץ שָׁעָה אַחַת - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין.

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַמֵּבִיא כְּלִי חֶרֶס לְחַטָּאת - טוֹבֵל וְלָן עַל הַכִּבְשָׁן. לָן עַד שֶׁלֹּא טָבַל; רַבִּי מְטַמֵּא. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לָן וְאַחַר כָּךְ טָבַל, אִם לֹא הָיָה בְּחֶזְקַת הַמְשְׁתַּמֵּר - טָמֵא. לְתִרוּמָה - פּוֹתֵחַ כִּבְשָׁן וְנוֹטֵל. מְצָאוֹ פָּתוּחַ, אוֹ שֶׁנִּפְתַּח אֶחָד מֵהֶן - טָמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִן הַסֵּדֶר הַשֵּׁנִי. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִן הַסֵּדֶר הַשְּׁלִישִׁי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים - מִסֵּדֶר הַשְּׁלִישִׁי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים - מִן הַסֵּדֶר הַשֵּׁנִי. וְזוֹ מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה. רַבּוֹתֵינוּ

הַשָּׁלֵם

אָמְרוּ: פּוֹתֵחַ וְנוֹטֵל, וְאֵינוֹ נִמְנָע. וְהֶחָבֵר בָּא, אֲפִלּוּ לְאַחַר שִׁלְשָׁה יָמִים וְנוֹטֵל. גְּלָה חֲפָאִים וּמָצָא אָבָק עַל גַּבֵּי כֵּלִים - הֲרֵי זֶה נִטַּל אֶחָד מֵהֶן, כֻּלָּן בִּרְשׁוּת עַם הָאָרֶץ.

ב. מָקוֹם שֶׁשָּׁם מְשַׁקְּעִין אֶת הַנְּאוֹת בְּטִיט הַלָּבָן, וְחָבֵר עוֹמֵד אַף עַל שִׁקּוּעוֹ. וְעַם הָאָרֶץ עוֹמֵד עַל הָעַמּוּד שֶׁעוֹמֵד עָלָיו - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא אוֹתוֹ עַמּוּד בִּלְבַד. הֶחָבֵר עוֹמֵד לְמַעְלָה, וְעַם הָאָרֶץ לְמַטָּה - שׁוֹלֶה וְנוֹתֵן לוֹ. נֶאֱמָן עַם הָאָרֶץ לוֹמַר: ׳לֹא טִמֵּאתִי׳; מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר.

ג. מִלֵּא דְּלִי לִשְׁתּוֹת וְחִשֵּׁב עָלָיו, עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַמַּיִם - יְעָרֶה וְצָרִיךְ לְנַגֵּב. אִם מִשֶּׁהִגִּיעַ לַמַּיִם חִשֵּׁב עָלָיו - יְעָרֶה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְנַגֵּב. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף אֵינוֹ צָרִיךְ לְעָרוֹת. שִׁלֵּשׁ דְּלִי לְמַלְאוֹת, וְנִפְסַק הַחֶבֶל מִיָּדוֹ, אִם עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַמַּיִם חִשֵּׁב עָלָיו - יְעָרֶה וְצָרִיךְ לְנַגֵּב. עוֹדָהּ בַּמַּיִם וְחִשֵּׁב עָלָיו - מְעָרֶה וְאֵין צָרִיךְ לְנַגֵּב. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף אֵינוֹ צָרִיךְ לְעָרוֹת.

ד. שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁחָתְכָה לְחַטָּאת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מַטְבִּיל, וְאֵין צָרִיךְ לְטַמֵּא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יְטַמֵּא וְיַטְבִּיל. כָּנַס לְתוֹכָהּ מֵי חַטָּאת וְאֵפֶר חַטָּאת, אִם עַד שֶׁלֹּא יַטְבִּילֶנָּה - טָמֵא. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁחָתַךְ שְׁפוֹפֶרֶת בְּבֵית שְׁעָרִים, וְהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין.

ה. הַכֹּל כְּשֵׁרִין לְקַדֵּשׁ, חוּץ מִן הַחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן. רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁקִּדְּשׁוּ, וַאֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתָן קִדּוּשִׁין - כָּשֵׁר. טוּמְטוּם - קִדּוּשׁוֹ פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק עָרֵל, וְהֶעָרֵל פָּסוּל לְקַדֵּשׁ. אַנְדְּרוֹגִינוֹס - קִדּוּשׁוֹ כָּשֵׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק אִשָּׁה. אִשָּׁה פְּסוּלָה לְקַדֵּשׁ.

תּוֹסֶפְתָּא

ו. שׁוּלֵי כְּלֵי עֵץ, כְּלֵי עֶצֶם, וּכְלֵי זְכוּכִית - אֵין מְקַדְּשִׁין בָּהֶן. מִגּוֹפָהּ שֶׁהִתְקִינָהּ לִכְלִי - כְּשֵׁרָה לְקַדֵּשׁ בָּהּ. בֵּיצַת הַנַּעֲמִית - כְּשֵׁרָה לְקַדֵּשׁ בָּהּ. הַחוֹקֵק אַמַּת הַמַּיִם וְעָשָׂה בָּהּ בֵּית קִבּוּל, אַף עַל פִּי שֶׁתִּלְשׁוֹהָ הַמַּיִם וְחִבְּרוּהוּ - אֵין מְמַלְאִין בָּהּ, וְאֵין מְקַדְּשִׁין בָּהּ, וְאֵין מַזִּין מִמֶּנָּה, וְאֵינָהּ צְרִיכָה צָמִיד פָּתִיל, וְאֵין פּוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה. תִּלְשָׁהּ וְחִבְּרָהּ, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ אַחַר תִּלּוּשָׁתָהּ - מְמַלְאִין בָּהּ, וּמְקַדְּשִׁין בָּהּ, וּמַזִּין הֵימֶנָּה, וּצְרִיכָה צָמִיד פָּתִיל, וּפוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה.

ז. מַעְיָן הַיּוֹרֵד לַמִּכְתֶּשֶׁת וּמְבַקֵּשׁ לְקַדֵּשׁ בָּהּ - מַפְסִיק וּמְנַגֵּב, וְחוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ אֶת הַמַּיִם וּמְקַדֵּשׁ. שֹׁקֶת שֶׁנַּמְמִיּוֹת סוֹבְבוֹת אוֹתָהּ, אִם הָיוּ מְעוֹרָבוֹת כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד - קִדּוּשׁ אֶחָד לְכֻלָּן. וְאִם לָאו - צְרִיכָה קִדּוּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עָשָׂה לָהּ עֲטָרָה שֶׁל טִיט, כְּדֵי שֶׁיִּלְכּוּ מַיִם לְשָׁם, בֵּין שֶׁנִּטְּלָת עִמָּהּ וּבֵין שֶׁאֵין נִטֶּלֶת עִמָּהּ - כְּשֵׁרָה. הַשֹּׁקֶת שֶׁל טִיט, אִם נִטֶּלֶת עִמָּהּ - כְּשֵׁרָה. וְאִם לָאו - פְּסוּלָה.

ח. שְׁתֵּי אֲבָנִים שֶׁהִקִּיפָן זוֹ לְזוֹ וַעֲשָׂאָן שֹׁקֶת, וְכֵן שְׁתֵּי עֲרֵבוֹת, וְכֵן הַשֹּׁקֶת שֶׁנֶּחְלְקָה לִשְׁנַיִם; אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּזוֹ הֲלָכָה קָפַצְתִּי לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְאָמַרְתִּי לְפָנָיו: שְׁתֵּיהֶן אֵינָן מְקֻדָּשׁוֹת! שֶׁהַמַּיִם שֶׁבַּסֶּדֶק אֵינָן אֲגוּרִין כִּכְלִי. וְאִם נָגַע בַּסְּפוֹג שֶׁהַמַּיִם חוֹצָה לוֹ - פְּסוּלָה. וְאִם לֹא נָפַל אֶלָּא לְתוֹךְ מְקֻדָּשִׁין - נוֹטְלָן וְסוֹחֲטָן, וְהַמַּיִם כְּשֵׁרִין.

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. הַהוֹלֵךְ לְקַדֵּשׁ - הֲרֵי זֶה נוֹטֵל מַפְתֵּחַ וּפוֹתֵחַ, וְקוֹרֵם וְחוֹפֵר, וְסוֹלֵם וּמוֹלִיךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם - כָּשֵׁר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹסֵק עִם הַקִּדּוּשׁ. וְאִם מִשֶּׁהוֹצִיא אֶת הָאֵפֶר, הֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת אַחֲרָיו - פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּהּ מְלָאכָה. קוֹרֵס עֲלֵי זַיִת, אִם בִּשְׁבִיל שֶׁיִּכָּנֵס בִּשְׁפוֹפֶרֶת - כָּשֵׁר. אִם בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תַּחְזִיק אֵפֶר הַרְבֵּה - פָּסוּל. זָקְפָהּ בָּאָרֶץ אוֹ שְׁנָתָנָהּ לָעוֹמְדִין בְּצִדּוֹ, אִם יֵשׁ שָׁם שׁוֹמְרִים - כָּשֵׁר. אִם אֵין שָׁם שׁוֹמְרִים - פָּסוּל. נָטַל אֶת הָאֵפֶר וְרָאָהוּ שֶׁהוּא מְרֻבֶּה, וְהֶחֱזִירוֹ - כָּשֵׁר. נָתַן אֶת הָאֵפֶר, וְרָאָהוּ שֶׁהוּא מְרֻבֶּה - נוֹטֵל הֵימֶנּוּ וְהוֹלֵךְ וּמְקַדֵּשׁ לְמָקוֹם אַחֵר. נָשְׁבָה הָרוּחַ אֶת הָאֵפֶר וּנְתָנוֹ עַל גַּבֵּי הַמַּיִם, מְנַגֵּב וּמְקַדֵּשׁ בּוֹ - כָּשֵׁר. נִתְּנָהּ לְקַדֵּשׁ; רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: מְנַגֵּב וּמְקַדֵּשׁ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁנִּגַּע בַּמַּיִם - אֵין מְקַדְּשִׁין בּוֹ.

ב. זָלַף בְּיָדוֹ וּבְרַגְלוֹ וּבַחֲרָסִין שֶׁל שֹׁקֶת - פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא בַּכְּלִי. אֲבָל חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה וְזָלְפָה בְּיָדוֹ וּבְרַגְלוֹ, וּבַחֲרָסִין שֶׁל שֹׁקֶת - כָּשֵׁר, מִפְּנֵי שֶׁנִּתְמַלֵּא בַּכְּלִי. נָתַן אֶת הָאֵפֶר וְאַחַר כָּךְ נָתַן אֶת הַמַּיִם - פָּסוּל וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁאִם נָתַן אֶת הַמַּיִם וְאַחַר כָּךְ נָתַן אֶת הָאֵפֶר, וְרָאָה שֶׁהוּא מְרֻבֶּה, וְהוֹסִיף עָלָיו מַיִם אֲחֵרִים - צָרִיךְ קִדּוּשׁ שֵׁנִי, שֶׁאֵין מֵי חַטָּאת עוֹשִׂין מֵי חַטָּאת אֶלָּא עִם מַתַּן אֵפֶר.

ג. הָיָה עוֹמֵד וּמְקַדֵּשׁ וְהִרְתִּיחַ, אוֹ שֶׁעָף, אוֹ שֶׁדְּחָאוֹ חֲבֵרוֹ, אוֹ שֶׁדָּחָתוֹ הָרוּחַ, וּבָא אַחֵר וְקִדֵּשׁ - הֲרֵי זֶה פָּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יט, יז): "וְלָקְחוּ לַטָּמֵא" - עַד שֶׁיִּהְיֶה מִתְכַּוֵּן לְמִלּוּי לְקִדּוּשׁ וּלְהַזָּאָה. מִלֵּא לְעַצְמוֹ בְּאַחַת יָדוֹ, וְעָשָׂה מְלָאכָה בְּאַחַת יָדוֹ; קִדֵּשׁ לְעַצְמוֹ בְּאַחַת יָדוֹ וְעָשָׂה מְלָאכָה בְּאַחַת יָדוֹ - פָּסוּל. מִלֵּא לְאַחֵר בְּאַחַת יָדוֹ, וְעָשָׂה מְלָאכָה בְּאַחַת יָדוֹ - פָּסוּל. קִדֵּשׁ לְאַחֵר בְּאַחַת יָדוֹ וְעָשָׂה מְלָאכָה בְּאַחַת יָדוֹ - כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ שָׁם שׁוֹמְרִים; אֵין שָׁם שׁוֹמְרִים - קָדוֹשׁ לַאֲחֵרִים כְּקָדוֹשׁ לְעַצְמוֹ. מִלֵּא לְעַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת, בְּקִדּוּשׁ אֶחָד - כָּשֵׁר. בִּשְׁנֵי קִדּוּשִׁין - פָּסוּל. קִדֵּשׁ לְעַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת, בְּקִדּוּשׁ אֶחָד - כָּשֵׁר. וּבִשְׁנֵי קִדּוּשִׁין - פָּסוּל. מִלֵּא וְקִדֵּשׁ, קִדֵּשׁ וּמִלֵּא בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת - שְׁנֵיהֶן פְּסוּלִין. מִלֵּא לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת, בְּקִדּוּשׁ אֶחָד - כָּשֵׁר. בִּשְׁנֵי קִדּוּשִׁין - פָּסוּל. קִדֵּשׁ לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת, בֵּין בְּקִדּוּשׁ אֶחָד בֵּין בִּשְׁנֵי קִדּוּשִׁין - כָּשֵׁר. מִלֵּא וְקִדֵּשׁ, קִדֵּשׁ וּמִלֵּא בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת -

תּוֹסֶפְתָּא

הַקְדּוּשׁ כָּשֵׁר וְהַמְלוּי פָּסוּל. זֶה הַכְּלָל: כָּל מְלָאכָה שֶׁיֵּשׁ עִמָּהּ מִלּוּי, בֵּין לוֹ וּבֵין לְאַחֵר – פָּסוּל. וְכָל מְלָאכָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מִלּוּי – שְׁלוֹ פָּסוּל וְשֶׁל אַחֵר כָּשֵׁר.

ד. כָּל דָּבָר שֶׁבִּידוֹ וְעָשָׂה מְלָאכָה, בֵּין שֶׁיֵּשׁ שָׁם שׁוֹמְרִין וּבֵין שֶׁאֵין שָׁם שׁוֹמְרִין – פָּסוּל. כָּל דָּבָר שֶׁבִּידוֹ וְלֹא עָשָׂה מְלָאכָה, אִם יֵשׁ שָׁם שׁוֹמְרִין – כָּשֵׁר. אֵין שָׁם שׁוֹמְרִין – פָּסוּל. מִלֵּא לוֹ וּלְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת – כֻּלָּן פְּסוּלִין. קִדֵּשׁ לוֹ וּלְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת, שֶׁלּוֹ – פָּסוּל. וְשֶׁל חֲבֵרוֹ – כָּשֵׁר. קִדֵּשׁ לוֹ וּמִלֵּא לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת – שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. מִלֵּא לוֹ וְקִדֵּשׁ לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת – שֶׁלּוֹ פָּסוּל וְשֶׁל אַחֵר – כָּשֵׁר. מִלֵּא לְעַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה, הָרִאשׁוֹן – פָּסוּל. וְהַשֵּׁנִי – כָּשֵׁר. קִדֵּשׁ לְעַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה, הָרִאשׁוֹן – כָּשֵׁר. וְהַשֵּׁנִי – פָּסוּל. קִדֵּשׁ וּמִלֵּא לְעַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה – שְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִין. מִלֵּא וְקִדֵּשׁ לְעַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה – שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. מִלֵּא לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה, קִדֵּשׁ וּמִלֵּא לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה – כֻּלָּן כְּשֵׁרִים. מִלֵּא לוֹ וּלְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה, שֶׁלּוֹ – פָּסוּל. וְשֶׁל חֲבֵרוֹ – כָּשֵׁר. וְשֶׁל אַחֵר, קִדֵּשׁ לוֹ וּלְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה – שְׁנֵיהֶן כְּשֵׁרִין. מִלֵּא לוֹ וְקִדֵּשׁ לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו, זֶה אַחַר זֶה, שֶׁלּוֹ – פָּסוּל. וְשֶׁל חֲבֵרוֹ – כָּשֵׁר. קִדֵּשׁ וּמִלֵּא לְאַחֵר בִּשְׁתֵּי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה -שְׁנֵיהֶן כְּשֵׁרִין.

ה. מַלֵּא לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ – הָאַחֲרוֹן כָּשֵׁר. קַדֵּשׁ לִי וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ – הָרִאשׁוֹן כָּשֵׁר. מַלֵּא לִי וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ – שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. קַדֵּשׁ לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ – שְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים. מַלֵּא לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ. קַדֵּשׁ לִי וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ – כֻּלָּן פְּסוּלִין. מַלֵּא לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ. אֲקַדֵּשׁ לְךָ וְקַדֵּשׁ לִי – הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן פְּסוּלִין, וְהָאֶמְצָעִים – כְּשֵׁרִין. קַדֵּשׁ לִי וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ, מַלֵּא לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ, הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן – כָּשֵׁר. וְהָאֶמְצָעִים – פְּסוּלִים. קַדֵּשׁ לִי

הַשָּׁלֵם

וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ, אֲמַלֵּא לְךָ וּמַלֵּא לִי. הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן – כָּשֵׁר. וְהָאֶמְצָעִים – פְּסוּלִין. מַלֵּא לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ. קַדֵּשׁ לִי וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ – אֵינוֹ כָּשֵׁר אֶלָּא הָאַחֲרוֹן. מַלֵּא לִי וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ. אֲמַלֵּא לְךָ וְקַדֵּשׁ לִי – כֻּלָּן פְּסוּלִין. קַדֵּשׁ לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ. מַלֵּא לִי וַאֲקַדֵּשׁ לְךָ – אֵין כָּשֵׁר אֶלָּא רִאשׁוֹן. קַדֵּשׁ לִי וַאֲמַלֵּא לְךָ. אֲקַדֵּשׁ לְךָ וּמַלֵּא לִי – כֻּלָּם כְּשֵׁרִים. וְאִם יֵשׁ שָׁם שׁוֹמְרִין – כֻּלָּן כְּשֵׁרִים.

מַסֶּכֶת פְּרָה פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. מִלֵּא חָמֵשׁ חָבִיוֹת לְקַדֵּשׁ לְאַחֵר, הָיָה מוֹצִיא כָּל אַחַת וְאַחַת וְשׁוֹפֵךְ, אִם מִשֶּׁהוֹצִיא הֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת אַחֲרָיו – פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ מְלָאכָה. וְאִם יֵשׁ שָׁם שׁוֹמְרִים – לֹא פָסַל אֶלָּא מַה שֶּׁבִּידוֹ בִּלְבַד. לְקַדְּשָׁם חֲמִשָּׁה קִדּוּשִׁין, הָיָה מוֹצִיא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְשׁוֹפֵךְ אֶת הָאַחֲרוֹנָה וְהֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת אַחֲרָיו, בֵּין יֵשׁ שָׁם שׁוֹמְרִין בֵּין אֵין שָׁם שׁוֹמְרִין, זוֹ שֶׁהֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת עִמָּהּ – פְּסוּלָה, וְזוֹ שֶׁלֹּא הֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת עִמָּהּ – כְּשֵׁרָה.

ב. הָיְתָה חֲבִיתוֹ מֻנַּחַת לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: תֵּן לִי, וְנָתַן לוֹ – שְׁנֵיהֶן פְּסוּלִין. וְאִם אָמַר לוֹ: ׳טוֹל לְךָ׳! שֶׁלּוֹ – פָּסוּל. וְשֶׁל חֲבֵרוֹ – כָּשֵׁר. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲבִיוֹת, וְאָמַר לוֹ לַחֲבֵרוֹ: ׳תֵּן לִי׳! וְנָתַן לוֹ, שֶׁלּוֹ – פָּסוּל. וְשֶׁל אַחֵר – כָּשֵׁר. וְאִם אָמַר לוֹ: ׳טוֹל לְךָ׳ – שְׁנֵיהֶן כְּשֵׁרִין.

ג. הַמְמַלֵּא לוֹ וְלַחֲטָאת, מְמַלֵּא אֶת שֶׁלּוֹ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מְמַלֵּא אֶת שֶׁל חַטָּאת. הָיָה מְבַקֵּשׁ לִשְׁתּוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ שְׁנֵיהֶן בְּאִיסָּל, בֵּין שֶׁמִּלֵּא אֶת שֶׁלּוֹ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מִלֵּא אֶת שֶׁל חַטָּאת, בֵּין שֶׁמִּלֵּא אֶת שֶׁל חַטָּאת תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מִלֵּא אֶת שֶׁלּוֹ – שֶׁלּוֹ כָּשֵׁר. נוֹתֵן שֶׁלּוֹ לְאַחֲרָיו וְשֶׁל חַטָּאת לְפָנָיו, וְאִם נָתַן שֶׁל חַטָּאת לְאַחֲרָיו – פָּסוּל.

ד. הַמּוֹלִיךְ אֶת הַחֶבֶל לַבְּעָלִים, כְּדַרְכּוֹ – כָּשֵׁר. וְשֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ – פָּסוּל. הֲלָכָה זוֹ עָלוּ

תּוֹסֶפְתָּא

עָלֶיהָ בְּנֵי אַסְיָא שְׁלֹשָׁה רְגָלִים לְיַבְנֶה, בָּרֶגֶל הַשְּׁלִישִׁי הִכְשִׁירוּ לָהֶן. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסֵי: לֹא לָזֶה הוֹרוּ, אֶלָּא לַ׳מַּעֲלֶה אֶת הַחֶבֶל וְחָזַר וְכִנְּנוֹ בָּאַחֲרוֹנָה׳ הוֹרוּ לוֹ, שֶׁהוּא כָּשֵׁר לְשֶׁעָבַר, וּפָסוּל לֶעָתִיד לָבֹא.

ה. מִי שֶׁהָיָה הוּא וּמֵימָיו בְּאֹהֶל הַמֵּת וּמֵימָיו מָקְפִין צָמִיד פָּתִיל, הוּא בִּפְנִים וּמֵימָיו מִבַּחוּץ, כְּשֵׁם שֶׁהוּא טָמֵא - כָּךְ מֵימָיו טְמֵאִין. הוּא מִבַּחוּץ וּמֵימָיו מִבִּפְנִים, כְּשֵׁם שֶׁהוּא טָהוֹר - כָּךְ מֵימָיו טְהוֹרִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וְלָזֶה אוֹמְרִין: ׳שְׁמוֹר עַצְמְךָ! שֶׁיִּהוּ מֵימֶיךָ טְהוֹרִין׳.

ו. מִי שֶׁהָיוּ מֵימָיו עַל כְּתֵפָיו - וּמֵאָנָה בְּפָנָיו, וְחָלְצָה בְּפָנָיו, וְהִרְצָה סֶלַע לְאַחֵר, וְהֶרְאָה דֶּרֶךְ לְאַחֵר. אִם עָמַד - פָּסוּל. אִם לֹא עָמַד - כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: זֶה הַכְּלָל: דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם מְלָאכָה, בֵּין שֶׁעָמַד וּבֵין שֶׁלֹּא עָמַד - פָּסוּל. דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִשּׁוּם מְלָאכָה: עָמַד - פָּסוּל. לֹא עָמַד - כָּשֵׁר.

ז. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמּוֹסֵר אֶת מֵימָיו לַטָּמֵא, וְעָשׂוּ בְּעָלִים מְלָאכָה - פְּסוּלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ: עָשָׂה טָמֵא מְלָאכָה - כְּשֵׁרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים. עָשׂוּ הַבְּעָלִים מְלָאכָה - פְּסוּלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת הַטָּמֵא.

ח. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַפּוֹרֵץ עַל מְנָת לִגְדֹּר, וְהִתְנָה עִמּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁגָּדַר - כָּשֵׁר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָאוֹכֵל עַל מְנָת לְקַצֵּץ, וְהִתְנָה עִמּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁקִּצַּץ - כָּשֵׁר.

ט. הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה, וּפָרִים, וְהַמְשַׁלֵּחַ אֶת הַשָּׂעִיר - מְטַמְּאִין בְּגָדִים. פָּרָה וּפָרִים וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ עַצְמָן - אֵין מְטַמְּאִין בְּגָדִים. אֲבָל מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: פָּרָה, וּפָרִים הַנִּשְׂרָפִים - מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין. שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ - אֵין מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: פָּרָה מְטַמְּאָה אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, שֶׁהָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים - אֵין מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, שֶׁלֹּא הָיְתָה לָהֶם שְׁעַת הַכֹּשֶׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פָּרָה, כֵּיוָן שֶׁשְּׁחָטָהּ - מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, כְּאֶפְרָהּ.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. יֵשׁ כָּאן שֶׁהוּא אוֹמֵר: מְטַמְּאֵיךְ לֹא טִמְּאוּנִי וְאַתָּה טִמֵּאתָנִי. כֵּיצַד? גִּסְטָרָא שֶׁהִיא מְלֵאָה מַשְׁקִין טְהוֹרִים, וְגִסְטָרָא טְמֵאָה כְּפוּיָה עַל פִּיהָ, צָפוּ מַשְׁקִין מִן הַתַּחְתּוֹנָה, נִטְמָא בַּאֲוִיר הָעֶלְיוֹנָה, וְחָזְרוּ וְטִמְּאוּ אֶת הַתַּחְתּוֹנָה, הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: מְטַמְּאֵיךְ לֹא טִמְּאוּנִי וְאַתָּה טִמֵּאתָנִי:

ב. זָב שֶׁיָּשַׁב עַל גַּבֵּי אֶבֶן מְסָמָא, אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין שֶׁתַּחְתָּיו - טְהוֹרִין. מִשְׁכַּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחְתָּיו - טְמֵאִים. הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: מְטַמְּאֵיךְ לֹא טִמְּאוּנִי וְאַתָּה טִמֵּאתָנִי:

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵשׁ כָּאן שֶׁהוּא אוֹמֵר: מְטַמְּאֵי מְטַמְּאֵיךְ לֹא טִמְּאוּנִי וְאַתָּה טִמֵּאתָנִי. כֵּיצַד? קֵעָרָה וַאֲחוֹרֶיהָ טְמֵאִין, וּנְתָנָהּ עַל גַּבֵּי טַבְלָא, וְכִכַּר שֶׁל תְּרוּמָה עַל גַּבֵּי הַטַּבְלָא, וְצָפוּ מַשְׁקִין מִתּוֹכָהּ וְנָגְעוּ מֵאֲחוֹרֶיהָ, נִטְמְאוּ תַּחְתֶּיהָ וְטִמְּאוּ אֶת הַכִּכָּר, הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: מְטַמְּאֵי לֹא טִמְּאוּנִי וְאַתָּה טִמֵּאתָנִי. יֵשׁ כָּאן שֶׁהוּא אוֹמֵר: טִמְּאַנִי וְטִמֵּאתָנִי. כֵּיצַד? טְבוּל יוֹם שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ קֶמַח שֶׁל תְּרוּמָה, וּמַשְׁקִין שֶׁל חֻלִּין טְהוֹרִין, וּבִלְּלָן זֶה בָּזֶה - טְמֵאִין, הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טִמְּאַנִי וְטִמֵּאתָנִי:

ד. קְדֵרָה שֶׁהִיא מְלֵאָה מַשְׁקִין טְהוֹרִין וְתַרְמוֹסִין טְמֵאִין פְּחוּתִין מִכַּבֵּיצָה נְתוּנִין בְּתוֹכָהּ. נִפְחֲתוּ וְנַעֲשׂוּ כַּבֵּיצָה - טְמֵאִין. הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טִמְּאַנִי וְטִמֵּאתָנִי. טָהוֹר שֶׁנָּפַל עַל רֹאשׁוֹ וְעַל רֻבּוֹ שְׁלֹשָׁה לוֹגִין מַיִם שְׁאוּבִין, אֲפִלּוּ הוּא טָהוֹר וְהֵן טְהוֹרִין - טִמְּאוּהוּ וְנִטְמְאוּ. הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טִמְּאַנִי וְטִמֵּאתָנִי:

ה. וְיֵשׁ כָּאן שֶׁהוּא אוֹמֵר: טִמְּאַנִי וְטִהַרְתָּנִי. כֵּיצַד? מַטְלִית שֶׁטָּלְאָהּ עַל הַקֻּפָּה מְטַמְּאָה אֶחָד וּפוֹסֶלֶת אֶחָד. הִפְרִישָׁהּ מִן הַקֻּפָּה - הַקֻּפָּה מְטַמְּאָה אֶחָד וּפוֹסֶלֶת אַחַת, וּמַטְלִית טְהוֹרָה. הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טִמְּאַנִי וְטִהַרְתָּנִי:

תּוֹסֶפְתָּא

ו. וְיֵשׁ כָּאן שֶׁהוּא אָמַר טְהֲרַנִי וְטִמְּאתִיו. כֵּיצַד? מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה מְכֻוָּנוֹת, יָרַד וְטָבַל בְּתוֹכוֹ - הוּא טָהוֹר, וּמִקְוֶה - טָמֵא. הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טְהֲרַנִי וְטִמְּאתִיו.

ז. יֵשׁ כָּאן שֶׁהוּא אוֹמֵר: טְהֲרַנִי וְטִהַרְתִּיו. כֵּיצַד? תֵּבָה שֶׁהִיא טְמֵאָה מִדֶּרֶס, וְהֵבִיא מַסְמֵר שֶׁהָיָה טָמֵא, וּקְבָעוֹ בָּהּ - טְהוֹרָה הַתֵּבָה וּטְהוֹרָה הַמַּסְמֵר, הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טְהֲרַנִי וְטִהַרְתִּיו: טָהוֹר שֶׁהִזָּה עַל הַטָּמֵא - טָהוֹר הַמַּזֶּה וְנִטְהַר הַטָּמֵא, הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טְהֲרַנִי וְטִהַרְתִּיו. שִׁלְשָׁה מִקְוָאוֹת, בָּזֶה עֶשְׂרִים סְאָה, וּבָזֶה עֶשְׂרִים סְאָה, וּבָזֶה עֶשְׂרִים סְאָה מַיִם שְׁאוּבִין, וּשְׁאוּבִין מִן הַצַּד, יָרְדוּ שִׁלְשָׁה וְטָבְלוּ בָּהֶן וְנִתְעָרְבוּ - הַמִּקְוָאוֹת טְהוֹרִין וְהַטּוֹבְלִין טְהוֹרִין, הֲרֵי זֶה אוֹמֵר: טְהֲרַנִי וְטִהַרְתִּיו:

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. כָּל הַנְּהָרוֹת כְּשֵׁרִין לְקַדֵּשׁ בָּהֶם מֵי חַטָּאת. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה בְּמַעְיָן הַיּוֹצֵא מִמָּקוֹם אֶחָד, וּמִתְפָּרֵד לִשְׁנֵי מְקוֹמוֹת, וְחוֹזֵר וּמִתְעָרֵב בְּמָקוֹם אֶחָד - כָּשֵׁר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְמַלֵּא אָדָם חָבִית מִמַּעְיָן זֶה, וְחָבִית מִמַּעְיָן זֶה, וְנוֹתְנָן בְּשׁוֹקֶת אַחַת וּמְקַדֵּשׁ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְמַלֵּא אָדָם צְלוֹחִית מֵחָבִית זוֹ וּצְלוֹחִית מֵחָבִית זוֹ, וְנוֹתֵן בְּשׁוֹקֶת אַחַת וּמְקַדֵּשׁ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יוֹרֶדֶת הַצַּלְמִין - פְּסוּלָה, מִפְּנֵי שֶׁכּוְּבָה בְּשָׁעַת פּוּלְמוּס. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא כָּל מֵימֵי בְּרֵאשִׁית כְּזָבוּ בְּשָׁעַת פּוּלְמוּס. שְׁלוּחַ הָיְתָה נְמָלָה מְהַלֶּכֶת בּוֹ. מַעְיָן שֶׁהָיָה יוֹצֵא בְּשָׁנָה זוֹ מִצַּד זוֹ וְשָׁנָה אַחֶרֶת מִצַּד זֶה, אוֹ שֶׁהוּא רַבָּה מִימוֹת הַגְּשָׁמִים וּמִתְמַעֵט בִּימוֹת הַחַמָּה - כָּשֵׁר:

ב. הַכֹּל שָׁוִין בִּבְאֵר שֶׁיָּרַד לְתוֹכָהּ שֶׁטַּף שֶׁל מֵימֵי גְּשָׁמִים, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּחְזְרוּ הַמַּיִם לִכְמוֹת שֶׁהָיוּ. מַעְיָן שֶׁיָּצָא בַּתְּחִלָּה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיךְ לְבָרֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְבָרֵר. הָיְתָה חָבִיתוֹ מֻנַּחַת לְפָנָיו וְיָרַד לְתוֹכָהּ שֶׁטַּף שֶׁל מֵימֵי גְּשָׁמִים - פְּסוּלָה. (יָרַד לְתוֹכָהּ טַל - פָּסוּל). יָרַד לְתוֹכָהּ טַל בַּלַּיְלָה, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: יַנִּיחֶנָּה בַּחַמָּה וְהַטַּל עוֹלֶה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הַטַּל עוֹלֶה אֶלָּא מִן הַפֵּרוֹת בִּלְבַד:

ג. מֵי חַטָּאת שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹכָן מֵי מַעְיָן וּמֵי מִקְוֶה וּמֵי פֵּרוֹת, אִם רוֹב מֵי חַטָּאת - מְטַמְּאִין בְּמַשָּׂא, אִם רֹב מֵי פֵּרוֹת - אֵין מְטַמְּאִין בְּמַשָּׂא, מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה - מְטַמְּאִין בְּמַשָּׂא. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - פָּסוּל לְהַזּוֹת מֵהֶן. אָמַר רַבִּי: אִם כְּדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַזָּאָה כָּל שֶׁהוּא - כְּשֵׁרָה, חֶצְיָהּ מִן הַכָּשֵׁר וְחֶצְיָהּ מִן הַפָּסוּל - הַזָּאָה מְטַהֶרֶת בְּכָל שֶׁהוּא:

ד. נָפַל לְתוֹכָן עַכְשׁוּב, שׁוּבַאי, כּוּבַאי, דָּג, וּצְפַרְדֵּעַ, וְנִתְבַּקְּעוּ וְנִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן - פְּסוּלִין. לֹא נִתְבַּקְּעוּ וְלֹא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן - כְּשֵׁרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְבַּקְּעוּ וְלֹא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן - פְּסוּלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹרְרִין. וְהַכֹּל מוֹדִים בְּחָגָב - שֶׁהוּא פָּסוּל, שֶׁהוּא מוֹרֵר. וְהַכֹּל מוֹדִים בִּבְקִיעִינָה - שֶׁאֵינָהּ פּוֹסֶלֶת. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנָחָשׁ, וְכִדְבָרָיו אָנוּ מוֹרִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וַהֲלֹא אֵין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּפָרָה אֶלָּא לְהָקֵל, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֵׁרָה, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כְּשֶׁיִּשְׁתֶּה - פָּסוּל מִפְּנֵי מַשְׁקֶה פִּיו, וְאִם גִּרְגֵּר - כָּשֵׁר:

ה. מֵי חַטָּאת שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן מֵחֲמַת עַצְמָן - כְּשֵׁרִין. נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן מֵחֲמַת עָשָׁן, אוֹ שֶׁנָּפַל לְתוֹכָן סְטִיס, קוֹץ, וּפוּאָה - פְּסוּלִין. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַפּוֹסֵל בְּשִׁנּוּי מַרְאֶה בַּמַּעְיָן - פּוֹסֵל בַּצְּלוֹחִית. אֵפֶר חַטָּאת שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן מֵחֲמַת עַצְמָן וּמֵחֲמַת עָשָׁן - כָּשֵׁר. נִשְׁתַּנּוּ מֵחֲמַת אָבָק, אוֹ שֶׁנָּפַל לְתוֹכָן סִיד וְגִפְסִית - פָּסוּל. מֵי חַטָּאת שֶׁהִגְלִידוּ וְחָזְרוּ וְנִמּוֹחוּ - כְּשֵׁרִים. הַמְּחָן בָּאוּר - פְּסוּלִין. וּבַחַמָּה - כְּשֵׁרִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק: דָּבָר שֶׁמַּטְמִינִים בּוֹ לַשַּׁבָּת - כְּשֵׁרִין, וְדָבָר שֶׁאֵין מַטְמִינִים בּוֹ לַשַּׁבָּת, לְחַטָּאת -

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

פְּסוּלִין. הַמַּיִם הַנִּמְשָׁכִין - כְּשֵׁרִין. וְהַנִּזְרָקִין - פְּסוּלִין:

ו. לֹא יִטּוֹל אָדָם מֵי חַטָּאת וְאֵפֶר חַטָּאת וְהוּא רוֹכֵב עַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ, אוֹ עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה, מָקוֹם שֶׁאֵין רַגְלָיו נוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. אֲבָל מַעֲבִירָן הוּא בַּגֶּשֶׁר וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֶחָד הַיַּרְדֵּן וְאֶחָד כָּל הַנְּהָרוֹת. חֲנִינָא בֶּן עֲקַבְיָא אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בַּיַּרְדֵּן לְבַד.

מַסֶּכֶת פָּרָה פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. מֵי חַטָּאת וְאֵפֶר חַטָּאת הַמְקֻדָּשִׁין, בֵּין טְמֵאִין וּבֵין טְהוֹרִין - מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם לַתְּרוּמָה, בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: מֵי חַטָּאת שֶׁנִּטְמְאוּ - הֲרֵי הֵן כְּאֵפֶר מִקְלֶה. אֵפֶר כְּשֵׁר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם פְּסוּלִין - מְטַמְּאִין אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַתְּרוּמָה. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: מְטַמְּאִין הֵן מִשּׁוּם מַשְׁקֶה.

ב. כָּל הָרָאוּי לִיטַּמֵּא טְמֵא מֵת, אֲפִלּוּ טָמֵא - אֵינוֹ מַדָּף, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מַדָּף לְתְרוּמָה - אֵינוֹ מַדָּף לְחַטָּאת. וְלֹא חִדְּשׁוּ טְמְאָה בְּחַטָּאת; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מַעֲשֶׂה בְּשִׁמְעָיָה אִישׁ כְּפַר עוֹתְנַי, שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לָגִין מָלֵא מֵי חַטָּאת, וְהֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת שֶׁמַּפְתֵּחַ טָמֵא טְמֵא-מֵת תְּלוּיָה בָּהּ, וּבָא וְשָׁאַל אֶת רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, וְאָמַר לוֹ: שִׁמְעָיָה! צֵא וְהַזֵּה אֶת מֵימֶיךָ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֲפִלּוּ טָהוֹר יֵשׁ לוֹ מַדָּף. וּמַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ אַחַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לוֹ: הַטָּהוֹר לְחַטָּאת שֶׁהִסִּיט אֶת הַמַּפְתֵּחַ שֶׁהוּא טָהוֹר לִתְרוּמָה, מַהוּ, טָמֵא אוֹ טָהוֹר? אָמַר לוֹ: טָמֵא. לָמָּה? שֶׁמָּא הָיְתָה בָּהּ טְמְאָה יְשָׁנָה, אוֹ שֶׁמָּא יִשְׁפַּח וְיָסִיט אֶת הַדָּבָר הַטָּמֵא. אָמַר לוֹ: וְכִי אֵינוֹ אֶלָּא שֶׁהִסִּיטוֹ, אֲבָל נִרְאִין דְּבָרֶיךָ בְּדָבָר הָרָאוּי לְטַמֵּא מִדְּרָס, שֶׁמָּא הָיְתָה בָּהּ טְמְאָה יְשָׁנָה, אוֹ שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיָסִיט אֶת הַדָּבָר הַטָּמֵא. הִשִּׁיאוֹ לְדָבָר אַחֵר, אָמַר לוֹ: יְשִׁמְעֵאל אָחִי! הֵיאַךְ אַתָּה קוֹרֵא "כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן" (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ב), אוֹ "כִּי טוֹבִים דּוֹדַיִךְ מִיָּיִן". אָמַר לוֹ: טוֹבִים דּוֹדַיִךְ מִיָּיִן. אָמַר לוֹ: אֵין הַדָּבָר כֵּן, שֶׁהֲרֵי חֲבֵרוֹ מְלַמֵּד עָלָיו - "לְרֵיחַ

הַשָּׁלֵם

שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים". וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַטָּמֵא - מַדָּף, וְהַטָּהוֹר - אֵינוֹ מַדָּף. הַטָּמֵא שֶׁאָמְרוּ טְמֵא מֵת, וְלֹא טָמֵא מַדָּף, טָמֵא טְמֵא מֵת וְלֹא מַדָּף. רַבִּי אוֹמֵר: טָהוֹר לְחַטָּאת שֶׁהִסִּיט אֶת רֻקּוֹ וּמֵימֵי רַגְלָיו שֶׁל טָהוֹר לִתְרוּמָה - טָמֵא. הִסִּיט אֶת דָּמוֹ - טָהוֹר. הִסִּיט אֶת הַשֶּׁרֶץ וְאֶת שִׁכְבַת זֶרַע, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא:

ג. קֻלָּל שֶׁל חַטָּאת שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי הַשֶּׁרֶץ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאִם יִנָּטֵל הַשֶּׁרֶץ וְהַקֻּלָּל מִסִּיט, אֲבָל אִם יִנָּטֵל הַשֶּׁרֶץ וְהַקֻּלָּל עוֹמֵד, וַאֲפִלּוּ מֵת וּנְבֵלָה נוֹגְעִין מֵאֲחוֹרָיו - טָהוֹר. נִתְּנוּ עַל גַּבֵּי מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, וְעַל גַּבֵּי חֶרֶס הַטָּמֵא - טָמֵא. נִתְּנוּ עַל גַּבֵּי אוֹכָלִין וּמַשְׁקִים, אוֹ עַל גַּבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה, רַבִּי יוֹסֵי מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. הֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי תַּנּוּר וְעַל גַּבֵּי נְבֵלָה וְעַל גַּבֵּי הַשֶּׁרֶץ, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא. וּמוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא הַזָּאָה שֶׁהֶעֱבִירָהּ עַל גַּבֵּי כְּלִי חֶרֶס - טָמֵא, אוֹ עַל גַּבֵּי מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב - טָמֵא, שֶׁהִיא טְהוֹרָה, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁמְּטַמֵּא מִלְמַעְלָה כְּלִמַּטָּה אֶלָּא כַּזַּיִת מִן הַמֵּת וּשְׁאָר כָּל הַמַּאֲהִילִין:

ד. קֻלָּל שֶׁל חַטָּאת וְקֻלָּל שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּגְּעוּ זֶה בָּזֶה - שְׁנֵיהֶן טְהוֹרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: שֶׁל חַטָּאת טָמֵא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל אֶבֶן, אֲבָל בְּשֶׁל חֶרֶס הַכֹּל מוֹדִים בְּשֶׁל חַטָּאת שֶׁהוּא טָמֵא:

ה. קֻלָּל שֶׁל חַטָּאת וְלָגִין שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּגְּעוּ זֶה בָּזֶה - שְׁנֵיהֶן טְהוֹרִין. בִּשְׁתֵּי יָדָיו - שְׁנֵיהֶן טְמֵאִין. בִּשְׁנֵי נֵירוֹת - שְׁנֵיהֶן טְהוֹרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: שֶׁל חַטָּאת - טָמֵא, שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: זֶה הַכְּלָל, כָּל הַמְטַמֵּא מֵי חַטָּאת בְּמַגָּע - מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא מֵי חַטָּאת בְּמַגָּע - אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא:

משלי פרק יב

א אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשׂוֹנֵא תוֹכַחַת בָּעַר:
ב טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ:
ג לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט:
ד אֵשֶׁת־חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה:
ה מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים מִרְמָה:
ו דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֱרָב־דָּם וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם:
ז הָפוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד:
ח לְפִי־שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ וְנַעֲוֵה־לֵב יִהְיֶה לָבוּז:
ט טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וְחֹסֵר־לָחֶם:
י יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי:
יא עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים חֲסַר־לֵב:
יב חָמַד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן:
יג בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק:
יד מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוֹב וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם ישוב יָשִׁיב לוֹ:
טו דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם:
טז אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסּוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם:
יז יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה:
יח יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא:
יט שִׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר:
כ מִרְמָה בְּלֵב־חֹרְשֵׁי רָע וְלִיּוְעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה:
כא לֹא־יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן וּרְשָׁעִים מָלְאוּ רָע:
כב תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה רְצוֹנוֹ:
כג אָדָם עָרוּם כֹּסֶה דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים יִקְרָא אִוֶּלֶת:
כד יַד־חָרוּצִים תִּמְשֹׁול וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לָמַס:
כה דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה:
כו יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תַּתְעֵם:
כז לֹא־יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ וְהוֹן־אָדָם יָקָר חָרוּץ:
כח בְּאֹרַח־צְדָקָה חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה אַל־מָוֶת:

משלי פרק יג

א בֵּן חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה:
ב מִפְּרִי פִי־אִישׁ יֹאכַל טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס:
ג נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו מְחִתָּה־לוֹ:
ד מִתְאַוָּה וְאַיִן נַפְשׁוֹ עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרֻצִים תְּדֻשָּׁן:
ה דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר:
ו צְדָקָה תִּצַּר תָּם־דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת:
ז יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב:
ח כֹּפֶר נֶפֶשׁ־אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה:
ט אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ:
י רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה וְאֶת־נִוְעָצִים חָכְמָה:
יא הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד יַרְבֶּה:
יב תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה־לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה:
יג בָּז לְדָבָר יֵחָבֵל לוֹ וִירֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם:
יד תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת:

טו שֶׁכֶל־טוֹב יִתֶּן־חֵן וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן:
טז כָּל־עָרוּם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת:
יז מַלְּאָךְ רָשָׁע יִפֹּל בְּרָע וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא:
יח רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד:
יט תַּאֲוָה נֶהְיָה תֵּעֵרַב לְנָפֶשׁ וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע:
כ הלוך הוֹלֵךְ אֶת־חֲכָמִים וחכם יֵחָכֵם וְרֹעֵה כְסִילִים יֵרוֹעַ:
כא חַטָּאִים תְּרַדֵּף רָעָה וְאֶת־צַדִּיקִים יְשַׁלֶּם־טוֹב:
כב טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי־בָנִים וְצָפוּן לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא:
כג רָב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט:
כד חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר:
כה צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר:

משלי פרק יד

א חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֲּהָרְסֶנּוּ:
ב הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה וּנְלוֹז דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ:
ג בְּפִי־אֱוִיל חֹטֶר גַּאֲוָה וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמוּרֵם:
ד בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרַב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר:
ה עֵד אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר:
ו בִּקֵּשׁ־לֵץ חָכְמָה וָאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֶל:
ז לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל־יָדַעְתָּ שִׂפְתֵי־דָעַת:
ח חָכְמַת עָרוּם הָבִין דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה:
ט אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן:
י לֵב יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר:
יא בֵּית רְשָׁעִים יִשַּׁמֵּד וְאֹהֶל יְשָׁרִים יַפְרִיחַ:
יב יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת:
יג גַּם־בִּשְׂחוֹק יִכְאַב־לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה:
יד מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוֹג לֵב וּמֵעָלָיו אִישׁ טוֹב:
טו פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל־דָּבָר וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ:
טז חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ:
יז קְצַר־אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת וְאִישׁ מְזִמּוֹת יְשָׂנֵא:
יח נָחֲלוּ פְתָאִים אִוֶּלֶת וְעָרוּמִים יַכְתִּרוּ דָעַת:
יט שַׁחוּ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וּרְשָׁעִים עַל־שַׁעֲרֵי צַדִּיק:
כ גַּם־לְרֵעֵהוּ יִשָּׂנֵא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים:
כא בָּז־לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן עניים עֲנָוִים אַשְׁרָיו:
כב הֲלוֹא־יִתְעוּ חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי טוֹב:
כג בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר וּדְבַר־שְׂפָתַיִם אַךְ־לְמַחְסוֹר:
כד עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת כְּסִילִים אִוֶּלֶת:
כה מַצִּיל נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפִחַ כְּזָבִים מִרְמָה:
כו בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־עֹז וּלְבָנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה:
כז יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת:
כח בְּרֹב־עָם הַדְרַת־מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת

רָזֽוֹן׃
כט אֶ֣רֶךְ אַפַּ֣יִם רַב־תְּבוּנָ֑ה וּקְצַר־ר֝֗וּחַ מֵרִ֥ים אִוֶּֽלֶת׃
ל חַיֵּ֣י בֶ֭שָׂרִים לֵ֣ב מַרְפֵּ֑א וּרִקָּ֥ב עֲצָמ֝֗וֹת קִנְאָֽה׃
לא עֹשֵׁ֣ק דָּ֭ל חֵרֵ֣ף עֹשֵׂ֑הוּ וּמְכַבְּדוֹ֥ חֹנֵ֝֗ן אֶבְיוֹֽן׃
לב בְּרָעָתוֹ֥ יִדְּחֶ֥ה רָ֝שָׁ֗ע וְחֹסֶ֣ה בְמוֹתֹ֣ו צַדִּֽיק׃
לג בְּלֵ֣ב נָ֭בוֹן תָּנ֣וּחַ חָכְמָ֑ה וּבְקֶ֥רֶב כְּסִילִ֝֗ים תִּוָּדֵֽעַ׃
לד צְדָקָ֥ה תְרוֹמֵ֣ם־גּ֑וֹי וְחֶ֥סֶד לְאֻמִּ֝֗ים חַטָּאֽת׃
לה רְצ֣וֹן־מֶ֭לֶךְ לְעֶ֣בֶד מַשְׂכִּ֑יל וְעֶבְרָתוֹ֥ תִּהְיֶ֝֗ה מֵבִֽישׁ׃

משלי פרק טו

א מַעֲנֶ֣ה־רַ֭ךְ יָשִׁ֣יב חֵמָ֑ה וּדְבַר־עֹ֝֗צֶב יַעֲלֶ֥ה־אָֽף׃
ב לְשׁ֣וֹן חֲכָמִ֭ים תֵּיטִ֣יב דָּ֑עַת וּפִ֖י כְּסִילִ֣ים יַבִּ֣יעַ אִוֶּֽלֶת׃
ג בְּכָל־מָקוֹם֮ עֵינֵ֪י יְהוָ֫ה צֹפ֥וֹת רָעִ֑ים וְטוֹבִֽים׃
ד מַרְפֵּ֣א לָ֭שׁוֹן עֵ֣ץ חַיִּ֑ים וְסֶ֥לֶף בָּ֝֗הּ שֶׁ֣בֶר בְּרוּֽחַ׃
ה אֱ֭וִיל יְנַאֵ֣ץ מוּסַ֣ר אָבִ֑יו וְשֹׁמֵ֥ר תּוֹכַ֝֗חַת יַעְרִֽים׃
ו בֵּ֣ית צַדִּ֭יק חֹ֣סֶן רָ֑ב וּבִתְבוּאַ֥ת רָ֝שָׁ֗ע נֶעְכָּֽרֶת׃
ז שִׂפְתֵ֣י חֲכָמִ֭ים יְזָרוּ־דָ֑עַת וְלֵ֖ב כְּסִילִ֣ים לֹא־כֵֽן׃
ח זֶ֣בַח רְ֭שָׁעִים תּוֹעֲבַ֣ת יְהוָ֑ה וּתְפִלַּ֖ת יְשָׁרִ֣ים רְצוֹנֽוֹ׃
ט תּוֹעֲבַ֣ת יְ֭הוָה דֶּ֣רֶךְ רָשָׁ֑ע וּמְרַדֵּ֥ף צְדָקָ֝֗ה יֶאֱהָֽב׃
י מוּסָ֣ר רָ֭ע לְעֹזֵ֣ב אֹ֑רַח שׂוֹנֵ֥א תוֹכַ֝֗חַת יָמֽוּת׃
יא שְׁא֣וֹל וַ֭אֲבַדּוֹן נֶ֣גֶד יְהוָ֑ה אַ֖ף כִּי־לִבּ֣וֹת בְּנֵי־אָדָֽם׃
יב לֹא־יֶאֱהַ֣ב־לֵ֭ץ הוֹכֵ֣חַ לֽוֹ אֶל־חֲכָמִ֥ים לֹא־יֵלֵֽךְ׃
יג לֵ֣ב שָׂמֵ֣חַ יֵיטִ֣ב פָּ֑נִים וּבְעַצְבַ֖ת־לֵ֣ב רֽוּחַ נְכֵאָֽה׃
יד לֵ֣ב נָ֭בוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּ֑עַת ופני ופִּ֖י כְּסִילִ֣ים יִרְעֶ֣ה אִוֶּֽלֶת׃
טו כָּל־יְמֵ֣י עָנִ֣י רָעִ֑ים וְטוֹב־לֵ֖ב מִשְׁתֶּ֣ה תָמִֽיד׃
טז טוֹב־מְעַ֣ט בְּיִרְאַ֣ת יְהוָ֑ה מֵאוֹצָ֥ר רָ֝֗ב וּמְהוּמָ֥ה בּֽוֹ׃
יז טָ֣וב אֲרֻחַת־יָ֭רָק וְאַהֲבָ֣ה־שָׁ֑ם מִשּׁ֖וֹר אָב֣וּס וְשִׂנְאָ֣ה־בֽוֹ׃
יח אִ֣ישׁ חֵ֭מָה יְגָרֶ֣ה מָד֑וֹן וְאֶ֥רֶךְ אַפַּ֝֗יִם יַשְׁקִ֥יט רִֽיב׃
יט דֶּ֣רֶךְ עָצֵ֣ל כִּמְשֻׂכַ֣ת חָ֑דֶק וְאֹרַ֖ח יְשָׁרִ֣ים סְלֻלָֽה׃
כ בֵּ֣ן חָ֭כָם יְשַׂמַּח־אָ֑ב וּכְסִ֥יל אָ֝דָ֗ם בּוֹזֶ֥ה אִמּֽוֹ׃
כא אִוֶּ֣לֶת שִׂמְחָ֣ה לַחֲסַר־לֵ֑ב וְאִ֥ישׁ תְּבוּנָ֝֗ה יְיַשֶּׁר־לָֽכֶת׃
כב הָפֵ֣ר מַ֭חֲשָׁבוֹת בְּאֵ֣ין סֽוֹד וּבְרֹ֥ב יוֹעֲצִ֝֗ים תָּקֽוּם׃
כג שִׂמְחָ֣ה לָ֭אִישׁ בְּמַעֲנֵה־פִ֑יו וְדָבָ֥ר בְּעִתּ֝֗וֹ מַה־טּ֥וֹב׃
כד אֹ֣רַח חַ֭יִּים לְמַ֣עְלָה לְמַשְׂכִּ֑יל לְמַ֖עַן סוּר מִשְּׁא֣וֹל מָֽטָּה׃
כה בֵּ֣ית גֵּא֭וִים יִסַּ֣ח | יְהוָ֑ה וְיַצֵּ֖ב גְּב֣וּל אַלְמָנָֽה׃
כו תּוֹעֲבַ֣ת יְ֭הוָה מַחְשְׁבוֹת־רָ֑ע וְ֝טְהוֹרִ֗ים אִמְרֵי־נֹֽעַם׃
כז עֹכֵ֣ר בֵּיתוֹ֮ בּוֹצֵ֪עַ בָּ֫צַע וְשׂוֹנֵ֥א מַתָּנֹ֥ת יִחְיֶֽה׃
כח לֵ֣ב צַדִּ֭יק יֶהְגֶּ֣ה לַעֲנ֑וֹת וּפִ֖י רְשָׁעִ֣ים יַבִּ֣יעַ רָעֽוֹת׃
כט רָח֣וֹק יְ֭הוָה מֵרְשָׁעִ֑ים וּתְפִלַּ֖ת צַדִּיקִ֣ים יִשְׁמָֽע׃

ל מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם:
לא אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין:
לב פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה לֵב:
לג יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה:

משלי פרק טז

א לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן:
ב כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה:
ג גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ:
ד כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה:
ה תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה:
ו בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע:
ז בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלֵם אִתּוֹ:
ח טוֹב־מְעַט בְּצֶדֶק מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט:
ט לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ:
י קֶסֶם | עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו:
יא פֶּלֶס | וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִיס:
יב תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי בְצֶדֶק יִכּוֹן כִּסֵּא:
יג רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב:
יד חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה:
טו בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ:
טז קְנֹה־חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וּקְנוֹת בִּינָה נִבְחָר מִכָּסֶף:
יז מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ:
יח לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כְשָׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ:
יט טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנִיִּים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־גֵּאִים:
כ מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טּוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו:
כא לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח:
כב מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת:
כג לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח:
כד צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם:
כה יֶשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת:
כו נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ:
כז אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שִׂפְתָיו שְׂפָתוֹ כְּאֵשׁ צָרֵבֶת:
כח אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף:
כט אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב:
ל עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה רָעָה:

לא עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא:
לב טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר:
לג בַּחֵיק יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ:

משלי פרק יז

א טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי־רִיב:
ב עֶבֶד־מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים יַחְלֹק נַחֲלָה:
ג מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה:
ד מֵרַע מַקְשִׁיב עַל־שִׂפַת־אָוֶן שֶׁקֶר מֵזִין עַל־לְשׁוֹן הַוּוֹת:
ה לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה:
ו עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם:
ז לֹא־נָאוָה לִנָבָל שְׂפַת־יֶתֶר אַף כִּי־לְנָדִיב שִׂפַת־שָׁקֶר:
ח אֶבֶן־חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל־כָּל־אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל:
ט מְכַסֶּה־פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְּדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף:
י תֵּחַת גְּעָרָה בְּמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה:
יא אַךְ־מְרִי יְבַקֵּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ:
יב פְּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ:
יג מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ תָּמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ:
יד פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב נְטֹשׁ:
טו מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם:
טז לָמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב־אָיִן:
יז בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד:
יח אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב עֲרֵבָה לִפְנֵי רֵעֵהוּ:
יט אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֵּשׁ־שָׁבֶר:
כ עִקֶּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה:
כא יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ וְלֹא־יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל:
כב לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִיב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ־גָּרֶם:
כג שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט:
כד אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ:
כה כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמָמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ:
כו גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־יֹשֶׁר:
כז חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וקר־ יַקַּר־ רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה:
כח גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן:

משלי פרק יח

א לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע:
ב לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ:

ג בְּבוֹא־רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה: וּכְלִמָּה:

ד מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה: יד רְוִיַח־אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה:

ה שְׂאֵת פְּנֵי־רָשָׁע לֹא־טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט: טו לֵב נָבוֹן יְקִנֶּה־דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ־דָּעַת:

ו שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא: טז מַתָּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ:

ז פִּי־כְסִיל מְחִתָּה־לוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ: יז צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ יבא־ וּבָא־ רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ:

ח דִּבְרֵי נִרְגָּן כִּמְתַלַהֲמִים וְהֵם יֵרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן: יח מַדְיָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד:

ט גַּם מִתְרַפֶּה בִּמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא לְבַעַל מַשְׁחִית: יט אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־עֹז ומדונים וּמִדְיָנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן:

י מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב: כ מִפְרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע:

יא הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּתּוֹ: כא מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל פִּרְיָהּ:

יב לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה: כב מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה:

יג מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא־לוֹ כג תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת:

כד אִישׁ רֵעִים לְהִתְרֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח:

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת וישלח

30	**ליימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עז **ירושלמי:** נדרים לו **תוספתא:** פרה ד **נ"ך:** משלי יב **משניות:** דמאי ה **זהר:** חלק ג עמ' קצז-קצח	עלות השחר (72 דק) ... 5:09 נץ החמה ..... 6:21 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:54 סו"ז תפילה ..... 9:45 חצות היום ..... 11:27 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	יום **ראשון**	**י**
1	**ליימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עח **ירושלמי:** נדרים לז **תוספתא:** פרה ה **נ"ך:** משלי יג **משניות:** דמאי ו **זהר:** חלק ג עמ' קצט-ר	עלות השחר (72 דק) ... 5:10 נץ החמה ..... 6:22 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:07 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:55 סו"ז תפילה ..... 9:45 חצות היום ..... 11:27 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	יום **שני**	**יא**
2	**ליימוד יומי:** **בבלי:** זבחים עט **ירושלמי:** נדרים לח **תוספתא:** פרה ו **נ"ך:** משלי יד **משניות:** דמאי ז **זהר:** חלק ג עמ' רא-רב	עלות השחר (72 דק) ... 5:11 נץ החמה ..... 6:23 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:07 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:55 סו"ז תפילה ..... 9:46 חצות היום ..... 11:27 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	יום **שלישי**	**יב**
3	**ליימוד יומי:** **בבלי:** זבחים פ **ירושלמי:** נדרים לט **תוספתא:** פרה ז **נ"ך:** משלי טו **משניות:** כלאים א **זהר:** חלק ג עמ' רג-רד	עלות השחר (72 דק) ... 5:12 נץ החמה ..... 6:24 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:08 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:56 סו"ז תפילה ..... 9:47 חצות היום ..... 11:28 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	יום **רביעי**	**יג**
4	**ליימוד יומי:** **בבלי:** זבחים פא **ירושלמי:** נדרים מ **תוספתא:** פרה ח **נ"ך:** משלי טז **משניות:** כלאים ב **זהר:** חלק ג עמ' רה-רו	עלות השחר (72 דק) ... 5:13 נץ החמה ..... 6:25 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:08 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:56 סו"ז תפילה ..... 9:47 חצות היום ..... 11:28 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	יום **חמישי**	**יד**
5	**ליימוד יומי:** **בבלי:** זבחים פב **ירושלמי:** נזיר א **תוספתא:** פרה ט **נ"ך:** משלי יז **משניות:** כלאים ג **זהר:** חלק ג עמ' רז-רח	עלות השחר (72 דק) ... 5:14 נץ החמה ..... 6:26 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:09 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:57 סו"ז תפילה ..... 9:48 חצות היום ..... 11:29 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	יום **ששי** הדלקת נרות (40 דק): 3:51 (20 דק): 4:11	**טו**
6	**ליימוד יומי:** **בבלי:** זבחים פג **ירושלמי:** נזיר ב **תוספתא:** פרה י **נ"ך:** משלי יח **משניות:** כלאים ד **זהר:** חלק ג עמ' רט-רי	שבת קודש פרשת וישלח עלות השחר (72 דק) ... 5:14 נץ החמה ..... 6:26 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:10 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:58 סו"ז תפילה ..... 9:48 חצות היום ..... 11:29 שקיעה ..... 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:44	**שב"ק** מוצש"ק לשיטת ר"ת: 5:44	**טז**

אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ וָעֶד אֲשֶׁר אֵין לוֹ אֶלָּא רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא יַצִּילֵהוּ מִכָּל - הֵן בְּגַשְׁמִי וְהֵן בְּרוּחָנִי !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)